

ARKA KAPAK

kitap ve kültür dergisi
arkakapak.com

Yıl:2 Sayı:14 Kasım 2016 / 9,00 ₺

S.27

Dosya

Gölgesizler

S.38

Röportaj

Hasan Ali Toptaş

6 Deniz çölün düşüymüş belki,
ya da çöl denizin; bilinmiyor.

S.6

Tarık Tufan

S.8

Enis Batur

S.10

A.Ali Ural

S.14

Haydar Ergülen

S.44

İhsan Fazhoğlu

Mehmet Ali & Akşamsefası

ISSN 2144-427X
9 772149 621008

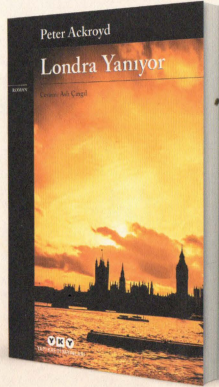
2 061234 503019

“Her şeyin sonu bir yangınla gelecek...”

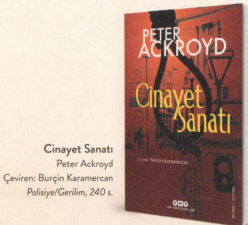
Charles Dickens'in romanı *Küçük Dorrit*'in filmini çekmek isteyen Spenser Spender modern Londra'nın hapishanelerinden birinde kuracağı setle Dickens'in dünyasını canlandırmayı amaçlar. Spenser'in harekete geçirdiği olaylar zinciri, birbirinden tuhaf karakterlerin yolunun kesişmesine neden olurken, bütün şehri esir alan korkunç bir yangını körükler.

Peter Ackroyd'un ilk romanı *Londra Yanıyor*'un arka planında yazarın her kitabında olduğu gibi, geçmişin kendini sürekli hissettirdiği tekinsiz Londra sokakları var.

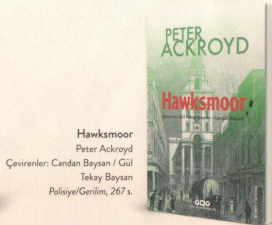
Londra Yanıyor
Peter Ackroyd
Çeviren: Aslı Çingil
Roman, 176 s.

YAZARIN YKY'DEKİ KİTAPLARI

Cinayet Sanatı
Peter Ackroyd
Çeviren: Burçin Karamercan
Polisiye/Gerilim, 240 s.

Hawksmoor
Peter Ackroyd
Çevirenler: Candan Bayşan / Gül
Tekay Bayşan
Polisiye/Gerilim, 267 s.

ARKA KAPAK

kitap ve kültür dergisi

Yıl:2 Sayı: 14 - Kasım 2016

Ayda bir çıkar
arkakapak.com
ISSN No: 9772149827008

İmtiyaz Sahibi

Libronet Bilgi Hizmetleri ve Yayımlar San. Tic. Ltd. Şti. adına
Mehmet Ali Çalişkan

Yayın Yönetmeni

Yunus Emre Tozal
yunusemre.tozal@libronet.com

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Erkan Simsek
erkan.simsek@libronet.com

Editör

İsa Karaaslan
isakaraslan@libronet.com

Yayın Kurulu

Erkan Simsek, Yunus Emre Tozal, İsa Karaaslan, Cemil Üzen, Zahid Yıldırım
Ölcay Mağden Ünal, Hatice Yalçın, Murat Çiftçi, Ümit Yaşar Özkan

Görsel Yönetmen

Zahid Yıldırım

Mizanpaj

Cemal Keskin

Kapak İllustrasyonu

Onur Erler

Kurumsal İletişim ve Reklam

Hatice Yalçın
kurumsal@babil.com

Satış

Semih Gülseren
0530 176 79 45
semih.gulseren@libronet.com

Basım Yeri

Elma Basım Yayıncılık ve İletişim Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti.
Halkalı Cad. B4 Blok 164 Sefaköy, Küçükçekmece, İstanbul
Matbaa Sertifika No: 120 58

Dağıtım

Türkuaz Dağıtım
Tel: 0216 585 90 00

Yazı Göndermek İçin

Yazılarınızı "editor@arkakapak.com" adresine gönderebilirsiniz.

Yönetim Yeri

Altunizade Mah. Nuhkuyusu Cad. No:92/4
Üsküdar - İstanbul
Arka Kapak Papiersense'nin yayınıdır.

© Her hakkı saklıdır.

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonların elektronik ortamdan dağıtım olmaksızın izlenmesi, çoğaltılması, yayımlanması, Libronet Bilgi Hizmetleri ve Yayımlar San. Tic. Ltd. Şti.'ye aittir. Yazılı izin olmaksızın kullanılamaz.

Arka Kapak'ın Kasım sayısı ile siz okurlarımızı selamlıyoruz.

Bu ayın gündemine geçmeden önce 8 Ekim 2016'da kaybetmiş yazar, sinema tarihçisi, araştırmacı, eleştirmen, çevirmen Giovanni Scognamiglio'dan bahsetmemek olmaz. Özellikle sinema tarihi ve İstanbul yazılarıyla bilinen de Scognamiglio sadece yayıncılık dünyamız için değil cümle kültür tarihimize için çok önemli isim. 20. yüzyıldan 21. yüzyıla sarkan 60 yıllık yazarlık hayatı boyunca sinemadan Beyoğlu'na, mistik konulardan korku kültürüne dair onlarca kitap, sayısız makaleyle arkasında benzersiz bir külliyat bıraktı. Yapıtlarının gücü ve seçtiği konular itibarıyla artık bir benzerinin çıkmayacağını bilmek ise hem üzüyor hem de değerini daha çok bilmemiz gerektiğini hatırlatıyor. Ruhlu şad olsun.

Bu sayımızda Kasım ayının ruhuna uygun dosya konumuz var. Dile ve edebiyata bir varoluş meselesi olarak bakan, çok özel eserler kaleme alan Hasan Ali Toptaş ve onun 1995 tarihli Gölgemizlerine yakından bakmaya çalışacağız. Hasan Ali Toptaş her şeyden önce Türkçesiyle okurunu büyüleyen ve kıskandıran bir yazar. Her sayfasında keşke böyle yazabilseydim dedirtiyor okuruna. Cümleleri hem anlamlı, hem biçim ve lezzet olarak suya atılmış bir taşın sebep olduğu halkalar gibi giderek genişliyor, okuru ferahlık ile sıkıntı arasında bir yerde bırakıyor. Sanki tabiatın değil de insan ruhunun pastoral ayınlarnı yakalayan Toptaş'ın insandan taşraya, belirsiz ruh hallerinden bilinci arayışlara sıçrayan romanları Türkçenin imkanlarını da sınır boylarına taşıyor.

Gölgemizler ise, Toptaş'ın romanları içinde özel bir yerde durmakta. Özkan Ali Bozdemir'in yerinde ifadesiyle Gölgemizler, modern dünyanın uzağından kalan bir hayatı, yani köy/kasaba gerçekliğini ele alması, karakterlerin ruhsal dünyalarındaki gelişimleri en ince ayrıntısına kadar resmetmesi ve kitap bütünlüğünde oluşturduğu varoluş felsefesini kişisel bir noktadan yorumlamasıyla da farklı bir yapıt.

Dünya edebiyatındaki benzer romanlarla aynı düzeyde bir atmosfer ve derinlik gördüğümüz Gölgemizler, bir köydeki kayıp vakası etrafında başlayıp giderek kulaç kulaç açılan bir ruhsal ve toplumsal hesaplaşmaya evrilir. Bu özel romanla ilgili dosyamızda Özkan Ali Bozdemir, Anı Ceylan Haznedar, Volkan Zamanoglu, Selim Refik ve Kemal Varol'un yazılan yer alıyor. Bir de elbette Toptaş ile yaptığımız röportaj var. Arşivlik bir çalışmaya imza atmanın mutluluğunu yaşadık diyebiliriz.

Her ay farklı konularla dergimizi omuzlayan yazarlarımız yine okurlarımızı mutlu edecek... İhsan Fazlıoğlu o unutulmaz yazılarına küçük aradan sonra geri döndü. Tanık Tufan, Haydar Ergülen, Enis Batur, A. Ali Ural ve Feridun Andaç Kasım sayımızın kalemdaşları oldular.

Türk Sineması Araştırmaları sayfamızda ise bu ay Tuba Deniz, yukarıda hüzün ve sitemle andığımız Scognamiglio hakkında harikulade bir metne imza attı. Bu ayın editör konluğu ise Nesli Yayınları'ndan Suavi Kemal Yazgıcı oldu. Kapak tasarımcısı sayfamızın konluğu ise Metis Yayınları'nda yaptığı Murathan Mungan kitap kapaklarıyla çok sevilen Pınar Kazma'yı. Bu ay dopdolu 100 sayfaya çıkardığımız dergimizin özenli bir sayısıyla karşınızda olduğumuz için de çok mutluyuz.

Herkesi iyi okumalar.

Saygılarımızla
Arka Kapak

ARKA KAPAK

kitap ve kültür dergisi

İÇİNDE NE VAR?

YIL: 2 / SAYI: 14

KASIM 2016

6

TARIK TUFAN

KARANLIK MAĞARA

8

ENİS BATUR

MARGUERITE DURAS

NEREDE OTURUYOR?

10

A. ALİ VURAL

HARIKULADELİKLER

AVCISININ ÇANTASI

12

CÜNEYT GÖNER

GERİYE GERÇEKLER

KALIR

14

HAYDAR ERGÜLEN

HEM OKUDUM

HEM DE GEZDİM

20

NECİP TOSUN

ALEJANDRO

ZAMBRA

22

M. ZAHİD ERGÜN

ŞİRİNİN DÜĞÜNÜ

24

EMİNE UÇAK

ERDOĞAN

ROMANLARIN

YAZILDIĞI YER

27

HASAN ALİ TOPTAŞ

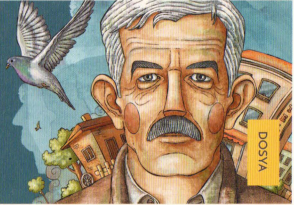
ÖZKAN ALİ BOZDEMİR

ANİ CEYLAN HAZİNEDAR

VOLKAN ZAMANOĞLU

SELİM REKİF

KEMAL VAROL

38

HASAN ALİ TOPTAŞ

SADELiĞİN İHTİŞAMINI

İNŞA ETMEYE ÇALIŞTIM

RÖPORTAJ

44

İHSAN FAZLIOĞLU

HER ŞEY,

HER ŞEYLE

İLİŞKİLİDİR

46

M. ALİ ÇALIŞKAN

BEN MEKÂNIN

İÇİNDEYİM

MEKÂN BENİM

İÇİMDE

48

FERİDUN ANDAÇ

ANTONIO

TABUCCHI

50

İHSAN SÖNMEZ

BEN BİLMEM

BEYİN BİLİR...

52

İREM

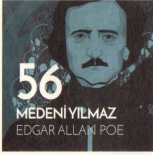
UZUNHASANOĞLU

CENGİZ AYTMATOV

54

ÖMER ERÇİN

SAAT KİTABI

56

MEDENİ YILMAZ
EDGAR ALLAN POE

58

MUHİTTİN ŞİMŞEK
ATAYURT ALMAATA

60

ERKAN ŞİMŞEK
İKİNCİ EL ZAMAN

62

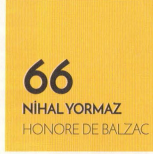
ÇOCUK EDEBİYATI
ELİF KONAR ÖZKAN
ÜMİT YAŞAR ÖZKAN

64

BRIGITTE LABBÉ
ÇOCUĞUN DÜŞÜNCESİNİ
ANLAMAYI BAŞARABİLMELİ

RÖPORTAJ

66

NİHAL YORMAZ
HONORE DE BALZAC

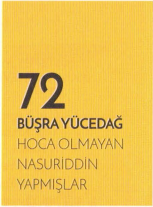
68

MARK SIMOS
BOB DYLAN'LA
NOBEL BLUES
KONUŞMALARI

70

FIRAT DEMİREL
YENİ MEDYANIN
KEŞFİ

72

BÜŞRA YÜCEDAĞ
HOCA OLMAYAN
NASURİDDİN
YAPMIŞLAR

74

ÜMİT ALAN
20 YILLIK BİR
'İÇ' SERÜVEN

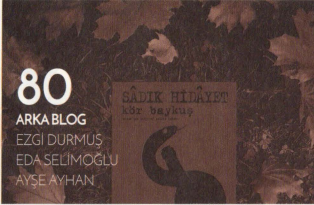
76

ASLI TUNÇ
GENÇLİK
BAŞIMDA DUMAN

78

TUĞÇE İNCEOĞLU
DÜŞSEN DE
ÖNEMLİ DEĞİL

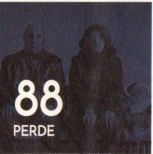
80

ARKA BLOG
EZGİ DURMUŞ
EDA SELİMOĞLU
AYŞE AYHAN

86

EMRAH ATEŞ
OĞUZCUĞUM ATAY

88

PERDE

Mehmet Ali & Akşamsefasi

90

TÜRK SINEMASI
ARAŞTIRMALARI
TUBA DENİZ

99

EDİTÖRÜN MASASI
SUAVİ KEMAL
YAZGIÇ

100

TASARIMCININ KAPAĞI
PINAR KAZMA

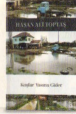
2016 EKİM AYINDA HANGİ YENİ KİTAPLARI OKUDUK

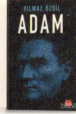
1- Bay Ka Buk
ve Ejder
Zeynep Sevd

2- Casus
Paulo Coelho

3- Kuşlar Yasına Gider
Hasan Ali Toptaş

4- Adam
Yılmaz Özlil

5- Harry Potter ve
Lanetli Çocuk
J. K. Rowling

2016 YILI

EKİM AYI ÇOK SATAN YENİ KİTAPLAR

6	Müptezeller	İletişim
7	Balık Tutan Şaşı Kedi Sokağı'nda	Ares
8	Beni Ödülle Cezalandırma	Doğan
9	Kurt Gölü	Koridor
10	Yolun Başı	İthaki
11	Aşkın İstilas	Destek
12	Erik Ağacı	Arkadya
13	İyiler Ölmez	Dergâh
14	Rotasız Seyyah	Ephesus
15	Ol Der ve Olur	Feniks
16	Güzel Kaybedenler	Doğan Novus
17	Gülhisarlı Terziler	Kırmızı Kedi
18	İkinci El Zaman	Kafka
19	Kod Adı Mürted	Doğan
20	Yangın	Parola
21	Bir Fikirle Ne Yaparsın?	Nar
22	Yalnızlıklar	Everest
23	Mehdi'nin Darbesi	Kırmızı Kedi
24	Hayat Aramıyor	İkinci Adam
25	Kor	Parola
26	Ölü Zaman Gezginleri	Everest
27	Vicdan Sızlar	İz
28	Theogonia - İşler ve Günler	İş Bankası
29	2001: Bir Uzak Destan	İthaki
30	İhlamur Günlükleri	Ot Kitap

2016 YILI EKİM AYI EN ÇOK SATAN

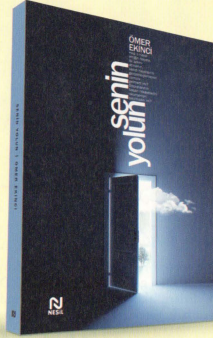
İLK 25 YAYINEVİ - SEPET FREKANSLARI (%)

1	Can Yayınları	14,51
2	Yapı Kredi Yayınları	14,17
3	İş Bankası Kültür Yayınları	13,58
4	İletişim Yayınevi	9,13
5	Everest Yayınları	5,57
6	Sel Yayıncılık	5,52
7	Doğan Kitap	5,46
8	Timaş Yayınları	5,02
9	İthaki Yayınları	4,45
10	Ötüken Neşriyat	4,4
11	Can Çocuk Yayınları	4,32
12	Kırmızı Kedi Yayınevi	3,91
13	Metis Yayınları	3,77
14	Alfa Basım Yayım	3,69
15	Kabalcı Yayınevi	3,5
16	Dergâh Yayınları	3,47
17	Profil Yayıncılık	3,3
18	Pegasus Yayınları	3,25
19	Epsilon Yayınları	2,56
20	Ephesus Yayınları	2,51
21	Parodi Yayınları	2,44
22	Altın Kitaplar	2,3
23	Taze Kitap	2,14
24	Ayrıntı Yayınları	2,08
25	Akçağ Yayınları	1,82

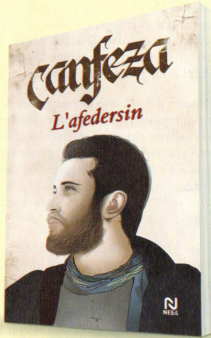
İyi seçilmiş kitaplar... İyi bir gelecek için...

Bu şehir biraz sen,
biraz da bendir,
Gerisi hiç bitmeyen
bir susuştur.

Başkalarının
başarı
hikâyelerini
okumaktan
sıkıldın mı?

Zor seven insan,
kolay nefret eder.
Kolay sever,
zor nefret eden insan.
Acilen bu iki insanın
birbirlerini sevmesi
gerekmektedir.

Senai Demirci,
vaktin akışının
biricik anlamı
namazı
kendine özgü
üslubuyla,
Kur'an'ın
vadisinde
yürüyerek
anlatıyor.

HERŞEY OKUYAN NESİLLER İÇİN...

Mehmet Ali Akkumarcıoğlu

nesilyayinlari.com

0212 551 32 25

/nesilyayinlari

/nesilyayinlari

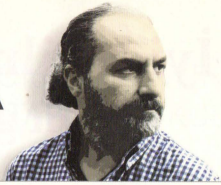

E-Kitap versiyonunu Babil, Dikr, İdefix,
Google Play ve İBooka'tan satın alabilirsiniz.

KARANLIK MAĞARA

Tarık Tufan

Miguel De Unamuno Türkçede Behcet Necatigil'in çevirisiyle yayınlanan "Yaman Adam" kitabındaki öykülerden biri olan "Sessizlik Mağarası"nda, içine girenlerin gözden kaybolduğu, bir daha dışarı çıkmadığı bir mağaradan söz ediyor.

Arka Kapak / Tarık Tufan

"Dirseklerden çok dizleri yıpratmak gerek."

Salamanca Üniversitesi rektörünün böylesi bir uyarıya ihtiyaç duymasının gerekçesi ne olabilirdi? Dirseklerden çok dizleri, akıldan çok kalbi, bedenden çok ruhu kullanmak, gerekirse yormak, diri tutmak.

Miguel De Unamuno, yaşadığımız yüzyıla girmeden az evvel, insanlığın nasıl bir varoluş sarsıntısına maruz kalacağını, maruz kalmak değil düpedüz tercih ettiğini öngören ve insanlığı tehdit eden bu ölümcül sarsıntıya karşı durabilmek için büyük hayatını sancılı bir hakikat arayışına adanmış bir adam.

Bu cesur Bilbaolu adamın, önce Rivera'ya, sonra da Franco'ya ve onun ateşli destekçileri İspanyol faşistlerine karşı hakikate sadakatten başka hiçbir koşul tanımaksızın karşı koyabilesinin altında yatan en büyük güç inanç sahibi olmasıdır.

Dünyanın sağır edici gürültüsünün müsebbipleri, varoluşun bütün kapılarının anahtarlarını akla teslim edenlerdir. Böylesi bir zihnin üretebileceği tek şey diktatörlükler, totaliterlikler, etnik ve sosyal faşizmlerdir. Her biri farklı cümleler kurarak aynı şeyi söyler. Ulusları aydınlatmak, ilerletmek, yüceltmek, hâkim kılmak adı altında yaptıkları şey insanın ruhunu, özünü ve hakikatini derinden yalamaktır.

Basklı Unamuno'nun bu karmaşaya karşı açık, yalın ve anlaşılır bir önerisi var: "Sessizlik, Rabbi dinlemek için sessizlik!" Bu sessizlik ânu, bizi bir anlam nehrinin yanı başına taşıyacaktır. Sadece nehrin çökülu sesine kulak vererek bu modern gürültünün kulağımızdaki kalabalığından kurtulacağız.

Bu aydınlanmacı, ilerlemeci, yüceltici, hâkimiyet peşindeki akıl, harfleri bir araya getirip yeni cümleler kurma peşinde. Her yüzyılda, her coğrafyada farklı bir totaliterliğin zihinsel arka planı bu harflerin yığılmasıyla oluşuyor.

"Harf öldürür, ruh canlandırır." diyor Unamuno. Etnik ve sosyal bütün faşizmlerin ölümcül etkisi, ruhu çalınmış harflerden ibaret cümleler yaymak.

"Viva la muerta!" diye haykırıyorlar dünyanın her yerinde. Ölümün de gerçek anlamını yok eden bir barbarlık biçimi bu. Bu barbarlığa karşı hayatta kalabilmenin, onların can alan saldırılarına karşı hayat sahibi olabilmeyen yolu "ölerek yaşamak"tır. Bir çemberin içine katılmak, "yaşayarak ölebilmek için, ölererek yaşamak." Modern hayatın kurucu aklı olan bu barbarlık yaşamın ve ölümün içini boşaltmıştır.

Miguel De Unamuno Türkçede Behcet Necatigil'in çevirisiyle yayınlanan *Yaman Adam* kitabındaki öykülerden biri olan *Sessizlik Mağarası*'nda, içine girenlerin gözden kaybolduğu bir daha dışarı çıkamadığı bir mağaradan söz ediyor.

"İnanın o mağaraya girmek istemezsiniz." diye uyarıyordu insanları. Bu mağaranın bir sembol, bir alegori olmadığını eklemişti sonra. Ama olmadı. Yaşadığımız yüzyıl. İnsanları içine çeken, meraklandıran, cazibeli bir mağaraya döndü. Büyük ve karanlık bir mağaraya. Birbirinin muhalifi gibi görünen bütün afilî doktrinler insanları aynı karanlık mağaranın içine çektiler.

Yine Türkçede Behcet Necatigil'in çevirisiyle yayınlanan "*Sis*" romanında "ne büyük acı! ne de büyük sevinçler öldürür insanları; bu yüzden bu acı ve sevinçler, küçük küçük değersiz şeylerden oluşmuş muazzam bir sisle sarılı gözükürler. Evet, işte hayat dediğin, bir sis olup olacağı! Hayat bir sistir."

Unamuno bu sisin ardındaki hakikati görebilmek için hayatı boyunca önce on dört dil öğrendi ve sonra Tanrı'yla konuşabilmek için bir dile ihtiyacı olmadığını kavradı. ■

NECİP FAZIL HİKÂYE ROMAN ÖDÜLÜ

2016

Cihan Aktaş

Mehmet Ali Ş. Aksoğanefesi
www.iz.com.tr • bilgi@iz.com.tr • facebook.com/izyayincilik • twitter.com/izyayincilik • instagram.com/izyayincilik • youtube.com/izyayincilik

MARGUERITE DURAS

NEREDE OTURUYOR?

Enis Batur

Yaşamında ve yazılı/görsel yapıtında “yerler” ve evlere odaklı iki televizyon söyleşisinden parçalar, kitaplarından alıntılar ve albümünden fotoğraflar ile örlümüş *Les Lieux de Marguerite Duras*’ı (1977, Minuit) okumaya koyulur koyulmaz, daha ilk sayfaların ardından içimde, gerçekleştirilmesi olanaksız bir tasarı, alt edilmiş güç bir istekle kabardı: Yazarla tartışabilseydik, anlaşılmaz söz konusu olmayacaktı elbet; ama burada, asıl anlamlı olan, anlaşmazlığın karşılıklı beslenmesi ve *artırılması* olmasının yüksek görünmesiydi bana kalırsa. Söz, böyle durumlarda duvara dayanabilir, diyalogun tarafından biri devam etmeye gerek duymayarak susma hakkını kullanabilir, an gelip iki taraf da kilitlenebilir — ne var: Oraya geleseye, “yerler” konusunda bir yerlere de gelinebilir.

Duras’ın, evde/evi *aşıl* yaşayınların kadınlar olduğu yolundaki düşünceleri *kadınca*; benim bu düşünceleri paylaşmamam *erkeğe* bulunabilir, bir noktaya kadar öyle de. Bu düzlemde karşı karşıya konuşmak, o noktadan bir başkasına ola ki götürülebilir tarafları: Zıtlıktan hayır, ötekine kulak vererek.

Ayrıca, “ev”le sınırlamıyor düşüncesini, gözlem/yorum birikimini Duras: “Yer” kavramına aynı bakış açısıyla açılıyor: Parkta, bahçede, ormanda yürüyen, gezinen erkek, kadının tersine *orada* değil tam, yazarı göre: Daha çok düşünceliğinin, dalgınlığının içinde — oysa kadında yer farkındalığı belirgin.

İnsanlık tarihi boyunca, bir iki ayrıcalıklı örnek sayılmayacak olursa, yer değiştirme yetisinin erkekler tarafından kullanıldığı, geliştirildiği bilinen gerçek: Serüven, keşif, fetih, arayış eril kavramlardı(r), Odisseus yola çıktığında Penelope’nin beklemesi bir yazgı gibi koyulmuştu.

Yapı tarihleri de, Âdem’den yakın zamanlara, *ev*’i imgeleme ve inşa teklini erkeklerle ayırır; hele ki o tarihlerin er yazıcıları olduğu düşünüldürse, yapıları ve şehirleri kadınların kurmadığı söylenebilir.

Bunlar, Duras’ın savlarını tersyüz etmek için değil: Kadına biçilen, giydirilen rolün ona nice dir dar

Aklıma, ilkokula başladığım yıl, yazı defterime çizdiğim evler geldiğine göre, buluşma sağlamıştı. O evleri, içlerinde bir ömür geçirmişçesine tanıdığımı söylesem, Marguerite, aklınıza yatar mıydı?

Arka Kapak / Enis Batur

gelmesinden, sınırlarını erkeğinkilere denk gelecek biçimde açma direnişine girmesinden doğal ve haklı bir gelişim olamazdı.

Öte yandan, yerlerde ve evlerde yaşamaktan söz ettiğinde, buradaki verileri bilmediğinden mi, hayır, farklı bir anlam alanına sürüklüyor kelimelerini yazar: Bu kez bir algı dairesinin içindeyiz. Karşı durumun kaynağında da o kaldı ki. Yer ya da ev bağlamında, erkek geçer gider, gelir oturur, yerleşir ya da çeker gider, ama uzamda yaşamaz, yarı yarıya buradadır fikri, bana kalırsa dayanaktan yoksun bir genelleme olmuş.

“Ev Kadını” statüsünün bir benzeri erkek için pek geçerli olmamıştır, doğru; “evinin kadını” tamlaması “evinin erkeği” tamlamasıyla içeriği açısından çıkışmaz kesinkine; “evde kalmışlık” daha çok dişilere yakıştırılan yaftadır; her dilde “dişi kuş yuvayı yapar” sözünün bir çeşitlenmesine, değişkenine rastlarız, bunlar da doğrudur. Daha önemlisi, alışlagelmiş gündelik yaşam normlarında evin düzenini kurmak ve işletmek, evi çekip çevirmek, ev işlerinin bir çoğundan sorumlu tutulmak türünden temel fiillerin kadına verilmiş, bırakılmış, yüklenmiş olması şüphesiz. Evi *kadının* kılan etmenlerin başlıcaları bunlar: O’nun algı alanını belirledikleri ortada belki, ama bu kadarıyla kısıtlı tutulabilir mi söz konusu alan?

Duras’ın yapıtında yer’in ve ev’in kapladığı tabakaların ince, derin bir yazılıya örüldüğü kesin. “Ev kadını” formatına oturtulması olanaksız, *öyle* yaşamamış bir Woolf’ta ya da Yourcenar’da da mekânlardan derinlemesine işlenmiştir: Bilmem Duras gibi, bütün

BEN, ÖTEKİ
VE ÖTESİ

kadınlara maledilebilecek bir algı ayarından dem vurabilir miyiz, onlara bakıp?

Erkek dünyasına dönelim: Husserl'in, Bachelard'ın, Merleau-Ponty'nin felsefi yapıtlarında; *Locust Solus*'te, *Hayat Kullanma Kılavuzu*'nda, Proust'ta ya da Beckett'te yer, ev, oda, uzam perspektifinin son derece can alıcı, karmaşık algı konumları yaratmadığı nasıl düşünülebilir? 'Öyle yazmaları, öyle yaşadıklarını göstermez' denilirse katılmam: Yazının soyut bir beyin çalışmasına indirgenmesi yanlışın büyüğü olur.

Şüphesiz, Marcel ile Céleste, Samuel ile Suzanne, Turgut ile Tomris farklı merceklerden görüyorlardı yerleri, evleri, mekân algılarını örtüyordu. Gelgelelim, çiftin teklerinden biri *orada* yaşarken, ötekisi *beride* seyretmiyordu.

Konuya yaklaşmama yol açan tasa, yanıt verme olanağı olmayan bir hayalet-partönerin cümlelerine diklenme isteğiyle sınırlansın istemem. Karşıçıkamak, *sonunda* ne söylenecek olursa olsun, *arada* yerdeğiştirme çabaları gerektirir. Asıl korkum, *dişi* düşünce ve algı formatıyla *eril* olanın kutuplaşmasının hândiye *doğal* bir konumda görülmesinden kaynaklanıyor bu bağlamda: Yazı âleminde, yaratı dünyasında ikizlerimiz ayrı "cins"ten olsalardı, ürpermemiz beklenmez miydi?

Louise Bourgeois'yle *arabkne* üzerinden yaşadığım derinlemesine buluşma, sanatçının "ev çalışmaları"yla iyiden iyiye pekişmişti. 1945-47 döneminde gerçekleştirdiği "Kadın-Evler" dizisinde, evi büst hizasından, başı kaplayacak biçimde tasarlaması, karnı ve karın altını çıplak bırakması dikkat çekiydi: Bir imgelem ürünü, zihni kaplayan bir uzam anlayışı diyebilir miydik? Disiplinle *indirgemediğine* varmışım evi, o yapıtlara bakarken. Tersine, cinselliğini geniş ölçüde dışarıda bırakmış, gövdesinin erkek gözünden "yuva"sını uzakta, *altta* konumlamayı geçlemişti.

1990'lı yıllarda bir başka diziyeye yöneldi Bourgeois: "Kırılın Evler"de soyutlama eğrisi yükseldi, ipince dört bacağın üstünde bir düzlem, ola ki dümdüz bir çatı, less is more, ev gerçekten de bütün kırılınlarıyla, yalıtılmış bir imge olarak, neredeyse güç belâ ayakta duruşuyla, aynı *arabkne*'ler, önümüzdeydi.

Aklıma, ilkokula başladığım yıl, yazı defterime çizdiğim evler geldiğine göre, buluşma sağlanmıştı.

O evleri, içlerinde bir ömür geçirmişçesine tanıdığımı söylesem, Marguerite, aklınıza yatar mıydı? ■

Mehmet Ali & Akşamsefasi

“

İbrahim Kalın'ın, İslamiyetin hızlı yayılışından beri Avrupa ve İslam ilişkisi, özellikle de Avrupa'nın karşısında Müslüman Türklerin konumu ile ilgili yazdıkları çok ilginç.

Kitabın geniş bir kaynak bilgisi var. Bu kitap batı dillerinde Osmanlı dönemi ve modern Türkiye ile ilgili kaynaklar yanında Anglosakson ve Fransızca literatürün başka dillerinden yapılan tercümelerin geniş ölçüde kullanıldığı bir çalışma.

Kalın, her tezin etrafında en ince teferruata kadar gidip, onları sıralamada şaşırmadan sunmayı biliyor. Beş yüz sayfalık kitap çok ilgiyle ve yormadan okunabilecek durumda.

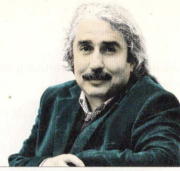
— İber Ortaylı, Tarihçi Yazar

”

HARİKULADELİKLER AVCISININ ÇANTASI

A. Ali Ural

Sirkeci Garı'ndan Ahmet Haşim'i Frankfurt'a uğurlamaya gelenler "Rastgele!" demeyi unuttular, halbuki bir avcısı yolcu ediyorlardı. Bu harikuladelikler sayyâdının tedavî için Avrupa yollarına düşmüş bir hasta kılığına girmesine aldanmamalıydı. Yalnız tebdilî mekânda değil, tebdilî kıyafette de ferahlık vardı. Hem etrafında gördüğü her şeyin sıradanlaştığı bir insanın kalbi saat gibi çalışsa, böbreklerinden çakıl taşlarını gösteren berrak dereler aksa ne çıkar.

Kısa süreliğine de olsa alışkanlığın yorucu atmosferinden kurtulabilmek için iki gün iki gece sürecek bir tren yolculuğunun lafı mı olur! Leyleklerin aksine soğuk bir ülkeye gidiyordu Haşim. "Mehtapta Leylekler" şiirindeki "Havada bir gölü tanzîr eder semâ bu gece / Onun böcekleri gûyâ nücündür yek-ser... / Neden bu âb-ı semâvide avlananlar yok" sitemine cevap alamayınca iş başa düşmüş, harikuladeliklerle dolu bir çantayla geri dönülecek bir süre avına çıkmıştı. Ona göre bir şeyin harikulede olabilmesi biraz da yanına konulan ya da eklenilen varlıkla ilgiliydi. Burada görev, şair muhayyilesine düşüyordu; varlıklar arasında sihirli bağlar kurarak her aleladeyi harikuledeye çeviren iksiri keşfeden şair muhayyilesine.

Frankfurt'a varmayı beklemeyip yolda avlanmaya başladı Haşim. Ancak akşamı seven şairin geceyle arası yoktu. "Sonsuz karanlıkları, uzun ve büyük bir burğu gibi delip geçen" trenin penceresinde gün yeniden ışımalıydı ki "Bulgar Kızları"ndan birkaç suluboya tabloya nişan alabilisin. "Fikrin henüz ziyaret

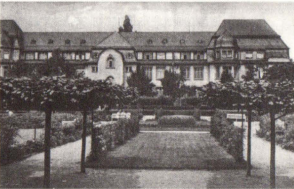
etmediği dar alınlar" a düşse de tüfeginin gölgesi, çantası boştu hâlâ. "Göz için yeni bir şey yok!" diye isyan ediyordu manzaraya. Sonra bir şiir kitabına sığınıyordu tekrarlanan görüntülerden. Edebiyatla tabiatı kıyaslayıp, "Kitabımı okuyorum!" diyordu şımarık bir edayla.

Schopenhauer'ı okumadığını biliyorum kompartımanda. Okusaydı üç tür yazardan hangisi olduğunu düşünürken iç sıkıntısından kurtulacaktı belki de: Düşünmeksizin yazanlar, yazarken düşünenler, yazmaya başlamadan önce düşülmüş olanlar... Gerçi Alman düşünürün neşterini gördükten sonra kim cesareti edebilir düşünmeden yazmaya: "...Yazmaya başlayınca kadar düşünmeyi geciktirmiş olan ikinci sınıf yazarlar rastgele ava çıkan ve bu yüzden evlerine çok fazla bir şey getirmeleri beklenmeyen (Yahut getirip getirmemeleri tamamen talibe bağlı olan) avcılara benzer. Halbuki üçüncü kümedekiler, yahut ender rastlanan yazarlar bir süre avcısına (şikârinı kaçırmayan avcıya) benzerler. Burada av daha önce yakalanmış ve bir zaman sonra salıverileceği kapalı bir alana konulmuştur ve aradan uzunca bir zaman geçtikten sonra buradan alınıp bir daha kaçması mümkün olmayacak bir başka kapalı yere konulacaktır. Artık avcının yapacağı tek şey nişan alıp okunu fırlatmaktan –bir başka söyleyişle düşüncelerini kağıda dökmekten ibarettir. Bu, avcının sergileyecek bir şeyler ele geçirdiği bir avdır."¹

Haşim'in yolculuğun başlarındaki kıymetli avı bir sinekti. Yenilgiyi kabul edip kompartımanını terk ederken atası Yunus'un "Bir sinek bir kartalı kaldırdı vurdu yere," sözüyle teselli oluyordu zira. Derin bir mana pekâlâ bir sinek sûretinde insanın dünyasına dahil olabilir, o vakit zafere dönebilirdi yenilgi.

Nihayet asıl av yerine ulaştı Haşim. Frankfurt istasyonunu ilk bakışta "çelikten, camdan ve mermerden bir güzelliği" olarak çantasına atmaya kalksa da bu istasyona trenden yalnız iki kişinin –iki hasta- inmesini bahane edip bir "facia dekoru"na çeviriverdi avını: "İlk adımda bitmiş bir Almanya ile karşılaşmıştı."

Haşim'in, bütün Avrupa şehirlerinin birbirine benzediği, birini görenin hepsini görmüş sayılacağı görüşü

Ahmet Haşim'in kaldığı klinik / Frankfurt (1932)

bir yergi midir yoksa bir övgü mü? Kartaca, Sidon, Babil ve Ninova gibi “altın şehirleri” düşlediğine bakacak olursak şairin “geniş, hencesi, temiz, pergel ve zevkin müsterek eseri” olarak tanımladığı Frankfurt caddelerinde bulamadığı bir esrarın peşinde olduğu düşünülebilir pekâlâ. Yine de mağazaların dekoru çarpmıştır onu ve ava giderken avlanmamak için “göz avlama sanatının zalim incelikleriyle” düzenlendiğini ileri sürmüştür vitrinlerin.

Haşim metcezir atışları yapmaktadır kalemiyle. “Arkalarında kış fidanlarının kırmızı çiçekleri olan, kristal camlı, bembeyaz tül perdeli mesut Frankfurt pencereleri”ne Ziya Osman Saba’nın Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi’ndeki gözüyle bakmış, ancak hemen ardından bakışları caddeye kayarak “sefalet habercileri” olarak nitelediği işsizler ve dilencilerle buluşmuştur. Sonra tenekte kutularla para toplamaya çalışan yardım cemiyeti mensuplarını, avcı üniformalı Hitlercileri, kırmızı kravatlı komünistleri ve siyah mantolu fahişeleri görmüştür karanlıkta. Görmüştür ve Giyom Tell’den daha iyi nişancı olduğunu gösteren cümlesini fırlatmıyıp yayından: “Almanya pembe ve büyük bir elmadır. Fakat içi kurtludur.”

Frankfurt Seyahatnamesi’ni Almanca’ya çeviren Beatrix Caner’e göre, “Gördüğünden daha fazlasını hissedene, kendisine sunulan Alman toplumunu sezgisel yolla inceleyen ve etki etmesine izin veren hasas bir yazarın envanter sayımındı bu. Aynı anda hayranlık ve endişe duyduğu hatta bazen müdafaa ettiği bir toplumu mercek altına almıştır Haşim. (...) Yeni ve korkunç hedeflere gebe olan bir Avrupa’yı, kendi devinimi içinde inceleyen bir estet de ortaya çıkarmaktadır eserinde. İlk bakışta şehir mimarisinin abidevi estetiğiyle büyülense de o estetiğin arkasındaki dışlayıcı eğilimi, özellikle de kadim Avrupa’nın hümanist ideallerinin güne aktarılındaki ‘başarısızlığı’ görmektedir şair.”²

Goethe’nin müze haline getirilen evinde bir başka Ahmet Haşim vardır, Faust’un mürekkep lekeleriyle teselli olan Haşim... Ölümünden yüz sene sonra Goethe’nin evini dolduran Alman gençlerin heyecanı Haşim’e geçmiş, onların bilinçli ziyaretlerini adeta kıskanmış “lakayt bir gölge yığını” olmayan bu kadirşinas kalabalığı belki de hayalinde yerleştirip yüz yıl sonraki kendi evine ve izlerine yöneltmiştir.

Kitabın ancak sonlarında hastalığından ve Volhard Kliniği’nden bahseder harikuladelipler avcısı. Hastalık bir av değil avcıdır çünkü. Fakat bu durum güzel sanatlar akademisi estetiğinde inşa edilen hastaneyi ve orada kendisine yapılan insanca muameleyi çantasına koymasına engel teşkil etmez. “Bizde hasta, cezalandırılması lazım bir kabahatli ve her türlü

cefalara layık bir mücrimdir,” diyerek bu kez okunu geldiği yöne doğru fırlatır.

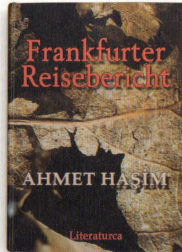
Ahmet Haşim için Frankfurt eğlenceden yoksun “tatsız bir aile şehri”dir. Hayvanla insanın güzel arkadaşlığı vardır fakat orada; sincaplar, serçeler, balıklar... Sonbaharı bizim sonbaharımıza benzemez, daha renkli ve çeşitlidir yapıkları. Asfalt yollarına âşık olur; dağ taş kaymak gibi asfalt... Fakat güneşi hatırlayıp susar Haşim. Bir parça güneşi koydun mu terazinin diğer kefesine denge alt üst olmaktadır: “Eski Yunanlılar’ın ve Latinlerin Païen cehenneminde hüküm süren yarım aydınlık işte Avrupa’nın bu bulutlu havası olacak...”

Avcının çantasında daha neler neler vardır. Kibar dilenciler, malumatfuruş akademisyenler, iltifatı gerçek sanacak kadar söze inanan saf insanlar... Hele büyük masraflarla bakımı yapılan bir özel parkın birkaç yaşlı Alman için ayakta tutulması vardır ki şaşırtır şairi. “Bir Alman’ın kıymeti yoksa beş Alman’ın, on Alman’ın, yüz Alman’ın ve altmış milyon Alman’ın neden kıymeti olsun?” diye cevap verilmştir, Haşim’in hayretine.

Frankfurt dönüşü Sirkeci Garı’nda karşılanmak istemeyen Haşim’i karşılayan beş kişi değer bilmenin bir nişanesi olarak harikuladelipler avcısının çantasına girmeye hak kazanmıştır belki. ■

Dipnotlar —

1. Arthur Schopenhauer, *Okumak Yazmak ve Yaşamak Üzerine*, Çev. Ahmet Ardoğan, Şule Yayınları, İstanbul 2016, s. 81.
2. Ahmet Haşim, *Frankfurter Reisebericht*, Çev. Beatrix Caner, Literaturca Verlag, Frankfurt 2008, s. 94.

Frankfurt Seyahatnamesi
Ahmet Haşim
Literaturca

SIFATLARI KALDIRIRSAN GERİYE GERÇEKLER KALIR

Cüneyt Gönen

Çirkin bir sözcük olan “önyargı” ile tertemiz bir sözcük olan “inanç”ın ortak bir noktası var: Her ikisi de mantığın bittiği yerde başlar.

Arka Kapak / Harper Lee, 1926-2016

Ashraf 6 yaşında, her zamanki gibi deniz kabuğu bulma telaşında, ama bir türlü istediği güzellikte olamı bulamıyordu çünkü annesine vereceği hediye eşsiz olmalı. Birden duraksadı, nasırlı küçük ellerine baktı; rengi siyah... Gözlerini ufka yasladı, yaklaştıkça hacmi büyüyen üç noktaya takıldı kaldı. Okuma yazması yoktu, henüz bilmiyordu ama sonradan öğreneceği bordasında “Solomon” yazan gemi John Hawkins’in idaresinde Sierra Leone limanına, arkasındaki iki gemi ile birlikte yavaş yavaş aborda oluyordu. Ashraf daha ne olduğunu anlamadan beyaz adamlar insan hasadına başladı; ölü balık gibi istiflediler 400 kişiyi. Öyle ya gemilerin diğer ismi “Tumberio” (ölü taşıyıcıları) ile müsemma olmalıydı bu zehirli ticaret. 1562 yılında beyaz adamlar 400 köleden fazlasını taşıyordu Amerika’ya; ırkçılığın tohumlarını da saçıyorlardı xenofobik topraklara. 400 yıl sonra bu kölelerin “özgür” torunlarının maruz kaldığı haksız muamelelere yakından şahit bir yazarın romanı şağır vicdanlara bir vaveyla olacaktı.

Harper Lee’nin çok ses getiren romanı “*Bülbülü Öldürmek*” köle ticareti ile ateşi yakılan ve herkesi kuşatan bir yangına dönüşen sosyolojik bir travmanın 20. yüzyıldaki izdüşümüdür. Afroamerikanlara karşı kemikleşmiş önyargılarla yüzleşen 6 yaşında küçük

bir kız çocuğu olan Scout Finch’in ve ırkçılığa karşı göreceli mücadele eden ailesinin hikâyesidir kaleme alınan. Hayal gücüyle şekillendirilen roman aslında Lee’nin otobiyografik belleğinde iz bırakmış hatıra ve anıların farklı kimliklerde tekrardan canlandırılması ile kurgulanmıştır. Lee’nin çocukluğunda oturduğu yere yakın yerde geçen hikâyede Lee, kitaptaki gibi kendisinden 4 yaş büyük bir abiye sahipti; Lee’nin avukat babası Amasa Coleman Lee, Scout’un babası Atticus Finch gibi haksız yere suçlanan siyahları savunmuştu ve Dill Harris karakteri çocukluk arkadaşı Truman Capote’nin ta kendisiydi.

Hikâyenin didaktik unsurları “bülbül” metaforu üzerinden kitabın dört farklı yerine nakşedilmiştir. Aslı “mockingbird” olan kelimenin tam karşılığı “alaycı kuş”tur fakat dilimize ingesal bütünlüğü olan “bülbül” olarak çevrilmiştir ve masumiyeti, sağlığı ve günahtırlığı sembolize etmektedir. Atticus’un “bülbül öldürmek günahıdır” sözü ırkçılık, hor görme, aşağılama, öteleme, yok sayma ve dışlama gibi gayri insani muamelelere karşı duyulan tepki niteliğindedir. Beyaz bir kadına tecavüz ettiği iftirası ile yargılanan ve sırf zenci olduğu için suçlu bulunan Tom Robinson, senelerce babası tarafından toplumdan soyutlanan Arthur (Boo) Radley bu motifin birer parçasıdır.

“*Bülbülü Öldürmek*”ten 55 yıl sonra devam niteliğinde olan “*Tespîh Ağacının Gölgesinde*” spekülasyonlar eşliğinde yayınlamıştır. Scout artık 26 yaşındadır ve doğduğu kasabaya döndüğünde umutsuzluğun derinleştiğine, halkın siyahilere karşı önyargılarının keskinleştiğine ve şaşırtıcı bir biçimde Atticus’un da beyaz çoğunluğun yanında yer alına şahit olacaktır. Ashraf görmüştü beyaz tenlerdeki karamış yürekleri ve hiçbir zaman anlayamamıştı bu nefretin sebebini ama Scout biliyor ve o sözü unutmuyordu: “Önyargının ürünüdür zulüm.” ■

Bülbülü Öldürmek
Harper Lee
Sel Yayıncılık

Tespîh Ağacının Gölgesinde
Harper Lee
Sel Yayıncılık

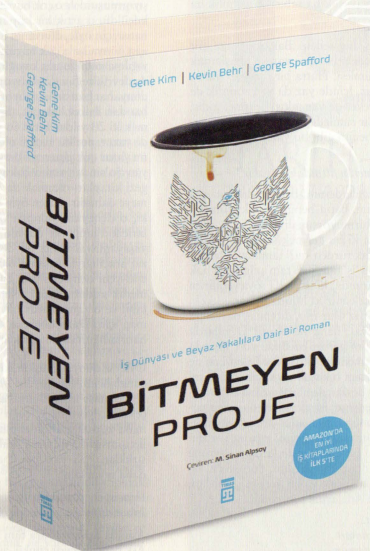
Kim demiş,

iş yaşamına dair bir roman yazılmaz diye!

Başı bir türlü dertten kurtulamayan dev bir IT şirketinde hiç bitmeyen işler,
yarım kalan projeler ve giderek çetrefil hale gelen sorunlar...

Bitmeyen Proje, iş dünyasına ve beyaz yakalılara dair
çarpıcı bir roman.

AMAZON'DA
EN İYİ
İŞ KİTAPLARINDA
İLK 5'TE

Mehmet Ali & Akşamsefası

TİMAS

HEM OKUDUM HEM DE GEZDİM!

Haydar Ergülen

Yazısını yazmadıysam da cümlesini kurmuşumdur: "Bir yaştan sonra ne yazsam, şiir, deneme, köşeyazısı, hep gezi yazısı yazıyormuşum duygusuyla başlıyorum." Başlıyorum yerine, yazı gezi ya, yola çıkıyorum, yola koyuluyorum, vira bismillah diyorum, demem gerekiyor sanırım.

Kendimi sabırlı bilirim, en azından taşra sıkıntısına eş bir taşra sabrım var diye düşünürüm. Bazen yavaşlık da sabır diye adlandırılır. Eh olsun bunda da bir yanlış yok zannımca, ha yavaşlık ha sabır, ha sakinlik ha seyahat!

Karpuz kabuğu suya düşmeden...Bakar mısınız şiir gibi bir deyim ya da edebi bir gezi yazısına başlamak için renkli bir giriş cümlesi. Hatta bir dizi gezi yazısı için başlık bile olabilir. İçinde yaz da var, serinlik de var, renk de var, hareket de var, akış, gelişme, gidiş, havalanma, vs. var. Bir cümlede bile insan nereleri gezebilir, hatta dönüp benim gibi bu yazıyı bile yazabilir. Yeter ki...

"Kararmasın sol memenin altındaki cevahir".

Ben çok yazıp az gezenlerdenim, benden daha az gezenler de var biliyorum, hatta benim gezdiklerim onlara çok geliyor, hiç oturmuyorsun diyorlar, öyle, oturmuyorum da, bilmem ki bu gezmek sayılır mı ya da gezi diye adlandırılacak türden mi? Sanmam. Hemen çoğu iş gezisi. Doğrusu 'iş' tanımını tam anlamıyla hak eden reklamcılık yıllarımda, ki iftiharla söyleyebilirim tam 24 yıl 9 ay, diyeceksiniz ki bunda iftihar edecek övünecek ne var? Olmaz olur mu, direnme, dayanma ve tahammül ödülü var, daha ne olsun? O yıllarda reklam ajansındaki işim gereği özellikle yurt dışında pek çok toplantıya gitmem gerekiyordu. Fakat ben ne kadar az hareket edersem o kadar iyi felsefesinden mi artık, böyle felsefeler de var değil mi, yoksa ruh tembelliğinden mi her nedense, bırakın yurt dışlarına uçmayı, şurdan şuraya mümkünse adım atmayı istemezdim. Yurt dışından yurtmak isterdim, yurtdışı derdim buna ve çoğu kez de bir gerekçe bulurdum. Yerime ajanstan başka bir arkadaş yollarım, Portekiz'e, İspanya'ya, Fransa'ya... Ancak yakın yerlere giderdim, Yunanistan'a, Yunan Adalarına sözgelimi...

Gel zaman git zaman...

Akan zaman duran zaman...

Yoran zaman vuran zaman...

Soran zaman...

Yaşım 40'a gelip, hani o merdivenlerin yarısını geçip, az gittik uz gittik düşüncesiyle bir an soluklanmak istediğimde bir de ne göreyim, bir arpa boyu bile yol gitmemişim! Karıncalar bile benden çok geçmiş, kaplumbağalar bile beni geçmiş, işte tam o sırada 'insanoglu kuş misali' diyen tekkedeki dervişler misali şöyle bir oturduğum yerden doğrulmamla birlikte...

Duvardaki dünya haritasını görmem bir oldu. Dünya diye bir yer varmış diye düşündüm, ben de burada yaşıyormuşum ve o çok büyümüş. Bakmayın dünya çok küçüldü, o artık bir köy filan diyenlere. O dünyanın batısı için öyle, dünyanın doğusu için bir masal! Bizim için dünya hala çok büyük! Fakat yakında, bir yanına yığılma olduğunda kayığın devrilmesi gibi, dünyanın da devrileceğini düşünüyorum. Zira dünyanın doğusu dünyanın batısına yığılıyor ve yakında dünya yalnızca batıdan ibaret kalacak, dünya doğudan batacak! Demek ki 20 yıldır, artık 60 yaşımdayım çünkü, gezmek de yazmanın bir biçimi oldu benim için. Çok okuyan mı yazar çok gezen mi dersanız, 50'ye kadar çok okuyan 50'sinden sonra çok gezen bile diyebilirim. Ama gezi kitapları okumak da bence okumaktan çok gezmeye dahildir. Bazen öyle eşsiz deneyimler okursunuz ki, o deneyimi yalnızca okuyabileceğinizi ve bunun biricik olduğunu düşünürsünüz. Öyleyse sizin asla yaşayamayacağınız bir deneyimi, bir gezgin, bir yazar aracılığıyla yaşamış olursunuz. Bu yüzden sanırım eski-yeni demeden gezi kitaplarını okumaya yıllardır merak saldım. Bazen neler yitirmişim diye okuyorum tabii ve o zamanlarda hayli kederleniyorum yitik zaman için. Daha doğrusu kendimi oturanboğa olarak hatırladığım zamanlar için.

Öyleyse dünyaya ilişkin ikinci ve hakiki yorumumu da yapabilirim. İlki şuydu: *İnsan dünyaya aşk için gelir.* Aşk olmasa insan dünyaya niçin gelsin ki? Bunca acıyı çekmek, yorulmak, çoğu kez isteklerine kavuşamamak, zorluklara katlanmak, hastalıklarla boğuşmak, iletişimsizlik, yalnızlık, kabalık, kalabalıklar, anlayışsızlıklar... Ki yazı bile 'hadi gidelim!' diyecek biraz daha sayarsam!

İkincisi ise gezmekle ilgili.

İnsan dünyaya gezmek için gelir.

Aslında aşktan sonra tüm sebepler boştur, boşunadır. Aşk hepsini içerir çünkü, aşkla olur her şey, yazmak da gezmek de, havalara uçmak, kederlere dalmak, ekmekçi

bölmek, domatesi yıkamak, dut ağacını silkelemek, suya atlamak, bisikletten düşmek ve bunlar gibi sayısız ne varsa hepsinin de sebebi aşktır, insanın sebebi aşktır, dünyanın sebebi aşktır. Aşk hem ustamızıdır, hem çırağımızdır, hem fenerimiz hem چراغımızdır...

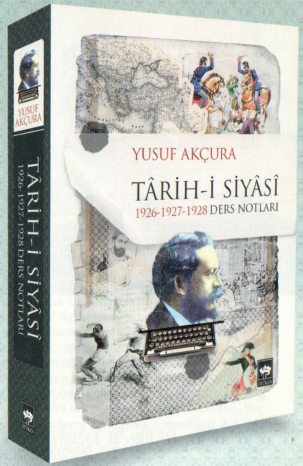
Gezmek de aşktır, dünya aşkı deyin, yaşama aşkı deyin, insan aşkı deyin, doğa aşkı, ne dersenin o olur aşk ve sizi utandırmaz. Aşk kimseyi utandırmaz. Geze geze yolumuz aşka varıyor işte. İnsan sevdiği için geziyor ve gezmeyi sevdiği kendini de seviyor, insanları da seviyor, dünyayı, doğayı, yaşamı, dilleri, kültürleri, renkleri, farklılıkları seviyor ve sınırların böyle insan oluyor. İnsan aşık olunca söylenenin tersine kendini kaybetmiyor hayır, kendini buluyor. Gezmek gibi tıpkı. İnsan gezerken kayboluyor ya aslında işte o insanın kendini bulması.

Gezdiklerimi gördüklerimi anlatacağıma her zamanki gibi kötü felsefe yapıyorum baksanıza. Yazacak, söyleyecek fazla şeyleri olmayanlar işte böyle sözcükleri dolandırır, anlamı bulandırır ve ucuz edebiyat yaparlar. Filmi bile var biliyorsunuz, *Pulp Fiction*. Tabii gezmek tozmak gayet güzel ve hoş da, işte iş yazıya gelince, cümleler birer kartpostala dönüşüyor. Oysa dünyanın kendisi bir imge. Bazen gerçek olamayacak kadar tuhaf, olağanüstü, güzel, bazen de değil imge bir çağrışımın bile rüzgarı olamayacak kadar kapalı, sert, acımasız ve sıkıcı bir şey. Şey mi dedim diye sorar gibi yapmayacağım kendi kendime, evet, dünya, şey, işte. Ve biz de o şeyin içinde adına yazmak, gezmek, düşlemek dediğimiz fiilleri işliyor, bunların hangisinin, hangisinin sebebi olabileceğini tartışıyor, yazıyor ve konuşuyoruz.

Tanışıyoruz demeyi unutmadım, bu paragrafın başına sakladım. Niye mi? Aşk da bir tanışma biçimidir, “Çünkü sevdiğim beni sen kendini tanıdın” dediği şey aşktır Edip Cansever’in, gezmek de yine başkalarını tanım gibi kendini tanınmasıdır insanın. Aşkta kendini sevdiği kadar kendinden uzaklaşmayı, başka biri olmayı da dileyen insan, gezerken başkalarını da kendini sever gibi sevmeyi, anlamayı ve sezmeyi öğrenmektedir. Gezip gördüklerin senin olsun gezip görmek istediklerini söyleyince, ömür biter yol bitmez derim ve kimileri kışe de sayılsa, ah ölmeden görebileceğim dediğim yerlerden ilk aklıma gelenleri şöyle sayabiliriz: Karaman, Viyana(geçen bir gitmişim, bir daha kısmet olmadı), her zaman Balkanlar, elbette Küba, Buenos Aires, Senegal, Mali, Finlandiya, Portekiz... Kimbilir heyecandan unuttuğum daha neler vardır...

40’tan sonrası çok çabuk geçiyormuş, 20 yıl öncesi daha dün gibi aklımda. İşte her şeyi vaktinde yapmak gerektiğine dair bir yazı. Yine de dünyanın doğuşu ve batışı arasındaki adaletsizlik, eşitsizlik, bizim gibi doğuluların geç kalmasına, sonradan görme, sevmeye ve gezmeliğine neden oluyor ama, ne yapsan boş, ömür geçiyor, ne yazmaya ne okumaya ne de gezmeye zaman yetiyor! Siz siz olun... ■

Mehtmet Ali & Akşamsefasi

TÂRİH-İ SİYÂSÎ 1926-1927-1928 DERS NOTLARI

YUSUF AKÇURA

Yusuf Akçura; yalnızca Türk milliyetçiliğinin kurucularından biri olarak değil, aynı zamanda 20. yüzyıl Türk fikir hayatında akademik ve sistematik düşüncenin yerleşmesinde de büyük emekleri olan en üretken mütefekkirlerimizden biri olarak değerlendirilmelidir. Kaleme aldığı sayısız mektup, makale ve kitapları içinde belki de en fazla ihmal edilmiş olanı ne yazık ki 1926, 1927 ve 1928 yılında yayımladığı *Târih-i Siyâsî Ders Notları*’dır. Bugün üniversitelerde okutulan hiçbir siyâsî tarih kitabı Yusuf Akçura’ninkiyle kıyaslanamaz bile, çünkü Avrupa’yı, Rusya’yı ve Osmanlı Devleti’ni içinde yaşadığı dönem içinde onun kadar kapsamlı ve objektif tahlillere tabi tutan ikinci bir isme rastlamak mümkün değil.

Siparişlerinizi web sitemizden verebilirsiniz.

www.otuken.com.tr

twitter.com/otukennesiyyat facebook.com/otukennesiyyat

HAKİKATİN PEŞİNDE BİR UZUN HİKÂYE: İYİLER ÖLMEZ

İlker Aslan

"Eğer inanıyorsak sanat hakikate giden yolda bize yardımcı olur. Kalbimizi açar, bizi merhamet ve şefkat sahibi kılar. Kâinatın kitabını, yani temâyayı öğretir. Güzelliğin farkına varırız." diyor Mustafa Kutlu, son kitabı *İyiler Ölmez*'in satır aralarında. Kutlu'nun dünyası için elbet rastgele edilmiş bir cümle değil bu. Yazdığı hemen her hikâyede, "hakikat" vurgusu yapan ve hakikati arayan Kutlu'nun bu sözlerinde, yazdıklarının sadece bir hikâye değil, aynı zamanda ilahi kelâmı anlamının bir pusulası olduğunun sonucuna da tekrardan varıyoruz Kutlu okurları olarak. Kutlu'nun son kitabı olan *İyiler Ölmez*'de de bu durumun yeni bir örneğini görüyoruz, Kutlu ile birlikte bir kez daha hakikatin yoluna çıkıyor, hakikati sorgulamaya devam ediyoruz.

İyiler Ölmez, taşrada, bir kahvehanede bir araya gelmiş dört kader ortağının hikâyesi: Sıtkı, Civan, Fotoğrafçı Sarhoş Mustafa, Doktor. Kutlu bu dört karakterin hikâyesini de kendi isimlerini taşıyan ara başlıklarla aktarıyor okura. Onların başlarından geçenleri anlatırken, hiç de yabancı olmadığımız o klasik Kutlu üslubu, sanki bu dörtlünün yanındaymışız, hikâyenin bir köşesine ilâştirilmiş bir tabureye oturmuş da bu dört yoldaşın hikâyelerini dinliyoruzmuş gibi içine çekiyor bizi. Kutlu, her karakterini ayrı ayrı örüyor ve taşranın bir köşesinde birleştiriyor. Karakterlerin kim olduklarını, geçmişlerini, aileleri ve çevrelerini, neler yaşadıkları ve neden "burada" olduklarını ince ince anlatıyor. Bu anlatım, Kutlu okurları için oldukça tanıdık elbet. Kutlu'nun karakterleri gökten zembille inmez, mutlaka sosyal ve psikolojik olarak bir zemine bulunurlar. *İyiler Ölmez*'in karakterleri de böyle.

Mekân taşra... Tesadüf mü? Kutlu'da tesadüfe yer yok. Derinlikle işlenmiş Kutlu'nun hikâyesi. Öyle ki hikâyenin aksayan kısımlarına bile bir yazar olarak müdahil olup, itiraz ediyor. Bir bakıyorsunuz Kutlu hikâyenin bir yerinde sesini yükseltmiş: "(...) *Bu hikâyede bir eksiklik var. Ama ne? Şudur: Hikâyenin dramatik yapısı yetersiz.*" diye yazdığı hikâyede, kendi tabiriyle "kabiliyet yoksulu yazar" olarak söz sahibi oluyor. Daha sonra, "*Hikâye içinde hikâye için abkâm kesmeyi bırakalım.*" diyerek de kaldığı yerden anlatısına devam ediyor. Burası bile Kutlu hikâyeciliğinin inceliğini görmeye yeter belki de.

Mekânın taşra olmasının tesadüf olmadığını dile getirdik. Taşra, Kutlu hikâyelerinde belli ölçülerde

"kutsanan" bir mekân. Kent-kır ayrımını yaparken, kenti belli yönleriyle her zaman eleştirdiğini biliyoruz Kutlu'nun. Sanayileşme, çarpık şehirleşme, yabancılaşma, ekolojik problemler gibi başlıklar, Kutlu'nun kişisel hayatında da hassas olduğu konular. Modern dünyanın elimizden aldıklarına ağıt yakmak yerine o bilindik Mustafa Kutlu reçetelerinden birini görüyoruz satır aralarında. Bu anlamda çareyi bir kere daha kırdı, yani taşrada arıyor Kutlu. Taşranın sıcaklığı, samimiyeti, maddeden çok manaya kıymet veren bakış açısı *İyiler Ölmez*'in de önemli hususlarından. Dertleri, kederleri, hayal kırıklıkları ve hatalarıyla soluğu taşranın bir kahvehanesinde alan dört karakter, zamanla taşranın sıcaklığı içerisinde erirken kendi dertlerini unutup başkalarının dertlerine derman olmaya başlıyorlar. Kutlu'nun taşrası böyle bir yer. Kutlu'nun hikâyelerinde umutsuzluğa yer yok!

Kutlu okurları, onun didaktik bir yazar olduğunu bilirler. *İyiler Ölmez*'de de aynı geleneği sürdürüyor Kutlu. Yukarıda da vurgulanan alıntıda olduğu gibi, Mustafa Kutlu'yu her an bir yerden söze girecekmiş gibi arıyor zaman zaman gözlerimiz. O da bu arayışı boşa çıkarmıyor. Kâh yanlış bilinen bir fikri düzeltiyor kâh pek de bilinmeyen bir konu hakkında okuru aydınlatıyor. Ama bunu öylesine yapıyor ki okur hikâyeden bir an olsun kopmuyor. Öyle ki hikâyeye başlamakla son sayfayı çevirmek arasında sanki bir göz açıp kapadımışçasına kısa bir zaman geçiyor. Son satırlara geldikimizde ise Kutlu, hikâyeyi daha da dramatik hale getiriyor. Belki okurun pek de ummadığı bir şekilde bitiyor hikâye. Ama dedik ya, Kutlu'nun hikâyelerinde umutsuzluğa, karamsarlığa yer yok. O da bunu bir kere daha hatırlatıyor okura ve son noktayı koyuyor hikâyesine: "Böyledir. Bizde iyiler ölmez. Evliya olup aramızda yaşarlar." ■

İyiler Ölmez
Mustafa Kutlu
Dergâh Yayınları

MUSTAFA KUTLU: “HAYIRLA YÂD EDİLEBİLMEK ÇOK KIYMETLİ...”

Yunus Emre Tozal

Türk edebiyatının güçlü hikâyecilerinden Mustafa Kutlu'nun yeni kitabı *“İyiler Olmez”* yayımlandı. Taşrada, bir kıraathaneden yeryüzüne merhamet ve şefkat fışkırtan kitap, yaşadığımız bu karmaşada insanın hakikat ve varoluş arayışında iç huzura ancak iyilikle ulaşabileceğini işliyor. Aştan yüzü gülmemiş üç sevda vurgunu arkadaşa (Sıtkı, Civan ve Doktor Atalay) bir de keder vurgunu Fotoğrafçı Sarhoş Mustafa ekleniyor ve bu dört kahraman, Kahveci Hacı Kadir'in etrafında toplanarak bir taşra kıraat-hanesinden yeryüzüne dağları tepeleri aşan, denizleri okyanusları geçen bir haykırışla Anadolu ruhıyla sesleniyorlar: *“Böyledir. Bizde iyiler ölmez. Evliya olup aramızda yaşarlar.”*

Kutlu, iyilik yapanların ölmeyeceğini, aramızda yaşamaya devam edeceğini fısıldıyor kulağımıza. Toplumumuzun da kurtuluşunun iyilikle olacağını söyleyerek bir nevi reçete yazıyor. *“Kapı açıldı, biri içeri girdi”* diyerek hikâyesine başlayan Kutlu ile telefonda son kitabı *“İyiler Olmez”* hakkında konuştum:

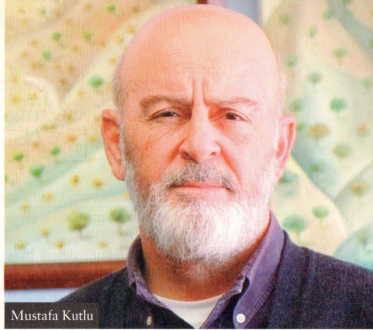
- Hikayelerinizde “iyilik eden” karakterler hep vardı. Şimdi kurgusu iyilik üzerine kurulu bir kitapla karşılaşıyoruz.

- İyi insanların aramızdan ayrıldıktan sonra hayırla yâd edileceğine dair güçlü bir geleniğimiz var. İyiler aramızdan ayrılmazlar, evliya olup aramızda yaşarlar.

- Kitabı yazmaya karar verme sürecinde sizi ne etkiledi? Çıkış noktanızı sorsam...

- İyilerin hayırla yad edileceğini Tanpınar zikrediyor aslında, ben de oradan yola çıktım. Bu imge epeydir zihnimdeydi, şimdi vücut buldu. İnsanların hayırla yâd etmenin çok önemli olduğunu düşünüyorum.

- Karakterleriniz Sıtkı, Civan, Fotoğrafçı Sarhoş Mustafa ve Doktor Atalay.

Mustafa Kutlu

- Evet. Bunlar tabi aşk kırğını. Doktor Atalay zaten ihanete uğruyor, Civan da kızı almaya kalkıyor; “tek-meye kafa uzatmak” derler ya, işe giriyor ama bir şekilde kader bunlara gülmüyor. Ortak kederleri var.

- Bu dört kafadarın da hayata tutunduğu dal iyilik oluyor. Bir dernek ya da vakıf çatısı altında değil; içlerinden geldiği gibi...

- Evet, etrafındaki insanlara yardım ediyorlar, kol-kanat geriyorlar. Zengin in imkânını fakirler için seferber ediyorlar. İyilik kervanı gibi... Büyük bir ilgiyle karşılanıyor tabi, toplumun zaten var olan merhamet damarları açılıyor. Bizim insanlarımız iyi insanlardır, yeterli onlara böyle bir imkân sunulabilsin. Bir imkan verildiğinde kendi içlerindeki o iyiliği dışa vururlar. TV’de dışarıda kalmış bir aileyi görüp daire bağışlayan insanlara şahit oldu bu toplum. Birdenbire içinden fışkırıyor bu merhamet, bizim insanımızın özelliği budur yani... Sonunda da *Dörtler Makamı*’na ulaşıyorlar zaten. İyilik ortaya çıkacaktır. Yeter ki o iyilik deforme edilmesin, o iyilik üzerinden başka bir şey devşirmeye kalkışılmasın, yani iyilik üzerinden başka amaçlar güdülmesin. Bazı yerlerde organizasyonların yapıldığını ama kaynakların başka yerlere aktığını gördük. Artık acaba bu kurbanlar nereye gidiyor diye soruların sorulmaması lazım.

- “Yetimler Günü” projeniz harika bu arada...

- Keşke ülke çapında 23 Nisan gibi popülerleşse ve her yıl birkaç hafta kutlanabilse... Bizimkilerin işi gücü yok, Anneler Günü’nü Babalar Günü’nü kö-tülemekle vakit geçiriyorlar, ce sen de yapsana bu kadar eleştireceğine... Değil mi yani, sen de bir gün düzenlesene, vatandaşın nezdinde kadir kıymet bulsun. İyilik, kötülüğü de şiddeti de dönüştürür; yeter ki iyiliklerin yapılabileceği imkânlar sunulabilsin bu topluma... ■

YAHYA KEMAL: “EVE DÖNEN ADAM”

İsa Karaaslan

Ne vakit Yahya Kemal'i hatırlasam, aklıma İstanbul'a en güzel şiirleri yazmış fakat İstanbul'da bir evi bile olmamış bir şair gelir. O, “eve” dönse de aslında hiç dönemeyen adam oldu belki de.

Eve Dönen Adam ve *Bozgun*da Fetih Rüyası isimli eserlerden sonra, Beşir Ayvazoglu'nun büyük bir özveri ve titizlikle hazırlanmış olduğu bu ansiklopedik biyografi, onun bir Yahya Kemal okuru olarak, şairle 30 küsur yıllık okur-yazar dostluğunun ürünü olarak hazırlandı.

Yahya Kemal hakkında “...dünya görüşümün, kültür ve düşünce dünyamın oluşmasında birinci derece rol oynamış bir şairdir.” diyen Ayvazoglu, şiire onu taklit ederek başladığını söyler. Osmanlı tarihine, divan şiirine, eski musikiye onun kılavuzluğunda yöneldiğini belirtir. Gerçekten de öyledir, ünsiyet kurduğumuz yazarların, şairlerin hayata bakışından etkileniriz. Yahya Kemal'le böylesine bir yakınlık kurabilmiş olan Beşir Ayvazoglu gibi usta bir kalemin tezgahından çıkan bu eser, bizi Yahya Kemal'in sinematografik hayatına dahil ediyor. Bazı şairlerin, hayatlarının da şiirlerine dâhil olduğunu düşünmüştür hep. Ahmet Hamdi Tanpınar, Cahit Zarifoğlu, İsmet Özel ilk aklıma gelenler... Yahya Kemal de bu şairlerden. Ayvazoglu'nun bu çalışmasını okuduğumuzda, bazı maddeler, bir film karesi gibi akıp gidiyor gözümün önünde. Türkçenin en büyük şairlerinden olan Yahya Kemal'in hayatına ve sanatına daha yakından tanıklık ediyoruz.

Neredeyse Yahya Kemal'in şiirlerinde geçen bütün kelimelerin peşine düşüyor Ayvazoglu, Yahya Kemal'le dostluğundan esintiler taşıyan cümleleriyle. Kitabı, ansiklopedi soğukluğundan kurtararak, okuyucuyu yormadan, sıkmadan... *Erenköyü'nde Bahar* şiirinde yer alan “Çok kerre hayâlimizde cânan / Bir şi'ri hatırlatan kadındı.” Mısralarında geçen “cânan” ifadesini irdelerken Ayvazoglu, Yahya Kemal'in hayatına dair güzel bir aşk hikâyesinin kapılarını aralıyor ve belki de diyorsunuz: “Yahya Kemal'in 1940 yılının bir ağustos gecesi Sirkeci Garı'ndan uğurladığı kadın da muhtemelen bu şiire konu olan kadındı.”

Alfabetik bir sıraya göre giden çalışmada her maddede o harfle başlayan Yahya Kemal mısraları, kitabın okuruna sunduğu güzel bir incelik. Kitap, bir Yahya Kemal kılavuzu niteliği taşımasının yanında Yahya Kemal'in şiirine ve hayatına dair en uç ayrıntılara dahi girerek şairin hayat görüşüne ve kültürel dünyasına, derinlemesine nüfuz etmemizi sağlayan bir kaynak. Kitabın önsözünde Ayvazoglu, kitapta ele alınan maddelerin, kuru bir ansiklopedi maddesi olarak algılanmaması gerektiğini, her maddenin kendisi ve Yahya Kemal'in otuz küsur yıllık dostluğunun sıcaklığını taşıdığını ifade ediyor. Gerçekten de böyle. Yahya Kemal'in şiirlerindeki sadelikten gelen güzellik ve ihtişam Beşir Ayvazoglu'nun bu ansiklopedik biyografi çalışmasındaki üslubuna da sirayet etmiş, Ayvazoglu'nun kullandığı üslup, kitap bir ansiklopedi gibi dursa da, kitabı akıcı bir romanın sayfalarında geziniyormuşçasına zevk duyarak okumamızı sağlıyor.

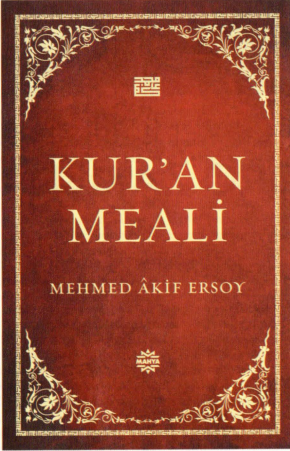
“Üsküdar'ın dost ışıkları'nı Cihangir'den yahut Park Otel'deki odasının penceresinden seyreden” Yahya Kemal'in Daryush Shayegan'ın “yaralı bilinç” olarak ifade ettiği, bir taraftan tarihin dışına düşme bir taraftan köksüzleşme korkusunun yansımaları, zihnindeki çatışmaları nasıl estetiğe dönüştürdüğünü, bu kitaptan öğreniyoruz. Güzel ve bitmesini hiç istemeyeceğimiz bir romanın sayfalarında geziniyormuş gibi... ■

Yahya Kemal
Beşir Ayvazoglu
Kapı Yayınları

undan sonra göreceksiniz, meal konusu konuşulurken, 'Akif'in mealinden önce mi, sonra mı?' diye konuşulacak. Prof. Dr. Hayrettin Karaman

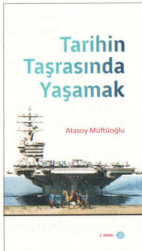
"Beni anın sizleri anayım, Bana şükredin sakın Bana küfranda bulunmayın. Ey iman eden kimseler! Yardımı sebatan bekleyin, salâttan bekleyin. Allah'ın sebat edenlerle beraber olduğunda şüphe etmeyin. Sonra Allah yolunda öldürülenler için "Ölü" demeyin. Bildiğiniz gibi değil, onlar diri, ancak sizler bunu duyamazsınız. Çare yok, sizleri biraz korku ile, biraz açlık ile, biraz mal, can azalmasıyla imtihana çekeceğiz. Yâ Muhammed, o sabırlı kullarımı müjdele, ki başlarına bir musibet gelince "İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn" derler. İşte Allah'ın gufrânıyla rahmetine kavuşacaklar bunlar; işte yolun doğrusunu bulanlar da bunlar." Bakara sûresi, (152-157)

KUR'AN MEALİ, Mehmet Akif Ersoy

Yayına Hazırlayan:

Prof. Dr. **Recep Şentürk**, Yrd. Doç. Dr. **Cünetd Asım Köksal**, 448 sayfa, 16 x 23 cm

MAHYA YAYINCILIK ● com *Yeni Çıkanlar...*

**TARİHİN
TAŞRASINDA
YAŞAMAK**

Atasoy Müftüoğlu,
216 Sayfa, 2. Baskı

Mehmet Akif Ersoy

BATI'NIN DOĞU'SU

Avrupa Barbarlığının
Küreselleşmesi,
Yüksel Kanar
304 Sayfa, 2. Baskı

GÜNEY AMERİKA'DAN YENİ BİR SES: ALEJANDRO ZAMBRA

Necip Tosun

Gabriel García Márquez, Carlos Fuentes, Mario Vargas Llosa, Julio Cortázar, Juan Rulfo, Jorge Luis Borges bütün bir dünya edebiyatını etkileyen Latin Amerika'nın büyük isimleri. Alejandro Zambra ise Güney Amerika'nın, Şili'nin son zamanlarda yetiştirdiği önemli isimlerden. Türkçede *Bonzai*, *Eve Dönmeyen Yolları* ve *Ağaçların Özel Hayatı* romanlarıyla tanınan yazar şimdi de *Belgelerim* adlı öykü kitabıyla Türkçede. Kuşkusuz Alejandro Zambra bütün eserlerinde bu büyük birikimin izlerini yansıtıyor ama genç kuşak yenilikçi bir edebiyatçı kimliği de sergiliyor.

Alejandro Zambra'nın *Belgelerim*'de çizdiği dünya, atmosfer ülkemiz okurunun pek de yabancı olmadığı bir dünya. Futbol, müzik, darbeler, depremler, baskıcı ve otoriter yapılar, kurumlar... Kilise, okul, toplum baskısı etrafında şekillendirilmek istenen bireyin yaşadığı sıkıntılar, açmazlar ve bunları aşmak için çıkış arayışları genel olarak öykülerin konuları. Seçilmiş Başkan Allen-de'nin bir darbe ile devrilecek iktidarı ele geçiren Pinochet, öykülerin *laïtmotifi* gibi. Hemen hemen her öyküde geçen Pinochet ve diktatörlük her şeyin üstüne kâbus gibi çöker. Genellikle aileler diktatörlüğe bağlı iken, çocuk ve gençler karşıdılar. Yaşanan diktatörlüğün izleri her yere sızmış, bireysel hayatları alt üst etmiştir. Diktatörlük döneminde Şili'de hapse atılmalar ardından yurt dışına kaçış, sürgün hayatı sıradan olaylardır. Geride kalanları ise çekilmez bir hayat beklemektedir. *Belgelerim* işte bu toplumsal kaosu, baskıcı ve otoriter yapının içinden insanlık hâlleri aktarıyor.

Kitap boyunca, tüm yaşanan karmaşa, kaos ve drama karşı her öyküdeki ortak kayıranan içtenlikle, sadakatle ve mutlak şekilde edebiyata, onun gücüne inanır.

Anlatıcı bir şairdir, hikâyeler yazmaktadır, müzik dinlemektedir ve dünyayı incelleme kavramına çalışan bir muhaliftir. Bu nedenle her öyküde, hikâye, anlatmak, yazı, hayat ve kurgu ve edebiyat meseleleri üzerine notlar düşülür. Edebiyat ve hayat tüm öykülerin odağındadır. Örneğin "Çok İyi Sigara İçerdim" öyküsü tümüyle yazarların, eserlerin sigara hakkındaki görüşleriyle süslenir. Sigarayı bırakmak durumunda olan anlatıcı, sigaranın edebiyat adamları üzerindeki karşılığını tartışarak bu sürecin kendisinde yarattığı duyguları kaleme alır. Postmodern tutumunun, üstkurmacanın izlerini öykülerde bulmak mümkündür. Pek çok öyküde, yazmanın temel ilkeleri tartışılır, görüşler ileri sürülür. "Hafıza Yoklaması" tümüyle öykü yazma serüveninin yazıya aktarılmasıdır. "Can sıkıcı mekân kompozisyonlarıyla vakit kaybetmemek gerek, güzel tınlayan iki üç cümle, iyi yerleştirilmiş birkaç sıfat her sorunu çözer."

Öykülerde canlılaş bir hayat var. İç içe geçen, sonra ayrılan, cinsellik, ülke, edebiyat meseleleri içeriğiyle ilerleyen ama aniden boşluğa düşen bir son. Tıpkı yaşanan hayat gibi. Kaotik, nedensiz ve soru işaretleriyle dolu bir süreç. Ne cinsellik ne de başkaldırı ruhtaki yangını dindiremez, yollar kaçınılmaz bir son *flurak* olarak yalnızlığa çıkar. Ortaya da dağınık, bir araya getirilemez hayat parçaları dağılır. İşte anlatıcı bu süreçten, bu parçaları bir araya getirerek kalıcı insanlık durumları devşirir.

Baskının yarattığı sessizlik ve suskunluk ile her yere sinmiş korkunun içinde büyüyen çocuğun adım adım ülkede olup bitenleri fark etmesi, öykülerde ana temadır. Çocuğun yaptığı ilk şey dünyaya büyüklüklerin gözünden bakmayı bırakması olur. Büyüdükçe, şiddetin

kurbanlarını tanıdıkça diktatöre öfkesi daha da büyür ve diktatör artığı her kuruma, kişiye başkaldırır. “Arkasından eş zamanlı olarak demokrasi ve ergenlik geldi. Ergenlik gerçektir. Demokrasi değil.” (Belgelerim) Çünkü bu zulmün etkisi kuşaklar boyu sürmektedir. Bireyin adalet ve hakikat arayışında hep karşısına bu diktatörlük dönemi çıkar. “Diktatörlük kurbanlarını, gözaltında kayıplar, cinayetleri ve işkenceleri...” yaşıyarak öğrenir. Bilgisayar hafızası bir anlamda unutmaya karşı bir direnme, biriktirme işlevi görür.

Kitabın ilk öyküsü *Belgelerim* aynı zamanda kitabın da en başarılı öyküsüdür. Ülkenin ve kendisinin yaşadığı değişimleri, dramları içtenlikle bir bakış açısıyla ve nostaljik bir yaklaşımla hikâye eden anlatıcı, babasını bilgisayar, annesini de daktilo olarak görürken sembolik olarak bireysel maceraları da işaret eder. Şili’nin yaşadığı toplumsal, siyasal olaylar öyküde yerini alır. Pinochet diktatörlüğü, demokrasiye geçiş, kilisenin tutumları etrafında bireysel değişim ve dönüşümler aktarılır. Her şey değişmektedir. Müzik, bilgisayarlar, toplumsal yapı, anlayışlar, görüşler... Birey de bu değişimlerden etkilenmektedir. Öykü boyunca bilgisayarın gelişimi, sürekli değişmesi anlatılırken, bu bilgisayarların *Belgelerim* bölümünde hikâyeler biriktirmektedir. Bilgisayarlar bir anlamda yaşananların hafızası olarak her şeyi kaydetmektedir. Hikâyeler, masallar *Belgelerim*’de yerini alır.

“Camilo”da, hüznünlü, iç burkucu bir yaşam anlatılır. Futbol, baba oğul ilişkisi, diktatörlük fonunun önünde nasıl kırık hayatlara dönüştüğü anlatılır. Öykünün merkezinde darbe sonrası dağılan aileler ve baskı rejimi vardır. Camilo hapse atıldıktan sonra ülkeden kaçarak ve Hollanda’da yaşamaya başlar. Baba oğul yaşanan karmaşa nedeniyle birbirinden ayrılırlar. Kavuşma asla olmayacaktır. Bilgisayar merkezli bir öykü olan “Bir Kişisel Bilgisayarın Anıları”nda, e-postaların yeni ortaya çıktığı, tüm ilişkilerin bilgisayar etrafında döndüğü bir zaman dilimi anlatılır. Bilgisayar insanı sadece düşüncelerin, yazıların, hikâyelerin değil, insani ilişkilerin de merkezi olmuştur.

Tüm öykülerde, cinsellik, klişe, darbe, günlük ritüeller arasında gizlenen hayatın gerçek yüzü, onun arkasına gizlenmiş hakikatler ortaya çıkarılır. “Doğru mu Yanlış mı” öyküsünde, gündelik hayatın içinde sorular çıkarılır: “Şili’nin durumu inanılmaz, dedi, sonra dramaturg, derin bir düşüncüyü dillendirir ya da sorar gibi bir tonda. Pinochet’in hâlâ bu kadar güce sahip olması sizi rahatsız etmiyor mu?”

Öykülerde, haksızlıklar ve baskıların sürdüğüne inanan kahraman, cinsellik, argo dil ve bireysel başkaldırıları ile üstündeki karabasana aşmaya çalışır. “Uzak Mesafe”de kan içici patronlara öfke dile getirilirken, bu patronlar her zaman Pinochet’i desteklerler. Kötü olan herkesin simgesi bellidir: “Onu Pinochet’ye destek vermek için Londra’ya giden Şilili milyonierlerden biri olarak tasavvur etmeye çalıştım. Onu olduğunu düşündüğüm kişi

gibi görmeye çalıştım: tepeden tırnağa bir züppe, muhafazakâr, Pinochet’ci ya da eski Pinochet’ci...”

“Ulusal Enstitü”de, Şili’nin en iyi okulunda okumasına rağmen, okulun biçimlendirmek istediği kahıba uymayan sair anlatıcı ve okulun öğüttüğü insanlar anlatılır. Öykülerin merkezinde yine otoriter yapı ve baskıcı anlayışlar yatar. Pinochet ve uygulamaları öykü boyunca gündeme gelir. Öğretmenler anlatıcılara göre: “zalim ve bayağılardır. Hüsrana uğramış aptal insanlar. Pinochet yanlışlı yakalakalar”dır. Ayrıca ayrımcıdır: “Benim okulumdan mezun olan Şili başkanları listesini hatırlıyorum. İsimleri anılırken Salvador Allende’yi atladıklarını hatırlıyorum.”

Belgelerim’in belki de en büyük başarısı tematik bir bütünlük gözetmesi. Aynı anlatıcı, küçük yaşlardan başlayarak, hayatın bütün aşamalarını bireysel değişim ve toplumsal, siyasal değişimle harmanlayıp iç içe anlatır. Bütün öyküler iç içeyle birbirine bağlanmış ve böylece tematik bir bütünlük oluşturulmuş. Öyküler, benzer temanın izini süren, birbirine benzeyen, birbirlerini zenginleştiren öyküler toplamından oluşur. Öyküler kurgu, düzenleniş ve anlatım biçimi olarak benzerlik gösterir. Tematik bütünlük içindeki kitaplar, bölümlümlük hissini ortadan kaldırırken, okurdaki atmosfer değişikliğini önler. Kitabı giren her öykü, kitap bütünlüğünü tamamlar niteliktedir. Öykülerin biçim ve içerik olarak bir bütünlük hissi taşıması okurdaki diğer öykü kitaplarında gördüğümüz sürekli kopmaları önler. Çünkü parçalı, kopuk anlatım öykü kitabının en önemli sorunudur. Birbirinden farklı dünyalar, kahramanlar, olaylar okuru metinden sürekli koparır. Bütünlük duygusundan yoksun kitaplarla okur durmaksızın dünyalardan dünyalara geçer. Etki parçalanır, dağılır. Bu da kaçınılmazdır. Öykü kitabını baştan sona kadar okumaya karar vermiş biri için öncelikle geniş bir zamana ihtiyaç vardır. Bu da öykünün kısıklık avantajının sona ermesi demektir. Öte yandan okur, öykü kitabında birbirinden kopuk temalarla, kahramanlarla karşılaşacaktır. Burada da öykünün “tek etki” fonksiyonu zaafa uğrayacaktır. Alejandro Zambra *Belgelerim*’de bu sorunu üstalkla aşmış ve bağımsız öyküleri bir kitap bütünlüğüne ulaştırmayı başarmış. ■

Belgelerim
Alejandro Zambra
Çev. Çiğdem Öztürk
Notos Kitap

ŞİRİN'İN DÜĞÜNÜ

M. Zahid Ergün

Şirin'in Düğünü, Cihan Aktaş'ın dördüncü romanı olarak elimizde. Şehir ve mimarının hikâyesini, dememesini yazdı, hayatını yaşadı. Şimdi de romanını işledi.

Çocukluğunun bir kısmını geçirdiği kasabadan faili meçhul(!) sebeplerle ayrılmak zorunda kalan Şirin, kimlik değiştirerek hayatına devam etmek zorundadır. Sakınlı süren yaşamında kimse onun gerçek kimliğini bilmemektedir. Anne babasının bir kazaya(!) kurban gitmelerinden sonra evlatlık olarak yanında kaldığı, hayli varlıklı halasının ölümü üzerine yaptırdığı taş ev vesilesiyle, çocukluk arkadaşları Naman ve Kürşat ile tekrar buluşurlar. Naman, Şirin'e abayı yakmış, holding sahibi Faruk' un danışmanıdır. İşini hakkıyla yapacağı, çocukluğundan belli olan Kürşat ise müstağni bir mimar olarak eski aşkını bulur! Ama Şirin onu hep ağabey olarak görür. Ağa'yı geçip bey' lige kabul etmez. Hayatı savrulmalarla geçen Faruk' la neredeyse terapi yapar gibi ilgilenmektedir. Bu ana karakterler etrafında geçen olaylar; şehir ve mimari, sit alanı talanı, faili meçhuller, yeni dönem ve gücün el değiştirmesi, şehirler/ ülkeler/ kıtalar arası yolculuklar, çokça medya eleştirisi gibi özellikle gözden kaçmaması gereken unsurlarla şekilleniyor.

Yazarın kendi sözüyle de sabit; Nizami' nin Hüseyin ve Şirin'ini 2000'lerin İstanbul'unda yorumlamış. Yazar, bu romanın diğerlerine göre çok farklı olduğunu söylüyor. Farklı kişilikler ve dönemler arasında dolanırken 2000' lerin geleceğine ilişkin kodlar görülüyor kitapta. Aynı zamanda geleneksel hikâyenin kodları... Okurken geleneksel öykülere özgü anlatı teması duyuluyor elbette. Bu anlatı dili, romanı yer yer kuşatıyor, yer yer serbest bırakıyor,

Şirin'in Düğünü
Cihan Aktaş
İz Yayıncılık

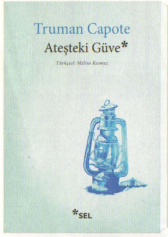

Cihan Aktaş

ama asla yama gibi durmuyor. İsimler aracılığıyla zaten o yönde bir algı oluşuyor. Kişi ve hayvan isimleri, Şahmeran ve diğer figürler buna dâhil. Faruk ve Kürşat' ın rüyaları hakeza.

Cihan Aktaş her zaman olduğu gibi, salt muhalif değil, haklının hakkını teslim etme makamında, suya sabuna dokunup etrafı ve ervahı temiz tutma gayretinde. Hayatın içinden, cemiyet ve ülke meselelerini dert edinen bir roman bu... Meselesi olan ve kendini aratan bir anlatımı olduğu şüphesiz... Kelime oyunları ve artistik laflarla manipülasyon yerine doğrudan meselenin özüne iniyor. Bunun yanında hemen her sayfada elinize kalemi almanız ıcap ettirecek, güçlü cümleler sayfaların biraz karalanmasına sebep olabiliyor. Acı gelen ilaçların çikolata tadında sunulması gibi, roman bunun için var biraz da. (Söz buraya gelmişken şu da söylenmeli: Sadece magazin medyasının analizi bağlamında da irdelenmesi gerekli bence kitabın. O tür medyanın değişimi konusunda iyi bir kaynak teşkil edeceğe benziyor. Albert Camus'nün *Veba'yı* sanki medya değişimi için yazdığını sanmamızı sağlayan, kitap boyunca yerleştirilmiş kodlar var. *Şirin'in Düğünü* de magazin medyasının pis yüzünü yüzlerine çarpıyor cesurca.)

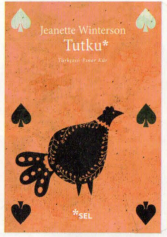
Yakın dönemde geçtiği için, biz yaşarken olduğu için romanın son dönemlerde herkesi, her kesimi ilgilendirmesi bakımından ilgi uyandıracağına inanıyorum. Şirin'in hayatındaki düğümler aslında her tarafımızı sarmışken nasıl kayıtsız kalabiliriz bu anlatıya. Öte yandan diğer romanlarında da olduğu gibi *Şirin'in Düğünü*'nde de, serimin düğümünü bağlıyor, çözümü illa ki okuyucuya bırakıyor Cihan Aktaş. 'Şiir onu yazanın değil, ona ihtiyacı olanındır.' demiş Pablo Neruda' nın postacısı... Şimdi bu kitap da senin, sadece gücü kaybettiklerinde, yeniden ele geçirene kadar hakikate teslim olmuş görünenlere inat oku ve sahiplen ey okuyucu... ■

Ateşteki Güve

Truman Capote

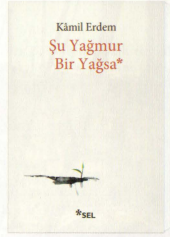
Türkçe: Melisa Kesmez

Tutku

Jeanette Winterson

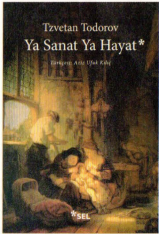
Türkçe: Pınar Kür

Şu Yağmur Bir Yağsa

Kâmil Erdem

Usta yazar Truman Capote'nin sesini çok genç yaşta bulduğunu kanıtlayan ilk öyküleri **Ateşteki Güve**; Jeanette Winterson'nın çıplak gerçeği hayallerin büyüdü dünyası üzerine kurduğu etkileyici romanı **Tutku**; Kâmil Erdem'den uzak bir kasabadan ya da şehrin göbeğinden, bütün bir ömürden birikerek süzülen zamansız öyküler **Şu Yağmur Bir Yağsa**; Tzvetan Todorov'dan sanatla hayatın bağına çoğu zaman kaçırdığımız bugünlerde, bu bağa yeniden inanç duymak isteyenlere **Ya Sanat Ya Hayat**; Türker Ayyıldız'dan ömürlük yaraları hiçbir zaman kabuk bağlamamış insanların çabalarının, kırılmalarının, kırıklarla yola koyulmalarının, hep yeniden yeniden başlamalarının hikâyeleri **Şikeste**; David Le Breton'dan, bireyin sahip olduğu beden coğrafyasında kendi duygu ve düşünceleriyle gezindiği, kusurlu olsa da onun imkânlarını kullandığı mevcut realitenin karşısına, bedensiz yaşama özlem fenomenini koyduğu çalışması **Bedene Veda** Ekim'de **SEL**'de...

Ya Sanat Ya Hayat

Tzvetan Todorov

Türkçe: Aziz Ufuk Kılıç

Şikeste

Türker Ayyıldız

Bedene Veda

David Le Breton

Türkçe: Aziz Ufuk Kılıç

***SEL**
YAYINCILIK

Mehmet Ali & Akşamsefası

🐦 selyayincilik 📧 selyayincilik 🌐 www.selyayincilik.com

kitap ve kültür dergisi | 23

ROMANLARIN YAZILDIĞI YER: MARSİLYA

Emine Uçak Erdoğan

Anna Seghers'in *Transit* romanında yer alan bu cümleler ikinci dünya savaşının yerinden yurdundan ettiği binlerce insanın hissiyatını anlatıyordu. Tarih boyunca sadece ticaret yapanlar için değil sürgüne gidenler, gelenler için de liman olan Marsilya'dır romanın mekânı. Marsilya'nın o günlerdeki hâli ise şöyle tasvir edilir romanda: "Çocuklarını kaybetmiş analar ve analarını kaybetmiş çocuklar, kovalanmış ordulardan arta kalanlar, kaçmış esirler, gevezelik edenler. Her ülkeden kovulmuş yığınla insan, yeni memleketlere götürecek gemileri beklemek üzere denize koşan insanlar. O yeni ülkelerden de yine kapı dışarı edilecek olanlar. Ölümden hep ölüme koşan herkes. Burada, tam da burada, her zaman gemiler demirli olurdu. Zira burada Avrupa bitiyor ve deniz başlıyordu. Burada her zaman bir barınak bulmurdur, yolculuk denizde sürdürülecekti."

Seghers'in mülteciler söz konusu olduğunda sıkça kullanılan 'arab' durumunu deneyimlemiş olması yazdığı romanın etkileyiciliğini arttırmış. Ancak roman tam anlamıyla otobiyografik bir eser değil. Yazar, kahramanların yaşadığı belirsizlik ve şahit oldukları acı tanıklıklarla içine girdikleri ruh dünyasını, içlerinde oluşan gel-gitleri şehrin sokaklarına, limanına, meydanlarına sinen yalın bir anlatımla tasvir ediyor. Paris'i ele geçiren Nazilerin ilerleyişinin verdiği korkuyu içlerinde duyarak, Marsilya'yı okyanus ötesine

"O tarihte herkesin sadece tek bir isteği vardı: Yola çıkabilmek. Herkesin tek bir korkusu vardı: Geride kalmak, gidememek."

Arka Kapak / Anna Seghers

gitmek için durak edenlerin öyküsünü konu edinen *Transit*, göçmen edebiyatında çok farklı bir yerde duruyor. Mülteciliğin azim ve mücadele gücüne, birbiriyle olan dayanışmaya da işaret ettiği için. Şehirden önce mistraliyle tanıştığımız. Çadırdaki uyku tulumlarının içinde bile üşüdüğümüz bir ağustos gecesinin sabahında Marsilya'nın kadim limanına giriş yaptık. Yıllar önce okuduğum *Transit*'i tam da o soğuktan üşüdüğüm anların etkisiyle hatırladım. Oluşurduğu doğal ışıkla ünlü ressamılar için Marsilya'yı doğal fon yapan mistral, o günlerde sokaklarında, transit'e vize bekleyenler için zorluğu katmerlendiren bir etkiye sahipti. Kahramanlar roman boyunca bir yandan da mistrale karşı yol almaya çalışıyorlardı. "Bir pencere köşesinde, her yandan saldıran Mistral rüzgârından korunarak oturdum... Hava buz gibiydi. Güneyin soğukları günün belirli saatleriyle bağlı değildir. Zira Mistral rüzgârları öğle güneşini bile buz gibi yapardı bazı bazı..." Rüzgârlar, en zayıf yerimi bulmak

istercesine, her yanından saldıırıyordu. "Mistral demişken Atilla İlhan'ı hatırlamamak olmaz: "Marsilya'da bir akşam soğuktan tir tir titredim." Hayatının bir bölümünü Fransa'da geçiren şair ilk dönem şiirleri kadar romanlarında da bu yıllara özellikle de Marsilya'daki tanıklıklarına sıklıkla yer vermiş. Sokaktaki Adam ve Zenciler Birbirine Benzemez bunlardan ikisi.

Liman dedik göç dedik Marsilya için. Kuruluş hikâyesi bu ikisine de uygun. Marsilya'yı MÖ 6.yy'da İzmir Foça'dan giden İonyalı denizciler Vieux Port (Eski Limanı) etrafında kurmuşlar. Liman girişindeki tabelada "Gezdiğiniz bu şehir, M.Ö. 600 yılında Foça'dan gelen denizciler tarafından kurulmuştur." ibaresi yer alıyor. Çocukların isteği üzerine bindiğimiz dönme dolap, liman bölgesiyle birlikte şehrin büyük bir kısmını görmemizi sağlıyor. *Transit*'in anlatımıyla "Oyle sert rüzgâr esiyordu ki, sıkı tutunmam gerekti. Dağları, Notre - Dame de la Garde kilisesi, mavi bir dörtgeni andıran eski limanı ve demir aktarma köprüsiyle bütün şehri görüyordum. Az sonra sis azalınca açık deniz ve adalar da göründü." Çocuklar için bu gezinti hem zahmetsiz hem eğlenceli. Artık sıra bizim seçtiğimiz gezinti yolunda. Limanın çevresinden eski şehre doğru yürümeye başlarken *Transit*'ten sahneleri canlandırıyoruz bir yandan zihnimde. İlginç olan sokak ve cadde isimlerinin hiç değişmemişi. Ellerinde bavullarla kahvelerde bekleyen yığın insanlar yok artık tabi Avrupa'nın bu en eski şehrinin sokaklarında. Yeni göçmenler, mülteciler, yerleşik sürgünler, şehrin yeni sakinleri ve tabi ki dünyanın birçok yerinden gelen ziyaretçiler.

Avrupa ve Akdeniz Medeniyetler Müzesi ve Marsilya Katedrali'nin ardından La Panier'in dar sokaklarını keşfe çıkıyoruz. Fas yolundaki bizler için bir ön sunum gibi eski şehrin sokakları. Dar ve ıssız sokaklara renk cümbüşü katan evler arasına girilmiş çamaşırlar. Bir pencereden sarkan Afrika şalı. Şalın asıldığı apartmandan çıkıp sokaklarda bir gölge gibi süzülen Afrikalı çift. Sokak aralarından ansızın çıkan küçük meydanlar, şirin kafeler, duvarları süsleyen grafitiler... Şehrin bu bölgesi geçtiğimiz yıllarda itinalı bir şekilde restore edilmiş. Alışveriş ve yemek için de ziyaretçilerinin ilgi alanlarına göre cazip seçenekler sunan bir şehir Marsilya. Dilerseniz şık caddelerde dünyaca ünlü butikleri, zincir mağazaları ziyaret etmeniz mümkün. Bizim seçtiğimiz şehirdeki Müslümanların alışveriş meydanı olan Marché de de Noailles oluyor. Bu Meydanın hemen arkasındaki sokakta İstanbul isimli lokantayı görmek çocukları sevindiriyor. Az ötedeki meydana ise politik bir eylem için toplanmış Türkiye'lileri görüyoruz.

Marsilya Katedrali'nin dışında şehri tepeden gören bir noktaya yapılan Notre Dame de la Garde Bazilikası

Mehtmet Ali & Akşamsefasi

ve eski limana yakın olan Saint Ferreol kiliseleri de şehrin en çok ziyaret edilen dini mekânlarından. Ziyaretçilerin yoğun ilgi gösterdiği başka bir yer ise edebiyatın gücünü ortaya koyan bir mekân: Alexandre Dumas'ın kült eseri *Monte Kristo Kontu*'nun meşhur hapisanesi: If Şatosu. Bugün müze olarak kullanılan hapisanenin yer aldığı adanın karaya olan yakınlığını görünce şaşırmadım desem yalan olur. Bunu düşündüğüm anda romanın kahramanı Dantes'in hapisteki acılarını hafife alan müfettişe haykırışını hatırlıyorum: "*Bilmiyorsunuz: on yedi yıl, on yedi yüz yıl; özellikle benim gibi mutluluğa çok yaklaşmış bir adam için, benim gibi müfettişe kadmla evlenmek üzere olan bir adam için, önünde omur verici bir meslek yaşamının açıldığını gören ve her şeyi bir anda elinden alan bir adam için; en güzel günün ortasından en derin karanlığa düşen, meslek yaşamının yerle bir olduğunu gören, yaşlı babası öldü mü yoksa yaşıyor mu bilmeyen bir adam için. Deniz havasına, denizcilerin bağımsızlığına, açıklığa, sonsuzluğa, sınırsızlığa alışmış bir adam için on yedi ay hapis! Mösyö, on yedi ay hapis, insan dilinin en iğrenç adlarla belirttiği tüm suçların hak ettiğinden daha fazlasıdır. Bana acıyın efendim ve benim için hoşgörü değil kesin çözüm isteyin; başışılama değil yargılama isteyin; yargıçları mösyö, ben sadece yargıçları istiyorum; bir sanığın yargıç isteği geri çevrilemez."*

Marsilya'nın bazı sokaklarında kendinizi Cezayir veya Fas'ta hissetmeniz mümkün. Şehir için Cezayir'in en büyük şehri betimlemeleri yapıldığını da ekleyeyim. Ne de olsa karşı kıyıda Cezayir yer alıyor, yüzleşilmeyen kolonyal geçmişle birlikte... Yüksek suç oranları, Avrupa denince lüks ve yaşıltılmış mekânlar olarak anılanlar için 'uzak durulması' gereken şehirler arasına koyuyor Marsilya'yı. Gezi yazılarında ille gidecekseniz Cannes, Nice, iki saat yakınlıkta, Aix-en-Provence daha iyi seçenek uyarlarıyla birlikte. Ancak Avrupa'nın bu kozmopolit kelimesini en çok hak edenlerden olan eski şehri; gündelik hayatın, üst politikaların ve medyanın biçtiği kılıfların dışında seyrettiğini görmek açısından, anlamlı bir deneyim sunmasıyla görülmeye değer... ■

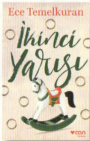

Transit
Anna Seghers
Çev. Ahmet Arap
Everest Yayınları

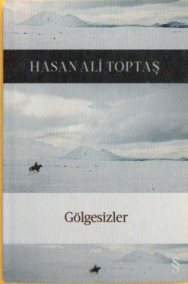
Ece Temelkuran

Bütün eserleriyle Can Yayınları'nda!

DOSYA

HASAN ALİ TOPTAŞ

Gölgesizler
Hasan Ali Toptaş
Everest Yayınları

Dile ve edebiyata bir varoluş meselesi olarak bakan, çok özel eserler kaleme alan Hasan Ali Toptaş ve onun 1995 tarihli Gölgesizler'ine yakından baktığımızda her şeyden önce Türkçesiyle okurunu büyüleyen ve kışkırtan bir yazar görebiliyoruz. Cümleleri hem anlam, hem biçim ve lezzet olarak suya atılmış bir taşın sebep olduğu halkalar gibi giderek genişliyor okuru ferahlık ile sıkıntı arasında bir yerde bırakıyor. Sanki tabiatın değil de insan ruhunun pastoral ayrıntılarını yakalayan Toptaş'ın insandan taşraya, belirsiz ruh hallerinden bilinçli arayışlara sıçrayan romanları Türkçenin imkanlarını da sınır boylarına taşıyor.

TAŞRA İLE KENT ARASINDA: GÖLGESİZLER

Özkan Ali Bozdemir

Modern edebiyatımızın yakın geçmişi, çoğunlukla kişisel ve toplumsal meseleleri konu edinen ve ele aldığı konuları yerel bir bakıştan evrensele ulaştırma çabası içindeki sayısız eserle dolu. Güncelin ve popüleritenin imkânı içinde yazılan onca yapıt, geçmişle şimdi arasında bir bağ kurmanın ve kendi gerçekliğini geleceğe taşımanın kaygısı içinde. Böylesi bir tutum elbette zaman içinde körelen, silikleşen ve yok olmaya doğru evrilen bir anlayışı da beraberinde getiriyor. Özellikle 90 dönemi ve sonrasında yazdığı eserlerle farklı bir kulvarda yer alacağını işaret eden Hasan Ali Toptaş'ı, güncel ve evrensel arasındaki bu tehlikeli sınırın dışına çıkmayı becermiş ve kendine ait bir edebiyat dili kurabilmiş ender romancılar arasında göstermek mümkün.

Hasan Ali Toptaş'ın romanları gerek incelikli ve şiirsel anlatımı gerekse olay örgüsündeki sürprizli ve derinlikli kurgusuyla her zaman özgünlüğünü korudu. Taşra ile kent arasına sıkışmış hayatlar, Toptaş'ın romanlarında günlük yaşamın gerçeklerini

yansıttığı gibi bazen de söylencelerle, masallarla ve düşsel bir dünyanın dehlizlerinde kaybolan başka hayatlarla kesişir, çoğalır. Bu kesişimin en iyi örneğine yazarın ilk basımı 1995'te (Can Yayınları) yapılan *Gölgesizler* romanında rastlamak mümkün. Yayımlandığı yıldan itibaren hem kurgusu hem de alışılmışın dışındaki karakterleriyle özgünlüğünü koruyan *Gölgesizler*, benzerine pek rastlamadığımız bir dünyanın kapılarını açtı bize. Romanın özgünlüğü yalnızca kurgusundaki ustalıkta aranmamalı elbette. *Gölgesizler*, modern dünyanın uzağında kalan bir hayatı, yani köy/kasaba gerçekliğini ele alması, karakterlerin ruhsal dünyalarındaki gelgitleri en ince ayrıntısına kadar resmetmesi ve kitap bütünlüğünde oluşturduğu varoluş felsefesini kişisel bir noktadan yorumlamasıyla da farklı bir yapıt. Buradaki kurgu tekniğini, üst üste bindirilmiş farklı zaman kesitlerini tek bir zamanda anlatan ve çeşitli anlatımlarla okuru gerçek ile düş arasındaki kayboluşta sürükleyen çok katmanlı bir yapının inşası

gibi düşünebiliriz. Paralel zaman akışını büyük bir ustalıkla kullanan Toptaş, kitabın ele aldığı varlık/yokluk sorunsalını da bu denge içerisinde ifade eder. Başlarda belirttiğim köy ve kent arasındaki sıkışmışlığı yalnızca mekânsal anlamda değil, zamansal bir tema bütünlüğünde de kullanır Toptaş. İlk köyde cereyan eden bir olay, küçük bir işaret ve anlık odak kayması sonucunda yıllar sonra kentte yaşanan bir olayın düğümü haline gelir. Veya kentte karşılaştığımız karakterin, yıllar önce köydeki bir kişiye dönüşeceğini ince ipuçları ve göndermeler sayesinde öğrenmiş oluruz.

Gölgesizler, temelde bir kayboluşun peşindeki izleri takip eden ve gittikçe kayboluşun kendisi haline gelen kişileri betimler bu anlamda. Kitabın giriş bölümü, ilerde karşılaşacağımız soyut gerçekliğin temellerini bannırın içinde. Bir berber sahnesiyle açılır *Gölgesizler*. Özellikle ilk cümle, bütün kurgunun ve olayların gidişatı konusunda büyük bir işaret verir: "Elindeki makasın ucunu bir an için havaya dikip onuruma içilecek bir kadeh gibi yavaşça kaldırarak, 'Hoş geldin beyim,' dedi berber." Buradaki karşılama cümlesi hem berbere gelen gizemli romancıyı (yazarı?) hem de birazdan kitaba dâhil olacak okuru bu kayboluşa sürüklemek için düşünülmüş esaslı bir giriş. "Hoş geldin" deyip makasını havaya kaldıran berber, yalnızca bu kayboluşun davetiyesini göstermekle kalmıyor, aynı zamanda birazdan gerçekleşecek tehlikeli olayların sinyalini de vermiş oluyor böylelikle. Havaya dikilen makasın ucu, kadeh sözcüğündeki kutlama çağrışımı aslında birçok düğümün çözüldüğü yer olarak da büyük önem taşıyor. Berberdeki karakterler her ne kadar onları bekleyen tehlikenin farkında değillerse de, anlatıcı olarak düşünebileceğimiz yazarın cümleleriyle bu gizem biraz daha çözülmeye başlar. Anlatıcı yazarın içinden geçirdiği düşünceler ve neredeyse hiç bozulmayan büyük sessizliği, bu anlamda önemli bir işaret. Örneğin "Yeni bir oyun başlıyor, diye geçirdim içimden" ve "Oyun kanlı olacak anlaşılır, dedim iç sesimle" cümlelerindeki çağrışım, az sonra sahnelenecek kanlı olayları yine küçük bir göndermeyle karşılıyor.

Gölgesizler, sessiz ve alaysız gibi görünen hayatların aslında ne tür bir yıkımla karşı karşıya olduğunu anlatan, ancak bu yıkımı tamamıyla imgeler, işaretler ve doğaüstü olaylarla ifade eden bir eser. Hikâye açıldıkça köy halkının fiziksel anlamda tümüyle sikiştiğini görüyor, ancak ruhsal dünyalarındaki çatlakların gitgide çoğaldığını anlıyoruz. Berber sahnesinde Cingil Nuri'yle tanıştığımız yazar bizi. Tıraş olduktan sonra ruhunun sıklığına, bu sıkıntıya tıraşın da kâr etmediğini belirten Nuri ansızın ortadan kayboluyor. Bu kayboluş beraberinde büyük bir gizemi, çözümsüz bir gerçekliği de getiriyor elbette.

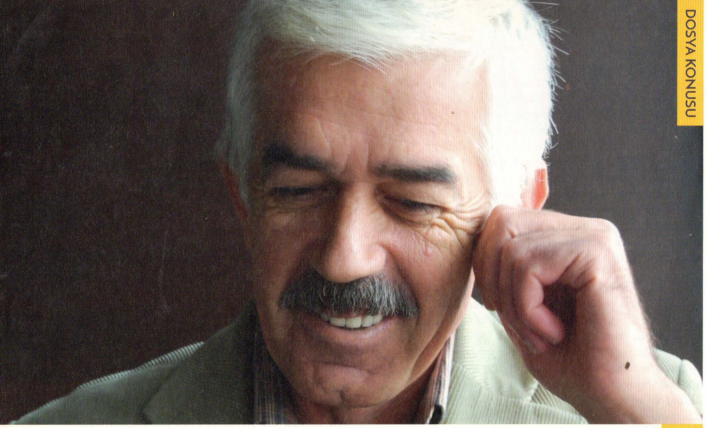
Gölgesizler, sessiz ve alaysız gibi görünen hayatların aslında ne tür bir yıkımla karşı karşıya olduğunu anlatan, ancak bu yıkımı tamamıyla imgeler, işaretler ve doğaüstü olaylarla ifade eden bir eser.

Arka Kapak / Özkan Ali Bozdemir

Nuri'yi bulabilmek için bütün halk seferber oluyor, aranmadık hiçbir ev, iş yeri bırakmıyor. Bu arayış kesin bir kayboluşa sürüklüyor herkesi. Kitabın bu görkemli açılışla beraber bir başka kayıpla karşı karşıya kalıyoruz bu defa. Köyün genç ve güzel kızı Güvercin, nedensizce ve ardında hiçbir iz bırakmadan kayıplara karışıyor. Tabii burada, kitabın açılışındaki berber dükkânında asılı olan Güvercin resmini hatırlıyoruz hemen. Berberin karakalem çizdiği güvercin resmi, onu merakla izleyen anlatıcı yazarın ilgisini çekmiştir. Kanatlarının ve ayaklarının hareketiyle uçuşu mu yoksa az önce konduğu mu belli olmayan bu güvercin, tüm belirsizliğiyle hikâyenin çatısını da oluşturuyor diyebiliriz. Dolayısıyla paralel zamanda gelişen kurguda, Güvercin'in kayboluşundaki belirsizliği de bu imgeyle ilişkilendirmek mümkün.

Gölgesizler'in bir diğer önemli karakteri de Muhtar. Köydeki üst makamı, yani devletin veya otoritenin sarsılmaz gücünü işaret eden Muhtar da bu kayboluştaki kilit isimlerden. Köydeki tuhaf olaylar silsilesini her ne kadar Muhtar'ın çözeceği öngörülse de, kısa zaman sonra Muhtar da kayıplara karışıyor ve silik bir iz, ışıksız bir gölge halinde buharlaşıyor. Hasan Ali Toptaş temelde gizemli ve ütöpik bir evren kurma çabası içinde görünse de birey/toplum/ülke çıkmasını da eserine dahil ederek yaşadığımız dünyanın bir alegorisini sunar okuyucuya. Sadece seçim zamanlarında köyü ziyaret eden milletvekilleri, yapımı onlarca yıldır süren sunama kanalları ve muhtarlığın önünde dalgalanan yalnız bayrak... Bu gibi göndermeler aslında köy ve devlet arasındaki çözümsüzlüğü, dahası belirsizliği de ifade ediyor. Nuri'nin ortadan kaybolması sonrasında devletin tüm birimlerine haber salan Muhtar elbette hiçbir yerden olumlu veya olumsuz bir cevap alamamıştır. Devletin unuttuğu bu köy, bir anlamda yalnızlığına mahkûm edilmiştir çünkü. Ve yalnız kalan, yalnız bırakılan herkes gibi köydeki insanlar da umutsuzluğa, umutsuzluğa doğru yol alır.

Gölgesizler, düş ile gerçek ve varlık ile yokluk arasındaki boşluğa tutunan hayatları ustaca resmeden bir başyapıt. Üstelik bu boşlukta tüm hayaller gerçek, bütün gerçekler de apaçık hayâl! ■

DİLE MEFTUN BİR YAZAR: HASAN ALİ TOPTAŞ

Ani Ceylan Hazinedar

"Yazmak bence bir yalnızlıktan bir yalnızlığa yolculuk. Okuru hesaba katsan da böyle bu katmasan da. Başka bir deyişle, bir öyküye, bir şiire, bir romana başlarken yalnızsın, bitirdiğinde daha da yalnız. Metinlerimdeki mahşeri kalabalıkları da ben yalnızlığım başka bir biçimi olarak görüyorum."

Türk edebiyatında "yeni roman" diye bir anlayıştan bahsedecek olursak, bu türün en iyi örneklerinin başında Hasan Ali Toptaş ve romancılığı gelecektir kuşkusuz. Kendini, yazdıklarına zor inanan biri olarak tanımlayan ve her yazdığında bir önceki Hasan Ali Toptaş'ı aşma çabasında olan ve bu çabanın sebebini de yine kendini yazdıklarına inandırmanın bir yolu, bir sarmal olarak tanımlayan yazar, kendisiyle yapılan çoğu röportajında bir cümlemin hatta bir sesin etrafında günlerce, haftalarca dolaştığından bahsediyor. Bu ay çıkan *Kuşlar Yasına Gider* bir önceki romanı *Heba*'da bu durumu belirli bir zaman sonra ilerleyen bir hastalığa benzeterek şöyle yorumluyor:

"Kelimelerin arasında olmak bana iyi geliyor çünkü. Kendimi orada güvende hissediyorum, orada

olduğum sürece bana hiçbir şey dokunamazmış gibi geliyor. Kelimelerin dışına çıktığımda üşüyorum."

Kelimelerle böylesine içli dışlı, kelimelere birer kimlik veren böylesi bir yazarı yine kelimelerle anlatmak, her eleştirinin aynı zamanda kişisel bir okuma serüveni olduğu gerçeğinden hareketle bu methin yazarını da fazlasıyla zorluyor kuşkusuz. Hasan Ali Toptaş Sempozyumu metinlerinden derlenen *Efendime Söyleyeyim* isimli çalışmada Handan İnci de aynı sarmala giriyor ve Toptaş'ın da her bir romanını yazma serüvenini bir kitap boyutunda yazmak istemesine referans vererek şöyle diyor:

"Günlerce okuma notlarımı neresinden tutup, nasıl kısaltacağımı düşündüm. Asıl sorun şuradaydı: Toptaş'ın bir romanı üzerine yazmaya kalkışmışsanız, değil okuduğumuz cümleleri, kağıdın hamuruna gizli filigranlar gibi basılmış öteki cümleleri de çözmeniz gerekir."

Hasan Ali Toptaş yazını ve özelde romancılığını anlatabilme çabasına girişen bu yazı, asıl kahramanın

metnin kendisi olduğu Eco'nun deyişiyle bir "Anlatı ormanının" içinde gezintiye çıkma çabası da bir yandan. Todorov'un hınzır deyişiyle "Yazarın sözcükleri, okurun anlamı getirdiği piknikte" asıl kahraman her daim metin. Tam da bu yüzden Hasan Ali Toptaş metinlerinin çoğunda kanlı canlı bir kahramana rastlamak oldukça güç. Bazı romanlarında ise pek çok kahraman sanki sadece bir cümleyi söylüyor, "Anlatı ormanını" terk etmek için yıllarca beklemiş gibidir. Ancak o bir tek cümle de öylesine etkili ve benzersizdir ki, okuyucu da kahramanın bu tek cümle için metnin bir köşesinde aylar belki yıllardır beklediğine inanır, inandırılır. Öyle ki, sanki kahraman o beklenen cümleyi söyler ve metnin dışına bir daha dönmemesine fırlayıp, gider.

Toptaş'ın hem yazımı ile ilgili verdiği röportajlardan hem de romanlarının isimlerinden yola çıkıldığında kahramanın metnin gölgesi olduğunu ispatlamak için yazan ve kendi değil gölgesi olmak isteyen bir yazarın yazma serüveni serili verir önümüze. Hasan Ali Toptaş'ın kahramanları, yazarın *Gölgesizler*'idir, asıl kahraman ise gölgelerin girip çıktığı bir anlatı ormanı olan metnin ta kendisi.

Bundan yıllar önce Atay'ın serzenişine bir sestir HAT'inki. O da tıpkı Atay gibi yazarın dışında kendini var edemediği, yazmadığı zaman kendi olmadığı için yazıyordu. Ve o da tıpkı Atay'ın "Sevgili okuru" gibi kendi okuru ortalklarda gözükmesi de yazar olarak (Hep) "Burada" dir.

Her ne kadar yazar-metin-kahraman üçgeninde Toptaş'ı inceleyen pek çok metinde post-modern yazına dahil edilse de hem Türk romancılığının tarihsel gelişimi hem de metinlerinin kurgusu hesaba katıldığında romancılığımızda modern bir yazın üretmenin çabasıdır Toptaş'inki. Bu modern yazının içerdiği avangart tutum, çoğu zaman postmodernizmle tanımlansa da Yıldız Ecevit'in son derece yerinde saptamasıyla "Postmodern bir modernisttir." Toptaş, Postmodern edebiyatın Kafka/Joyce damarının en önemli simgesi olan üst kurmaca Toptaş'ın metinlerinde soluk alıp verirken, onun geçmişti muhafaza ederek geleceği kurması, modernist edebiyatın en önemli göstergelerinden biri olarak metinlerinde yerini bulur. Biçim olarak postmodernist öğelerle donatılmış Toptaş metinleri, modernist bir filtreden geçerek gerçek anlamına kavuşurlar. Çoğu eleştiri yazısında tenkit edildiği gibi Toptaş sadece biçim üzerine yoğunlaşan bir yazar olmadığı gibi, biçim onun yazarlık çantasındaki alet edavatlardan yalnızca biridir. Biçim çoğu zaman okuma ulaşmak için bir araçtır yalnızca, asıl amaç, kalemli her eline aldığı metnin kendisini, kendisi kılabilme. Bu noktada yazar bile bir araca dönüşmüştür.

Toptaş'ın *HEBA*'yla ulaştığı kendi sesini bulma macerasının ilk durağı olan *Bin Hüzünlü Haz*'da

Anlatıcı bile kendini, "Kelimelerinden oluşmuş, içinde değişik serüvenlere ait binlerce cümle taşıyan, yüzü virgüllerle dolu uzunun bir cümle gibi hisse [diydurdur]" Tüm kahramanların sadece metnin izin verdiği ölçüde nefes alıp verebildiği Toptaş metinlerinde okur da metnin bir parçası kılınır. Nasıl ki yazar bir oturuşta romanını yazmadıysa, okur da bir oturuşta romanı tüketemeyeceğini bilmelidir. Yazarın geçtiği yolları bir kenar süzgedinden deneyimlemeye cesareti olan okur, Toptaş'ın "Sevgili okur"udur.

"Aranan okur"un dışında kalan okursa, Toptaş'ın metinlerindeki ufalanan kelimeleri dizgi hatası sanan, "İki kelime arasındaki boşluğun anlamının da metne dahil olduğunu" bulamayan okurdur:

"Bazı okurların okuduğu metinde karşılaştığı şeyin dizgi hatası değil, ufalanan kelimeler olduğunu ayırt etmesi uzun sürüyor. Ya da bir metnin, içine doğduğu çağın ruhunu yüklenmesinin (doküman çabasının değil!) bir "hata" değil, o metnin erdemi olduğunu."³

Romanın ilk cümlesi ile son cümlesi arasındaki yazma nefes alan yazar, yazma serüveninde metnin içine bir gölge gibi sızan kahramanları gibidir. Yazmaya otururken tek bildiği ne yapacağını tam olarak bilmemesidir. Metnin içi aklı olarak tanımladığı bu alanda *Bin Hüzünlü Haz*'da, "Hayat nedir diye sorarsan bilmiyorum evlat, sormazsan biliyorum" diyen, Haraptarlı Nafi gibidir Toptaş.

Toptaş'ın yazımı ile ilgili verdiği röportajlarında yazma amacını "Derinlik nasıl yüze çekilebilir" in arayışı olarak tanımladığı tam da yazarın bu bilmeme hâlidir. Çünkü tıpkı Cioran gibi Toptaş'ta da bir hareket, bilincinde olarak yapıldığında asıl anlamını yitirir anlayışı hakimdir. Yazarın en önemli silahı bilmemesindedir. Ve yine tam da bu yüzden Toptaş, herhangi bir romanın yazarını o romanın en perişan okuru olarak tanımlar.

Hasan Ali Toptaş, gelenekle geleceğin iç içe geçtiği bir "şimdi" de kurar anlatısını. Tam da bu yüzden modern, bu yüzden romantiktir. Yazıya dahil ettikleri ise dünya kadardır. Onun çabası dünyayı anlatma çabasıdır ve "Zaten dünya büyük bir şey değildir Hasanım Ali, kimi zaman sevdiğimiz insanın yüzü, kimi zaman hayal edilen bir dokunuşun büyüü, kimi zaman da kapıldığımız bir hevesin genişliği kadardır...Geride kalan dünya saydıklarımızın içindedir zaten Hasanım Ali, onları onların içinden görür, onların içinden tadarsın." ■

Dipnotlar—

1. "Başleken Yalnızım, Birliğimde Daha da Yalnız", Söyleşiler Kitabı, Birleşim Yayınları, İstanbul, 2014, s.1
2. "Eklenmiş Sözleşim", Hasan Ali Toptaş Kitabı, Haz. Mesut Vardık, Birleşim Yayınları, İstanbul, 2010, s. 309.
3. Mesut Vardık, a.g.e., s. 33.

BİR YAZAR VE KAHRAMANI: HASAN ALİ

Volkan Zamanoglu

Düş ile gerçek arasında, ancak uyanık iken görülebilecek rüyaların yazıya düşmesi: *Uykuların Doğusu*. İlk satırında yer almayan, “İnsan gördüğü şeylerin toplamı kadar uyanık, görmediği şeylerin sonsuzluğu kadar uykudadır.” cümlesi ile başlar. Ve son satırı olmadığı hâlde bu cümle ile biter.

Romanın anlatıcısı Hasan Ali, ancak soyadı Toptaş değil. İki Hasan Ali de birbirine benzer; kahraman yazara, yazar kahramana dönüşür sayfalar boyu. Fakat nerede birleşip nerede ayrılırlar? Anlatıcı değişse de üslup neden değişmez? Toptaş’ın kelimelerle müzik yaparken ritmi korumak adına cümlede sıkça tekrar ettiği sözcükler (Sözgelimi, neticede, açıkçası, hatta, bir bakıma, sanki...) de kahramandan kahramana geçer. Dayısı da, dedesi de, haziran sopsasının sahibi de Hasan Ali gibi konuşur. Ve bu, bilinçli bir uyku hâlidir.

Toptaş “Kendi yaşadıklarımızdan bazı şeyleri kullansak bile onları kendi yaşadıklarımız olmaktan çıkarmak, romanın kılmak zorundayız.” der. Bu

En çok *Uykuların Doğusu*’nda okunur Hasan Ali. Zira anlatıtlarına önce kendini *ikna etmeye* çalışan yazar, kahramanına adını vererek başlar söze. O, dayısı olduğuna inandığı için bizim canımız yanar.

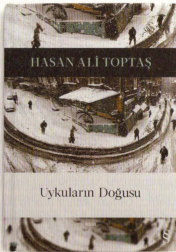
Arka Kapak / Volkan Zamanoglu

yüzden “Biliyorum.” dediği *Ceylanpınar, Yabu* öyküsüne zemin olur; çocukluk fotoğrafında gördüğümüz mekân, Kayıp Hayaller Kitabı’ndaki Sinemacı Şerif’in salonudur; *grinin somut hâli olarak çocukluğunda bilinçaltına sızan egzoz dumanı*, *Sonsuzluğa Nokta*’da bahsi geçen egzoz dumanıdır; kasabasında artık anılmayan düğünler, ancak *Kayıp Hayaller Kitabı*’nda yaşar.

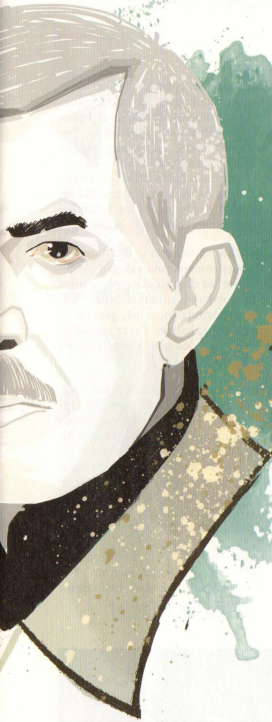
En çok *Uykuların Doğusu*’nda okunur Hasan Ali. Zira anlatıtlarına önce kendini *ikna etmeye* çalışan yazar, kahramanına adını vererek başlar söze. O, dayısı olduğuna inandığı için bizim canımız yanar. Uykularını Doğu’dan çağırdığı için masalı anlatımında bin bir gece dolaşırız.

Fakat... Hangi Hasan Ali gerçektir, hangisi yalandır?

Oglu, doğum gününde mızıka hediye eder Hasan Ali Toptaş’a. Romanın kaleme alındığı üç yıl boyu Toptaş’ın masasında durur bu mızıka. Neden sonra, iç içe geçmiş uykuların birinde romana karışır ve sayfalarda yuvarlanır. Üzerindeki “Golden Butterfly-Made in China” yazısı “Yanık Hüseyin Paşa-Made in China”ya dönüşür fakat rengi bozulmaz. Şeyfalar boyu elden ele dolaşır ama çalınmaz. Çünkü yazar, kelimeleri nota kabul eden Hasan Ali Toptaş, lisede bağlama kursuna gidip bağlama çalamadığı gibi, yıllarca masasında duran mızıkeyi de çalamaz. Yazmaya başlamadan önce ya da yazmaya ara verip mızıkeyi eline her aldığı anda, kulağa (özellikle kendi kulağına) hoş gelmeyen sesler çıkarır. Bu yüzden yazarın bölündüğü roman kahramanlarından hiçbiri, Toptaş tarafından ellerine tutuşturulan mızıkeyi çalamaz.

Uykuların Doğusu
Hasan Ali Toptaş
Everest Yayınları

Haydar; romanı anlatan Hasan Ali'nin yanı başında dikilen karakter... Yazara dayısını, yazı yazmanın inceliklerini hatırlatır pencere dibinde belirecek. Ancak romanın yazılması kendi varlığına bağlanan bu kahraman, daha çok mızıka'yı hatırlatır. "Mızıka'yı çalmayacak mısın?" diye sorar ve mızıka çalınmadığında kaybolur. Haydar, Toptaş'ın tanıdığı iri yarı bir delidir aslında. Tuhaf hareketlerini gerçek yaşamdan getirir ve roman boyu görünüp kaybolan bir düş olur. Yazıda kayboldukça, gerçektir. Kahramandan uzaklaştığında yazara, yazardan uzaklaştığında kahramana yakınlaşır. Ve fakat iki Hasan Ali de, onunla iki yüz küsur sayfa beraber oldukları hâlde çalamaz mızıka'yı.

Romanda bir baba, karanlıktan korkan oğluna "Gel cebine öksürüvereyim, öksürüğüm sana yoldaş olur." der. Bu, Toptaş'ın küçüken oğluna söylediği sözün aynıdır.

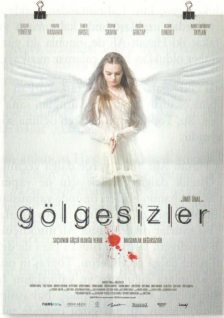
Anlatıcı Hasan Ali: "Her yerde dalga geçmişler dedemle. Üstelik dalga geçmek için ne yapmışlarsa bunları hep babamın gözleri önünde yapmışlar." der bir bölümde. Sonra da dedesinin nasıl yalnızlaştığını anlatır. Bu satırlar diğer Hasan Ali'nin küçük yaşta geçirdiği ameliyatı, başında oluşan yara ile diğer çocukların nasıl dalga geçtiklerini, Toptaş'ın onlardan kaçarak kitaplara sığınışını ve yalnızlığını hatırlatır. Ve bir soruyu sürükler peşinde: Babasının gözü önünde mi, Hasan Ali'nin gözü önünde mi dalga geçmişlerdir dedesi ile?

Dayısının hikâyesini anlatmak için kan ter içinde masaya oturan Hasan Ali'nin cümlesi ile başlar roman: "Bir gölge gibi masaya doğru yeniden yürüdüm." Fakat sekiz ay boyu romanın ilk cümlesini yazıp silen Hasan Ali'nin derdini anlatır. Zira Toptaş, *Uykuların Doğusu*'na ait bu ilk cümle için sekiz ay bekleyip bir gece masaya yeniden oturduğunda tanır kelimelerini. *Gerçeği ifade eden ve alabildiğine yalın* olan bu cümleyle kendini *ikna eder*. Böylece dönmeye başlar roman. Her yolun çıkıp her kapının açıldığı ve ışık dâhil her şeye dönüşebilen mızıka gibi döner durur. Kelimeler, cümleler ve hikâyelerle beraber okur da dönmeye başlar. Sona geldiğinde başa giderek, dayı ile sürüklenerek perişan olur bir bakıma. Ve bilir ki "Herhangi bir roman karşısında en perişan okur, o romanın yazarıdır."

Bu yüzden meraklı bir okur, kahraman Hasan Ali ile yazar Hasan Ali'nin arasına girip bir denemelik yolculuğa çıkmak ister. Uyku ve uyanıklık arasında, düş ile gerçeğin birbirine karıştığı o yerde. Bir yazar ne kadar kahraman ve bir kahraman ne kadar yazardır diye sorar yol boyu. Kendi kendine sorar. Zira iki Hasan Ali de yoktur yanında. Dahası, Hasan Ali'lerin dayısı bile yoktur. ■

HASAN ALİ TOPTAŞ'IN AYNALAR OYUNU

Selim Refik

Hasan Ali Toptaş'ın evrenine girmek bir aynalar oyununun içine düşmektir. Dille kurulan bu evrende sırlanmış cümlelerde belirip kaybolan "gerçek"lerin peşine düşersiniz. Yazarın süreti de bu oyuna dâhildir, girdap cümlelerin çevriminden başı dönen okur için yazarın süretini, kurduğu dünyadan ayırmak kolay değildir. Oyun metinden taşar, okurun zihni yazara gerçek hayatta rastladığında da oyunu sürdürmek ister, belki bile oyuna gelir.

Aslında kendi okuma maceramdan bahsediyorum. *Gölgesizler*'in uğultusu zihnimde tazeleyen *Büyük Umutlar* belgeselinin Hasan Ali Toptaş'ı anlatan bölümünü ve Ümit Unal'ın *Gölgesizler* uyarlamasını seyrettim. Beyaz perde ve beyaz camın aynasında yazarın süretini gerçekten kurmacayla karıştırdım.

Büyük Umutlar'da yazarın hayatı, kronolojik bir sırayla anlatılmıyormuş gibi görünse de sıçramalar, kırılmalar, iç içe geçmelerle bu kronoloji bozulur. Seyrettiğimiz bir belgesel midir yoksa bir Hasan Ali Toptaş romanı mıdır? Yazarın paradokslar, zıtlıklar ve çelişkiler üzerine kurduğu üslubun ipuçları oyunu sürdürmek isteyen okur için oradadır. Belgesel çocukluğun ve gençliğin coğrafyasına yansıyan tasvir

cümleleriyle başlar, yazı ve coğrafya birbirlerinin yansımada canlanır, yenilenirler. Sonra çocukluk, Şehrazat'la Beckett'in çocuğu Hasan Ali, siyah beyaz fotoğraflarda çekingen gülümlü güzel bir çocuk. Susarak anlatan, anlatarak susan romancının ipuçları mı gizli bu anılarda? Bu güzel çocuk, kafasının arkasında iyileşmiş bir yaradan kalan kellik yüzünden 'Aynalı' lakabına maruz kalır. Bu rahatsız edici lakaptan kaçıp saklanacağı yer bir masalın aynasından gösterilir ona: "Benim yerim kelimelerin arasıydı."

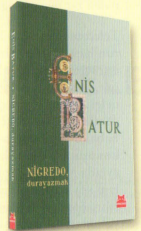
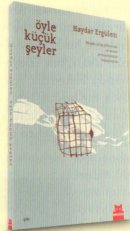
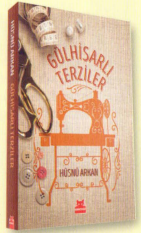
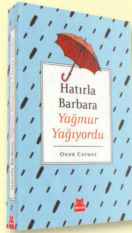
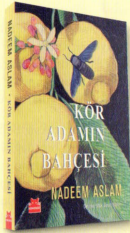
Yazarın el yazısı korkunç muntazam ve itinalıdır. Bu düzenli el yazısı Toptaş romanlarına yakışan bir tezat sayılabilir mi çünkü bu düzenli el yazısıyla müthiş karmaşık metinlerin kaydı tutulmaktadır. Yazının ve hayatın burgaçlarında çocukluk, gençlik ve yetişkinlik birbirine karışır, katışır. Yazar romanlarındaki karakterler gibi gövdesinden koparak farklı zamanların içinde dolaşır.

Yazar, *Gölgesizler*'de de görünür. Altan Erkekli'nin canlandığı yazarın baktığı noktada evin penceresinde bir gölge gibi belirir Hasan Ali Toptaş. Altan Erkekli'nin temsil ettiği yazar karakteriyle Hasan Ali Toptaş'ın oynadığı yazar göz göze gelir. Ama hangisi gerçektir filmin evreni içinde? Altan Erkekli, o daireye girip masanın başına oturduğunda kafamız temelli karışacaktır. Üstüne üstlük önündeki kâğıdın altında Hasan Ali Toptaş'ın adı vardır. Bu üçlü muamma belki de uyarlamamanın en başarılı tarafıdır.

Bir aynalar oyununda "Ben kimim?" sorusunun cevapları çoğalır; "Masal mıyım gerçek miyim?" Neden her ikisi de olmasın? Yazar ve okur, kelimelerin evreninde hem masal hem de gerçektirler. ■

İstanbul kitap fuarında buluşmak üzere

İSTANBUL TÜYAP KİTAP FUARI ETKİNLİKLERİMİZ | 2. SALON STAND NO: 2408

13 Kasım 2016 Pazar

BÜYÜKADA SALONU

Saat: 13.15-14.15

Söyleşi:

GÜLHİSARLI TERZİLER ÜZERİNE

Konuşmacı:

Hüsnü Arkan

17 Kasım 2016 Perşembe

KARADENİZ SALONU

Saat: 13.30-14.30

Söyleşi:

"DEĞERLER EĞİTİMİ"

Konuşmacı:

Koray Avcı Çakman

19 Kasım 2016 Cumartesi

HEYBELİADA SALONU

Saat: 15.30-16.30

Söyleşi:

"Şiir ve Gerçeklik"

Konuşmacılar:

Şükrü Erbaş, Haydar Ergülen

20 Kasım 2016 Pazar

BÜYÜKADA SALONU

Saat: 15.45-16.45

Söyleşi:

"EDEBİYATIMIZDA BİR KIRILMA:

2000'LER ŞİİRİ"

Konuşmacılar:

Baki Ayhan T., Cenk Gündoğdu,

Ali Özgür Özkarcı

Mehmet Ali & Nigameofrası

NE KEDİSİZ

NE KİTAPSIZ

TEREKE

Kemal Varol

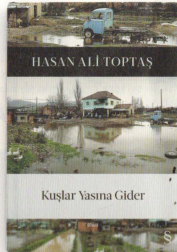
Doğup büyüdüğü evden çıkıp uzaklarda yaşayan herkesin iyi bileceği bir duygudur. Anne babalar, varsa kardeşler, günün birinde artık geri dönülemez bir şekilde telefonun öbür ucunda kalırlar. Bir zamanlar dünya sanılan kasaba veya köy, haritada silik bir noktaya ya da nüfus cüzdanındaki “doğum yeri” hanesinde birkaç harfe dönüşür. Oraya yapılan ziyaretlerin sayısı giderek azalmaya başlar. Ancak bayramdan bayrama, senelik izinlerde, tüm aileyi birden ilgilendirecek bir kayıp ya da tehlikede, doğum ve ölümlerde yeniden bir araya gelinir. Vakti zamanı gelince, “Şehirde her şey var!” itirazlarına rağmen kış için paketlenen turşu ve salçalar, tarhana ve peynirler yüklenip eve dönülür. Sonra herkes yeniden bir telefonun iki ucundaki yerlerine kurulur.

Telefonlar geceleri hep kaygıyla çalar. Anneler torun hasretlerine, diz ağrılarına, kalp çarpıntıları ve iş gücün oluşun yerlerine kurulur telefonda. İlaçlar önerilir, doktorlar tavsiye edilir, şehre çağrılır anneler. Torunlar da özlemişti hem. Bütün annelerin cümlesi yarım kalır telefonda. Bu yüzden telefonla babalar alır bu kez. Telefon fazla yazmasın diye az konuşur babalar. Uzak şehirde iş güc peşinde koşan evlada hal hatır sorulur, nasihatler verilir, geline selam söylenir, uyumuyorlarsa torunlar telefona çağrılır, ölenlerle kalanlar sayılır, telefonu kapamaya yakın sanki önemsiz bir şeyden söz eder gibi bir hastalıktan söz edilir en son. “Önemli değil.” denir, “Geçmezse giderim doktora.” Sonra çocuklarla anne babaları arasında farklı şehirlerde iki ayrı gece başlar.

Hasan Ali Toptaş'ın yeni romanı *Kuşlar Yasına Gider*, bu türden bir sahneyle açılıyor. Bir babanın hikâyesi olduğu kadar onun arkasından hikâyesini derleyip toparlamaya girişen, “Alnına yazılmış bir yalnızlığı” silmeye çalışan bir oğlun romanına dönüşüyor. Ömrü boyunca oradan buraya koşturmuş eski bir şoförün son günlerinde doğa, insanlar, dünya ve kendisiyle kurduğu ilişkiye, bir türlü dizginleyemediği araba merakına, çocuklarıyla arasındaki sessizliğe, onun hemen yanı başındaki bir annenin hamaratlığına odaklanıyor. Genişledikçe

komşular ve diğer aile efradı da dâhil oluyor bu hikâyeye. Romandaki oğul-anlatıcı geceleri aniden aldığı telefonla yollara düşerken bir yandan kendi muhasebesini yapıyor diğer yandan da bir babadan geriye kalan yılların yükünü omuzlamaya çalışıyor.

Söylemek gereksiz belki de. Her yazarın içinde dizginlenemez bir değişim arzusu vardır. *Heba*'dan itibaren yazarlığında yeni bir dönemin ipuçlarını veriyor Hasan Ali Toptaş. *Bin Hüzünlü Haz ve Uykuların Doğuşu*'ndaki dairevî yapı yerine bu kez okura daha soluk aldırın bir yapıyla karşımızda. *Kuşlar Yasına Gider*, bu yeni dönemin en önemli yapıtlarından biri belki de. Derinlik yüzeye çekiliyor bu romanda. Ama atlar, rüyalar, kayıp çocuklar gibi unsurlar bu yüzeyin yine dalgalı olmasını sağlıyor bir bakıma. Önceki romanlarına göre daha hızlı akan, bile isteye bir ritim kazandırılan bu romanda belirsizlik yok gibi. Ama bu sefer de geride koca bir boşluk bırakıyor Hasan Ali Toptaş. Okurunun bir belirsizlik yerine, bir boşluk duygusuyla baş etmesine sebep oluyor bu kez.

Kuşlar Yasına Gider
Hasan Ali Toptaş
Everest Yayınları

Hasan Ali Toptaş, sadece babanın kaybını değil, dilin kaybını da taşıyor yeni romanına. Bizi bir babanın terekesindeki acı meselelerle karşı karşıya bırakıyor. Tıpkı romandaki babanın hatırasını yaşatmak ister gibi, tedavilden kalktı kalkacak kelimeleri yeni romanına buyur ediyor. Sadece babayı değil, babanın dilindeki bu kelimeleri de hatırlatmak istiyor bir bakıma. Dünyayı bir annenin kısacık bir olayı dahi sayfalarca anlatması gibi resmetmek istiyor. Babadan oğluna kalan bir yalnızlığı “deşdivan, kadirşinas otları, vefagülleri, hembembe” gibi nice büyü kelimelerle silmek istiyor. Evin girişindeki bir ağaç dalının neden kesilmemesi gerektiğini, yol üstündeki Gömü kasabasına yaklaşırken neden yavaşlamamız gerektiğini, o kasabanın vefasını, börtü böceklerle bir asma yaprağının huyu suyunun ne olduğunu, dünyaya dair o kadim bilginin inceliğini hatırlatıyor *Kuşlar Yasına Gider*.

Türk romanında başından beri bir çatışma sahnesi olarak resmedilen baba-oğul ilişkisi, Hasan Ali Toptaş'ın son romanında sevgiyle kuşanılan bir sahneye dönüşüyor. *Sonsuzluğa Nokta* romanındaki baba karakterinin yerini bu kez daha sevgiyle anlatılan bir baba alıyor. Öyledir, ölmeye yakın daha çok sevilir çünkü babalar. Radyoda yollar akarken dünyanın bu eski meselesine radyodaki türküleri de eşlik ediyor. Sadece türküler değil, hastane koridorları, doktor yüzleri, ilaçlar, incelikli okurlar, geride kalmış aile hikâyeleri, kasabanın yüzleri ve oğul yola her düştüğünde kendisiyle birlikte koşturup duran at da beliriyor. Hatta beyaz gömlekli bir çocuk da beliriyor hikâyesinin kimi yerlerinde. Durup hikâyesini anlatmasını bekliyorsunuz. Anlatmıyor. Romanda beyaz gömlekli çocuk gibi tekrar tekrar anlatılan bu sahnesinin bir yerde kesilmesini bekliyorsunuz. Biliyoruz çünkü. Bu at hayra alamet koşmuyor. Hiç durmuyor at. Telaşa yola çıkan evladı takip ediyor. Sonunda bir belirip bir kaybolan bu atın neyi simgelediğini, bir rüyada koşturduğunda anlıyorsunuz ancak.

Kuşlar Yasına Gider'den geriye belirsizlik değil, bir tür boşluğun kaldığını söyledim. Romanda okura bırakılmış boşluklar, çözülmesi gereken belirsizlikler fazla değil, o da doğru. Ama bir romandan geriye her zaman boşluk ve belirsizlikler değil, bir duygu da kalmalı bana göre. Dilin o ışıltısı da kalmalı. Gerçeğin içindeki o büyü de kalmalı. Harflerin çarpışmasından doğan o lezzet de kalmalı. Eşine “Len Müslüman” diye seslenen her kadının sesindeki sevgi de kalıyor romanda, babanın, dünyaya ancak kelimelerle inanabilen oğluna söylediği “Annen bana çok iyi baktı. Tuttuğu altın olsun!” sözündeki o vefa da kalıyor. ■

Mehmet Ali & Akşamsefası

KOZMİK MESELE

Devlet Metodolojisine Giriş

GÜRSEL DÖNMEZ

Bu kitap yaşadığımız dünyaya itirazı olanlar için kaleme alındı. Bu kitap, okunması zor bir kitap. Yaşanan zaman ve dünyaya kafası bozuk olanlara zor şeyler anlatıyor.

Kozmik, epistemik, paradigmatik ve irfanî konulara değiniyor. İnsanı, toplumu, devleti, dünyayı ve Türkiye'yi anlatıyor. Tarih felsefesi yapıyor. Okuyarak, düşünerek ve söyleyecek sözü olan herkesi dinleyerek derlenmiş notların sistemleştirilmiş hâli olan bu çalışmayı bir ömür devam ettirmeyi düşünüyorum.

Önemli devlet ve siyaset adamları, yüksek bürokrasi, yetkin istihbaratçılar, seçkin yöneticiler, entelektüeller ve akademisyenler bu kitabı okumalı. Öğrenci kardeşlerim kitabı okurken belki çok zorlanacaklar ama yazılan her şey aslında onlar için yazılıyor. Bu kitap nitelikli bir okuyucu kesimine hitap ediyor. Bir tasarı/deneme şeklinde ortaya çıkan bu çalışmanın tamamı, meseleleri olanlar için kaleme alınmış “kişiyi özel” bir mektup olarak da değerlendirilebilir. Derin hafıza sahiplerinde kozmik bir yankı uyandıracağıni umuyorum.

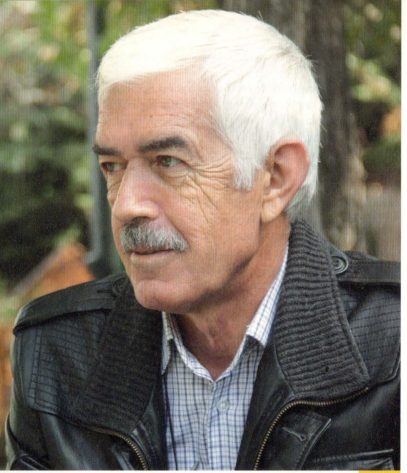
Siparişlerinizi web sitemizden verebilirsiniz.

www.otukent.com.tr

twitter.com/otukennesriyat facebook.com/otukennesriyat

HASAN ALI TOPTAŞ

SADELİĞİN İHTİŞAMINI İNŞA ETMEYE ÇALIŞTIM

Röportaj: Yunus Emre Tozal, İsa Karaaslan, Ümit Yaşar Özkan

Baba-oğul ilişkisi, hem edebiyatın en vazgeçilmez konularından hem de yazarların hayatlarının en çetin meselelerinden biridir. Şüphesiz, bir yazarın babasıyla olan ilişkisini olduğu gibi aktarabilmesi; babanın evladıyla mesafeli oluşundan ötürü çok da zordur. Türk edebiyatında her kitabıyla adından söz ettiren, kendisini roman sanatına adanmış Hasan Ali Toptaş, son kitabı *Kuşlar Yasına Gider*'de, Ankara-Denizli arasında salınıp giden destansı bir baba-oğul serüvenine çıkıyor bizi. Kendisiyle Ankara Eryaman'da görüştük. En bilinen eseri *Gölgesizler*'den *Heba*'ya, hikâyelerinden son kitabı *Kuşlar Yasına Gider*'e uzanan bir yolculukta; romanı, şiiri ve hikâyeyi konuştuk. Sizleri Ankara'da 'abartılacak kadar sıradan bir hayat yaşayan' bir yazarın büyüklü dünyasına davet ediyoruz.

Anne ve babanızı kastederek “Ben Şehrazat ve Beckett’ın çocuğuyum” demiştiniz. Annenizin size kadim hikâyeler anlattığını, babanızın ise suskunluğunu ifade etmiştiniz. Buradan yola çıkarak sizin edebiyatınız, suskunlukla anlatma arzusu arasında nerde duruyor/konumlanıyor?

Ona da anlatılmamış olmalı ki, annemin kafasında bir hikâye, masal dağarcığı yok. Bana kadim hikâyeler anlatmadı, o günlük hayatta olup bitenleri hikâye anlatır gibi anlatır. Anlattığı şeye başka şeyler ekler, merakı diri tutan yöntemi bilir, sözü ustaca gezdirir, sonucu cümlelerle ileriye iter, bekletir,

heyecanlandırır, vs... Hikâye anlatıcısı olduğunu bilmeyen bir hikâye anlatıcısıdır benim gözümde. Benim metinlerim suskunlukla anlatma arzusu arasında nerede duruyor, bunu tam olarak bilmiyorum. İçimde hayatı resmetme, başka bir köşeden başka bir dille anlatma arzusu var elbette. Fakat roman sanatı da sadece anlatmaktan ibaret değil.

Gölgesizler gide gide bir masala varıyor. Aslında bir masaldan geliyor. Bu masalın sizdeki karşılığı nedir/ masalı çocukken mi dinlediniz? Çocukken size kimler masal anlatıyordu?

Gölgesizler'i yazarken öyle bir masalın varlığından haberdar değildim. Nice sonra, *Gölgesizler*'i konu edinen bir yazıdan öğrendim Denizli civarında öyle bir masal olduğunu, fakat o masalın da *Gölgesizler*'le ilgisi yok bence. Belki birçok yörede, "kızın birini ayı kaçırmış" ekseninde masal vardır, bilmiyorum. Zaten bu cümle romanın omurgası da değildir, metnin sonunda ortaya çıkan küçük bir rivayettir. Roman bu rivayetten yola çıkılarak yazılmış gibi görünür sanki. Oysa öyle değildir, bu sadece bir yanılsama yaratmak için yapılmıştır. Hatta Dalı'nın bir resmi vardır, düşünmek üzere olan kocaman bir kayanın altına, sanki tonlarca ağırlığındaki o kayanın düşüşünü engelleyebilecekmiş gibi, destek olarak çatal bir değnek konmuştur. Bu resim gözlerimin önündeydi *Gölgesizler*'i yazarken. Velhasıl, "kızın birini ayı kaçırmış" cümlesi Dalı'nın o resmindeki çatal değnektir. Aynı zamanda, romandaki köylülerin kendi çaresizliklerine sürdükləri beyhude bir merhemdir. Çocukken bana kimse masal anlatmadı maalesef. Günlük hayata dair sohbetleri dinledim sadece. Rahmetli dedemin av hikâyeleri güzeldi mesela. Bir keresinde elime bir defter almış, dedemin dizleri dibine oturup onun anlattığı bu av hikâyelerini yazmaya kalkmışım. Bunu her gün yapacaktık sözde. On iki, on üç yaşındaki çocuğa bu hikâyeleri anlatıp durmaktan çabuk usandı dedem, birkaç sayfa yazabildim sadece.

Murathan Mungan'ın *Büyümenin Türkçe Tarihi* için *Seni İçime Manzara Yapmışam*, Osman Şahin'nin, *Beyaz Öküz* hikâyesini seçmişsiniz. Bu hikâyeyle *Gölgesizler*'in edebi bir akrabalığı olduğundan söz edilebilir mi?

Öyle bir akrabalık yok bence. Osman Şahin'in o hikâyesini severim. Aslında ben yazmaya başladığım yıllarda aynı kuşaktan Bekir Yıldız'a hayrandım ve yazdığım hikâyeler onun yazdıklarına benziyordu. Bu benzerlik yüzünden yıllarca dergilerde yayımlatmadım hikâyelerimi. Bekir Yıldız etkisinden kurtulmak için de çok çabaladım. İzin başından itibaren böyle şeyler, insan etkilenir, öykünür. Başka bir

Hepp şiirle başlanır ama benim ilk heves ettiğim edebi tür romandı. Kasaba bakkalından bir defter alıp roman yazmaya yeltendiğimde on dört yaşıdaydım. Şiirin metinlerime etkisi var elbette. Ben kendime iyi bir şiir okuru olduğumu düşünürüm. Severim de şiiri. İkinci Yeni'nin dünyaya bakışında ve dilimde etkileri vardır.

Arka Kapak / Hasan Ali Toptaş

deyişle, insan kendine başkalarından dolanarak gelir. Bir noktadan sonra da biliyorsunuz, kendi sesini bulur ve artık hiçbir yazarın dilinden etkilenmez.

Evet... *Gölgesizler*'in sanki kitaplarınız arasında ayrı bir yeri var, en azından okuyucudaki karşılığı öyle gibi... Sizce de kitaplarınız arasında diğerlerine göre daha çok ön plana çıkan *Gölgesizler* mi? Sizce etkisi gücü –diğer kitaplarınıza nazaran– daha fazla olan kitabınız hangisi?

Gölgesizler daha çok biliniyor galiba, evet. Başka dillere de en çok o çevrildi. Romanlarımın her birinin ayrı bir anlamı, ayrı bir hatırası, ayrı bir macerası vardır benim gözümde. Hepsine eşit mesafedeyim. *Bin Hüzünlü Haç*'ın yeri birazcık farklıdır sadece.

Picus adında bir dergi vardı, orada kendi okurlarınıza mektup yazmıştınız. Romancılığınıza dair teorik izler vardı mektubunuzda... Okurunuza hitaben o mektupta, "Sen de abartılacak kadar sıradan bir hayat yaşayan bu adamı bilme bence," demiştiniz. Bu hayatın üslubunuza etki ettiğini söyleyebilir miyiz? Örneğin romanlarınızda nesnelerin ayrıntısına iniyorsunuz, uzun cümleler kuruyorsunuz. Sıradan bir şeyi sizin cümleleriniz sıradan olmaktan çıkarıyor.

Üslubuma nelerin etki ettiğini tam olarak bilemem. Bunu hiçbir yazar bilemez aslında. O mektubu yazdığım da bir arkadaşım, bu nasıl bir mektup, bunu kaza sayalım demişti ama ben hâlâ mektubumdaki her cümlemin arkasındayım. Yazarken neler düşündüğümü, okuru nereye koyduğumu, niçin oraya koyduğumu, kelimelerle ne yapmak istediğimi ve yazarla kurulabilecek en sağlıklı ilişkinin metin üzerinden olması gerektiğini o mektupta açıkça anlattığımı düşünüyorum. Olağanüstülük sıradan olandadır zaten biliyorsunuz.

Bir de o mektuptan şu çıkıyor tabii, "Eğer ben bunu sizin için yazıyorsam, bu metin edebi olmaktan çıkar."

Romana neden geçtiğimi bilmiyorum. İcra memurluğu yaparken, sabahtan akşama dek süren o koşuşturmanın içinde bazen aklıma gelen bir sözü not edip cebime atardım. Bir gün, “Aynaya baktıkça dedeni göreceksin” cümlesini not aldım. Bu cümleden ilk romana Sonsuzluğa Nokta doğdu.

Arka Kapak / Hasan Ali Toptaş

Okura yazmak başka, okur için yazmak başka; ikisinin arasında dağlar kadar fark var. Elbette, isteyen okur için yazar isteyen okura yazar, buna kimse karışamaz. Ben okura yazmaktan yanayım. Okur için yazmak, okur neyi sever, şu paragrafı anlar mı, acaba romana şu, şu, şu konuları da eklesem mi şeklinde çeşitli sorular sorup bunları uygulamayı gerektirir. Okurun açık ve örtük taleplerini karşılamayı gerektirir bir anlamda. Bu bana çok uzak bir şey, çok uzak. Çünkü benim gözümde bir edebi metin, sadece edebi kaygılarla yazılır. Okur ne der, editör ne der, yazılı ve sözlü yasalar ne der, karım ne der, arkadaşlar ne der, çocuklarım ne der gibi kaygılarla yazılmaz.

Kuşlar Yasına Gider’de Gömü’den geçenken vites küçülecek samimiyeti anlatışınız örneğin... Çay getiren insanların yüzlerinin çaydan daha sıcak oluşu... Bunu böyle naif anlatışınız, okurlarımızın gözünde sizi ayrı bir yere konumlandırıyor. Romanlarınızın dilinde “yalnızlığın işlettiği bir kır kahvesi” gibi bir tanım vardı, çok şiirsel, sadece bu cümle başlı başına bir hikâye anlatıyor. Şiirin, edebiyatınızda etkisi var mı? Yazmaya her edebiyatçı gibi şiir ile mi başladınız?

Hep şiirle başlanır ama benim ilk heves ettiğim edebi tür romandı. Kasaba bakkalından bir defter alıp roman yazmaya yeltendiğimde on dört yaşıydım. Şiirin metinlerime etkisi var elbette. Ben kendimce iyi bir şiir okuru olduğumu düşünürüm. Severim de şiiri. İkinci Yeni’nin dünyaya bakışında ve dilimde etkileri vardır. Romanlarımı yazarken özellikle “şiirsel” bir dil kurmaya çalışmıyorum, “yalnızlığın işlettiği bir kır kahvesi” demişsem, bunu böyle demem gerektiğini düşündüğüm ve başka türlü diyemediğim için diyorum. Ayrıca, şiir söz sanatlarının çekirdeğidir bence. Gömü’den geçenken vites küçültmek, karda mahsur kalan arabalara Gömülülerin çay dağıtması ve yüzlerinin çaydan daha sıcak oluşu... Bazi şeyleri bu şekilde anlatmak gerekiyor. Daha doğrusu, anlatacağımız şeyi bazen kendi kelimelerimizle

değil, anlatacağımız şeyin talep ettiği kelimelerle anlatmak gerekiyor.

Kuşlar Yasına Gider’de, hayır için dağıtılan gofretler var. Bakkalın birinden yüz on beş, birinden iki yüz kırk beş tane satın alınıyor. Bu sayılar tesadüf mü ya da neyi ifade ediyor?

Her şeyden evvel, bir kasabada o kadar çok gofretin sadece bir bakkaldan satın alınamayacağını çıkarıyorduz bu sayılara bakınca. Öyle gibi görünüyor ve bu çarçabuk kabul edilebilir bir gerçek. Bu gerçeği gösteriyormuş gibi görünen bu sayılar aslında başka bir şey de söylüyorlar ama benim bunu açıklamam doğru değil. Okur ile roman arasına girmemeliyim. Biliyorsunuz, son cümleyi yazdıktan sonra roman-cıya susmak düşer, çünkü artık roman konuşmaya başlamıştır.

Her kitap, yazarına yazma sürecinde önemli etkiler bırakır. *Kuşlar Yasına Gider*, nasıl bir etki bıraktı sizde? Kitabı yazmaya karar verme süreci nasıl başladı ve gelişti?

İki yıl önce babamı kaybetmişim, belki beni harekete geçiren sebeplerden biri de bu olmuştur. Edebiyatta epeyce konu edilen “baba” meselesine, farklı bir köşeden bakmayı istemiş de olabilirim. Bu romanı, ilk kez çalışma tarzımın dışına çıkarak yazdım. Okurlarım bilir, ben metni metnin içinde metnin iç aklıyla birlikte kurgulayan biriyim. Bu romanı öyle yazmadım, oturdum, yazmadım önce baştan sona planladım. Gerçi planladığım gibi olmadı, dörtte üçü plan dışı ortaya çıktı. Hatta on bir bölüm planladım ama roman bir bölüm daha doğurdu. İyi ki öyle oldu, planladığım şekilde milimi milimine yazsaydım bu beni rahatsız ederdi. Olabildiğince sade yazmaya, sadeliğin ihtiyacını inşa etmeye çalıştım.

Evet... Tanpınar, “Tesir, çehrenin sadeliğinden gelir” der. Siz yazmayı “Bir yalnızlıktan bir yalnızlığa yolculuktur, belki de kalabalık bir tenhalık hali” diyerek ifade ediyorsunuz. Öyküden romana geçmeniz yazar olarak gittiğiniz yolun bir sonucu mu yoksa keskin bir geçiş mi yaşadınız? Bu geçişin sebebi dilin olanaklarını çoğaltmak mıydı?

Romana neden geçtiğimi bilmiyorum. İcra memurluğu yaparken, sabahtan akşama dek süren o koşuşturmanın içinde bazen aklıma gelen bir sözü not edip cebime atardım. Bir gün, “Aynaya baktıkça dedeni göreceksin” cümlesini not aldım. Bu cümleden ilk romanım *Sonsuzluğa Nokta* doğdu. Daktiloya çektiikten sonra, o yıllarda her hafta görüştüğümüz İzzet Kılıçlı ile Cemil Kavukçu’ya okuttum romanı. Cemil, yahu sen bu tür şeyler yazsana, dedi. Şimdi

hatırlamıyor böyle dediğini. Belki beni bir ölçüde onun bu sözü de yüreklendirdi. Ayrıca, roman sanatını çok sevdim, kalan zamanımı ve enerjimi bu uğurda harcamaktan yanayım. Beş yıl, altı yıl, hatta bazen yedi yıl ortalıkta görünmemek de bana iyi geliyor.

Yazamama korkusu oldu mu hiç? Tanpınar günlüklerinde “acaba bittim mi?” diye serzenişte bulunuyor örneğin...

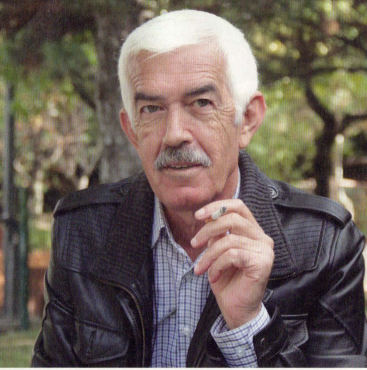
Hiç öyle bir korku yaşamadım. Ben, yazdığım metin romana benzedi mi acaba korkusu yaşarım her seferinde. Bazen de metnin bir yerinde takılır, aylarca aynı sayfayı yazar dururum. Bir sonraki sayfaya geçemeyecek miyim korkusu yaşarım o sırada. Bu tür korkular iyidir. Yazıdan korkulur zaten, korkmak gerekir. İnsan en başta kendisinden korkmalıdır elbette ve bu korku da iyidir. Bizi biz yapan bazı zaaflarımızı ve tatlı hastalıklarımızı nasıl koruyup kolluyorsak, nasıl müdafa ve muhafaza ediyorsak, korkularımızı da korumalıyız bence. Günün birinde, artık hiç korkmuyorum, oturup rahatça bir roman yazabilirim ve yazdığım şey de kesinlikle roman olur dersem ben öldüm demektir. Artık o dakikadan itibaren elimdeki kalemin bir mânası yoktur.

Peki, yazma sürecinizdeki ruh halinizi koruyabiliyor musunuz yoksa sık sık değişebiliyor mu?

Mehmet Ali & Akşamsefası

Romana başladığınız tarihten son cümleyi yazdığınız tarihe kadar aynı ruh halini taşıyabilmek çok zor. Canlısınız bir kere, ilk engel bu. Sonra insanlarla birlikte yaşıyorsunuz, babasınız, ağabeysiniz, kocasınız, arkadaşsınız, komşusunuz, vs... Bu sebeple, ilk cümleyi yazarkenki ruh halini romani bitirinceye dek binlerce kez yeniden, yeniden, yeniden inşa etmek zorundasınız. Bunun bir sürü faturası da var, kendiniz başta olmak üzere herkesi ve her şeyi ihmal ediyorsunuz çünkü. Mesela bir okurunuz bir şekilde size ulaşır, *Heba* romanınızda neden sümbülden söz etmediniz diye soruyor. Siz ona, iyi de ben o romanda laleden de söz etmedim, hatta hiçbir çiçeğin adını anmadım diyemiyorsunuz, çünkü bu tür tartışmalara hem vaktiniz yok hem de ruh halinizi korumanız gerekiyor. Birçok maile, birçok telefona cevap veremiyorsunuz aynı nedenle. Hatta yakın arkadaşlarınızın bazı davetlerine de icabet edemiyorsunuz. Bütün bunların sonunda, kırılanlar, küsenler de oluyor tabii. Fakat yapılacak bir şey yok maalesef... İnsan istiyor ki bir yere çekilsin ve roman bitene kadar kimse ona dokunmasın, günlük hayatın içinden elektrik, su faturası falan çıkıp gelmesin... (gülüşmeler) Kapının altından ekmeği, sigarayı, çayı versinler yeter.

Genelde Hasan Ali Toptaş ile ilgili yapılan çalışmaların çoğunda Kafkaesk bir taraf olduğundan bahsediliyor, buna katılıyor musunuz?

Kafka dendiğinde, birçok insanın gözünde zifiri karanlık görüntüler canlanıyor. Zifiri karanlık olmasa bile, alabildiğine kasvetli, gri görüntüler. Kaskatı bir umutsuzluk, iflah olmaz bir karamsarlık... Doğrusu ben Kafka'yı hiç de böyle görmüyorum. Benim gözümde algıları sonuna kadar açık, insanların içindeki titreyimleri hissetmekten ve insan hallerini okumaktan ruhu iki büklüm olmuş biridir Kafka, evet ama aynı zamanda neşeli ve şakacı biridir. Onun çizgi roman tekniğini hatırlatan metinlerini okurken zaman zaman gülerim ben, kendimi tutamam. Eminim o da yazarken gülmüştür bazı sayfalarda. Tabii, içimi acıttığı da olur. Kafka hakkındaki yaygın kanaat, bir ezberdir bana göre. Herhangi bir romanın tamamının ya da tuhaf şeylerle dolu karamsar bir bölümünün hemencecik "kafkaesk" diye nitelenmesi de çoğunlukla bu ezberin uzantısıdır. Bilmiyorum, benim Kafka'ya bakışında bir tuhaflık vardır belki. Zaten Oğuz Atay dendiğinde, okuyan okumayan çoğu kişinin aklına hemen *Tutunamayanlar*, benim aklımaysa *Tehlikeli Oyunlar* gelir. Ya da Ahmet Hamdi Tanpınar dendiğinde çoğu insan hemen *Huzur'u*, bense *Saatleri Ayarlama Enstitüsü'nü* hatırlarım.

HEBA sizin de daha evvel belirttiğiniz gibi yazarının *Bin Hüzünlü Haz* ile başlayan yolculuğunun son aşaması. Birinci soru yol neden ilk romanla değil de *Bin Hüzünlü Haz*'la başladı? İkinci sorum yolun gittiği yer neyi hedefliyor?

Yok, son diye bir şey yoktur bence. *Bin Hüzünlü Haz*'dan önceki romanlarım benim maceramın dışında değil elbette, onlar da benim romanlarım. Fakat *Bin Hüzünlü Haz* benim romancılığında önemli

bir eşik. Roman sanatının imkânlarını daha iyi kavradığım nokta ya da bir tür aydınlanma, bir tür sıçrama ânı da diyebiliriz buna. *Sonsuzluğa Nokta*, *Gölgesizler* ve *Kayıp Hayaller Kitabı* arasında ikişer, üçer adım mesafe varsa, bunlarla *Bin Hüzünlü Haz* arasında yedi, sekiz adım vardır. Benim romancılığında bu nedenle önemli *Bin Hüzünlü Haz*. Yolun gittiği yer varıp durulması gereken belli bir noktayı hedeflemiyor, hedef daima ötekilerden daha iyi, daha farklı bir roman yazmak. *Bin Hüzünlü Haz*'ın ya da *Gölgesizler*'in bir benzerini yazmak anlamsız. İnsanın kendisini çoğaltması anlamsız daha doğrusu, yeryüzünde yeterince gürlüğü var.

HEBA ile ilgili verdiğiniz röportajlarda derinlik nasıl yüzeye çıkabilir, bunun için çalıştım diyorsunuz. Bunun Hasan Ali Toptaş'ın yazarlığında yeni bir yol olduğunu söyleyebilir miyiz? Diğer romanlarınızla **HEBA** arasında keskin çizgiler olduğunu düşünüyor musunuz?

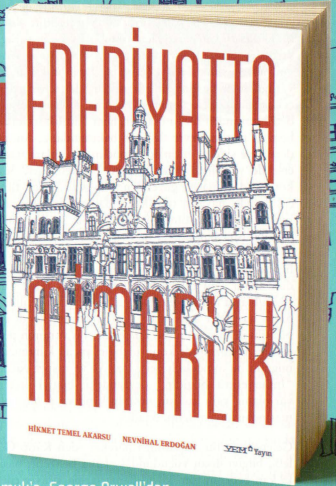
Derinliği yüzeye çekmek yahut derinliği yüzeye kurmak yeni bir yol değil. Bana has bir şey de değil. Her yazar yeni bir metne başladığında çeşitli amaçlar taşıyor. Mesela yeni romanım *Kuşlar Yasına Gider*'i yazarken bu derinlik ve yüzey meselesinin yanı sıra, metnin matematiksel işleyişi üzerine fazlaca kafa yordum. Kendiliğindenliğin kurulumu üzerine de. Kafamı epeyce kurcalayan, üzerinde epeyce çalıştığım başka bir şey de, tecrübenin savkında yeni bir acemilik nasıl inşa edilir meselesiydi. Bütün bunların yanı sıra, roman sanatı hakkında bildiğim bazı şeylerden feragat etmenin ne tür sonuçları olabileceğine de kafa yordum. Hatta sadeliğin nimetlerine de... Heba ile öteki romanlarım arasında farklılıklar vardır hiç kuşkusuz. Fakat ötekilerden keskin bir çizgiyle ayrıldığını düşünmüyorum.

Bin Hüzünlü Haz'a Harapartlı Nafi'nin "Hayaç nedir diye sorarsan, bilmiyorum evlat; sormazsan biliyorum" sözüyle giriş yapıyorsunuz. Söyleşilerinizde yazarın ne yaptığını bilmediği teması üzerinde oldukça duruyorsunuz. Bu bilmeme halini Nafi'ninkine benzetebilir miyiz?

Ne yaptığını biliyordur elbette, fakat tam olarak bilmiyordur. Bence bir yazar zaten ne yaptığını tam olarak bilmemeli. Sanat aklın egemenliği altında yapılan bir şey değildir çünkü. Bundan ötürü, metinler yazarlarının amaçladığı, onlara söyletmek istedikleri şeylerin dışında başka başka şeyler de söyler bizim kulağıımıza. Bu nedenle Kundera, "Romanlarımdan daha akıllı olduğunı düşünen yazarlar hemen meslek değiştirmelidir" der. Bu cümledeki meslek kelimesi beni rahatsız ediyor gerçi. Biz meslek değil de, uğraş diyelim. ■

MİMARLIĞI BİR DE EDEBİYATIN İLHAM VEREN SATIRLARINDAN OKUYALIM.

YENİ KİTAP

Homeros'tan Evliya Çelebi'ye, Umberto Eco'dan Orhan Pamuk'a, George Orwell'dan Ahmet Haşim'e, Yaşar Kemal'den Dostoyevski'ye, Ahmet Hamdi Tanpınar'dan Victor Hugo'ya, yaklaşık 100 ünlü yazarın mimarlığa vurgu yapan 102 büyük eseri, siz tasarımcıların imge-düş dünyalarını zenginleştirmek, yepyeni algı kapıları açmak için mimar, sanatçı, felsefeci ve akademisyenlerden oluşan 55 isim tarafından irdelendi...

HİKMET TEMEL AKARSU – PROF.DR. NEVNİHAL ERDOĞAN

ÇİZİMLER: TÜRKİZ ÖZBURSALI, EDITÖR: BAHAİR DEMİRHAN, GRAFİK TASARIM: YEŞİM DEMİR, DEMİR TASARIM, 16X23 CM, 600 SAYFA, KULAKLI KARTON KAPAK

YEM YAYIN ÖZEL SATIŞ NOKTALARI: Eylül Sanat Kitabevi - İzmir, Ezgi Kitabevi - Bursa, Gergeden Kitabevi - Erenköy, İmge Kitabevi - Kadıköy, Mimarlık Vakfı Kitabevi - Karaköy, Nail Kitabevi - Kuzuncuk, Pan Kitabevi - İzmir, Pandora Kitabevi - Beyoğlu/Nişantaşı VE TÜM SEÇKİN KİTAP SATIŞ NOKTALARINDA...

Mehmet Ali & Akşamsefasi

YEM Yayın

Dağıtım: YEM Kitabevi

Online sipariş: www.yemkitabevi.com

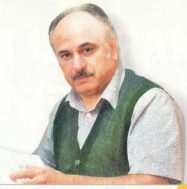
/YEM Yayın

/YEMYayın

HER ŞEY, HER ŞEYLE İLİŞKİLİDİR

Ihsan Fazlhoglu

“Her şey, her şeyle ilişkilidir.” köklerini Eski Mısır’da bulan kadim bir *hermetik* ilkedir. Bu ilke yalnızca *Evren*’de değil, aynı zamanda *Tarih*’te de, ya da daha özel bir deyişle *Hayat*’ta da geçerlidir. Nasıl ki bir ağacın var-olması için tüm bir Evren’in varlığı şarttır; aynı şekilde yaşama ilişkin bir olgu ve olayın varlığa gelmesi için de tüm bir Tarih’in/Hayat’ın varlığı olmaz ise olmaz bir koşuldur. Her iki ana gerçeklik küresindeki şeylerin var-olma derecesi ve şiddeti birbirinden farklı olabilir; hem öncelik-sonralık hem de merkez-çevre ilişkileri bakımından... Ancak derece ve şiddet, etkinlik açısından bir anlam ifade etse de var-olmanın mâhiyetini belirlemezler. Söz konusu durumu en güzel örnek *bilgi*dir. Bilgi, tüm çeşitleriyle, hayatın tüm kılcal damarlarına sinmiş, her şeyle ilişkili, olmaz-ise-olmaz bir şeydir. İster tecrübe, ister fennî, ister nazarî, ister ilmi; başka bir deyişle sıfatı ne olursa olsun, hem genel anlamıyla hem de farklı gerçeklik kürelerine ait nesneleri kendine konu alan bilim dallarının ürettiği bilgi, Tarih’in/Hayat’ın muhtevi olduğu her şey ile ilişkilidir; hatta bu şeyler arasındaki ilişkiyi kuran, kendi de bizâtihi ilişkiye dönüşen bir şeydir. Bu vargının pek çok nedeni üzerinde konuşulabilir; ancak kanımızca bilginin bu ayrıcalıklı yeri, Hz. Ali’ye nispet edilen “İnsan eşittir bilgidir.” deyişindeki, bilgiyi üreten var-olanın yani insanın bizâtihi kendisinin *bilgi* olmasından kaynaklanmaktadır.

Geleneginin bu tespitinden hareket eden Kâtip Çelebi, bilgiyi insan vücudundaki *kana* benzetir; nasıl ki kan bedenin tüm kılcal damarlarına sirayet eder ve canlılık verirse bilgi de tüm beşerî-insânî yapıyı emtelleş nüfuz eder ve hayatıyet kazandırır. Kanın yokluğu ile bilginin yokluğunun neticesi aynıdır; işlevsizlik, akabinde çürüme ve yok-oluş... Nitekim İbn Haldûn, muhalled eseri *Mukaddime*’de, İslâm *kendilik-bilincinin* Hz. Peygamber’den itibaren merkeze koyduğu bu *duyuşu* dikkate alarak, *Umrân*’ın bilgiyle mümkün olduğunu ifade eder ve eserinin yarıya yakın kısmını ilimlere ve fenlere (zanaat) ayırır. Yeri gelmişken ifade etmeliyiz ki, İslâm kendilik-bilincindeki bu duyuşun kökleri, bizâtihi beşerî *temeddünün ifâde ve istifâdeye açık istidlâli* bilgiyle

mümkün olduğunu, çalışmalarının merkezine alan *ilm-i usûl-i fıkıh ve ilm-i kelâm*’da (*usûleyn*’de) bulur.

Çağdaş bilim tarihi ve felsefesinin sözcükleriyle ifade edilecek olursa, şimdiye değin dile getirilenler *bilginin oryantasyonu* olarak adlandırılabilir. Bilginin oryantasyonu *fraktal* bir işlemdir; hem bir *süreç* talep eder hem de belirli *örintilerle* iş görür; bu nedenle işlemlerinde *ritmik* bir *süre* içinde *orantılı* bir etkinlik gösterir. Sonuçta, şekerin çay içinde erimesi ya da yemegin insan vücudundaki hazmına benzer biçimde, kendine has belirli bir doğal düzen içinde (*alâ’n-nizâmî’t-tabûi*) *temessül* edilir; yani bütün içine sirayet eder, yayılır, dağılır; işlevi de artık *his* edilemeyecek ancak *düşünce* ile *fark* edilebilecek bir nitelik gösterir. Söz konusu durum tüm hayatî/tarihî gerçeklik küresindeki olgu ve olaylarda müşâhede edilebilir. Daha açık bir deyişle bilginin toplumsal oryantasyonu, siyâsî, iktisâdî, ictimâî, dinî, ilmi artı-k ne denirse denisin tüm beşerî-insânî etkinliklerde birbirini *lâzım-melzûm* ilişkisi çerçevesinde etkiler ve belirler. Bu etkileme ve belirleme o kadar *doğal bir süreç* içinde cereyân eder ki, bizâtihi değişik gerçeklik kürelerine ilişkin bilgi üreten bilginler, kültürler ve daha büyük ölçekte medeniyetler bile söz konusu oryantasyonun fraktal yapısının yarattığı ritmik yapının dayattığı orantıya uygun iş görürler... Bu orantı, bir varlık-bilgi-değer çanağı içinde iş gören her bir kültürün ürettiği her yeni bilgi için, *fraktal iç-tutarlılığı* adına kendini yeni baştan örgütlemesi ve düzenlemesi ile dinamik bir biçimde biteviye devam eder; söz konusu *kinematik-kavramsal* canlılığını kaybeden kültürler ve medeniyetlerin ürettiği *şemalar, modeller ve diyagramatik yapılar*, her tür gerçeklik küresine ait *açıklama - çözümleme güçlerini* kaybedeceklerinden *anlama* yetenekleri de zayıflayacak; sonuçta olgu ve olayları *anlamlandırma* becerilerini yitireceklerdir.

Şimdiye değin dile getirilenlere felsefe-bilim tarihinden pek çok örnek vermek mümkündür. İbn Nefîs’in, İbn Sînâci felsefe-bilimin başarısız olduğu hem bedenî hem de nefsî dirilmenin aynı zamanda imkânını göstermek için yürüttüğü teşrih çalışmaları;

Harvey'in yaptığı teşrih araştırmalarında kan, kalp ve beden ilişkisinin öncelik ve sonralığını, İngiltere'deki değişen siyasî rejime uygun olarak sürekli değiştirmesi; Leibniz ile Newton'un Tanrı'da akıl mı önce gelir yoksa irâde/ihtiyâr mı sorusuna ilişkin tercihlerinin doğa felsefelerine ilişkin önceliklerini farklılaştırması şimdiye değin vurgulanan temel tespite örnek olarak verilebilirler. Yeni doğa felsefesinin yükselişindeki farklı tutumların Avrupa'daki sadece dinî, ahlakî değil aynı zamanda siyasî yönetim algılarını bile belirlediği söylenebilir. Örnek olarak, modern doğa felsefesinin üç temel özelliğindeki sıralanış bile Kıta Avrupa'sı ile Ada arasındaki farklılaşmanın nedenlerinden bir tanesi olarak görülebilir.

Bilindiği üzere modern doğa felsefesinin üç temel mütemmim cüzü *empirik-mekanik-matematik* olmalıdır. Mesela, Anglo-Sakson tasavvurunda *empirik* olan, *matematik-mekanik* olanı önceler; o kadar ki bu tasavvurda mekanik-matematik olan, Newton'un *Principa*'sında dediği gibi, *empirik olanın fenomenal bir temsilidir*. Newton'un dizgesinin daha çok hendsi-matematik ve mekanik tarafını öne çıkartan Fransızlar ile bu özellikleri Leibniz'in *Intellectualist* anlayışı ile birleştiren Almanlar için, Kant'ın modern doğa felsefesi yorumunda görüleceği üzere, öncelik mekanik-matematik olandadır; empirik olan ise sadece mekanik-matematik olanın basit bir *içeriğidir*. Nitekim Kant'a göre empirik olanın ana kaynağı *noumenaldır*; mekanik-matematik olanın temeli ise insan *Görüşünün* mekân-zaman a-priori formlardır. Hem fiziğin hem de matematiğin temelinde bulunan insan *Görüşünün* mekân-zaman a-priori formları ise hem mümkün deneyimin kesinliğinin zemininde yer alırlar hem de doğanın matematiksel idrâkını mümkün kılarlar.

Yeni doğa felsefesine ilişkin bu kabuller siyasî idraki de etkilemiştir. Fransız ve Almanların *mekanik-otomatik saat* ile temsil ettikleri bu zihniyet, yududan arındırılmış mekanik-matematik temelli sert siyasî rejimlerin kökenlerinde bulunurlar. Kanımızca Max Weber'in modernizmin bir âlâmet-i fârikası gibi gördüğü *kurumların rasyonalitesi* kavramı da buradan beslenir. Intellectualist bu anlayışta *empirik* olan zayıftır; bunun yerine önceden tanımlanmış *kurallar* ve *yasalar* belirleyicidir; *işleyiş* de bu kural ve yasalara göre cereyan eden zorunlu bir akıstır. Etkileri ne olursa olsun, kendi içindeki doğallıklarından dolayı herkesin sonuçlarına razı gelmesi, en azından katlanması da yine doğal bir zorunluluktur. Bir tür meşrûti demokrasi olsa da İngiliz yumuşak siyasî rejimi ise, köklerini, Intellectualist matematik-mekanik (> empirik) kabule karşı, Voluntarist anlayışın merkezinde yer aldığı empirik (< mekanik-matematik) karakterli

bir devlet dizgesinde bulur. Nitekim yeni doğa felsefesinin mimarı olan İngiliz doğa filozofları, yaşadıkları çağın ruhuna uygun olarak duygusal varlık kabul edilen bir kadının, kraliçeleri olmasını da dikkate alarak, *mekanik-otomatik saat* benzetmesinden ısrarla kaçınmışlardır. O kadar ki, İngiliz Devleti'nin bir anayasasının olmaması bile, önceden tanımlanmışlığı ve hatta belirlenmişlığı red eden empirik bir tutum ile alakalıdır. Bilginin oryantasyonuna siyasî rejimlerden hareketle verilen bu örnek daha da ileri götürülerek şu bile söylenebilir: Almanya, Fransa ve İtalya gibi Avrupa devletlerinde siyasî rejim temsilinde XX. yüzyıl boyunca görülen dönüşümler büyük ölçüde *kurumların rasyonalitesi* kavramını yumuşatarak, İngilizleşmek-Amerikanlaşmak... Şu noktaya işaret etmekte fayda var: Görüldüğü üzere sorun empirik-mekanik-matematiksel olanda değil, sıralamadır, diziliştedir. Basit bir örnekle Kıta Avrupa'sında bir *pantolon modeli ilkedir*; insanların bu modele göre kendini ayarlaması beklenir, hatta istenir. İngilizler için ise model bir *temsilidir*; her bir insanın ölçüsünü alarak, aslı muhafaza edilmek kaydıyla nicel ve nitel durumları gözden geçirilebilir; kısaca elbise, talep edenin ölçülerine göre ayarlanabilir.

Bilginin oryantasyonu konusunda verilen bu örnekler kadim ilkeyi tekrar ve yeniden vurgulamamızı zorunlu kılıyor: "Her şey, her şeyle ilişkilidir." Hem *Tabiat*'ta hem de *Hayat*'ta... İlişki, *neden*dir; *neden*lemedir; *neden*leme, *düşün*me; *idrâk* etme; *açıklamak*, *çözümlemek*, *delaysıyla* anlamak ve dahi anlamlandırmak ancak ve ancak ilişkileri kavramak ve nedenleri idrâk etmekte mümkündür. ■

BEN MEKÂNIN İÇİNDEYİM MEKÂN BENİM İÇİMDE

Mehmed Ali Çalışkan

Biz mi dünyanın içindeyiz, dünya mı bizim içimizde? Sadece bu soruya verilecek iki ayrı cevapla, tüm felsefe tarihini realizm ve idealizm olarak iki ana damara ayırabiliriz. Ama siz de benim gibi, ana yolları değil de ara yolları seviyorsanız, bu sorunun daha karmaşık cevapları kovalayabiliriz.

Königsberg'li Kant'ın ömrü evi, üniversitesi ve ikisi arasındaki yolda geçti, dünyaya ilişkin tüm harici tecrübesini bu küçük şehirde edindi ama Newton'un biliminde yaptığı devrimi felsefede gerçekleştirdi ve modern felsefenin temellerini inşa etti. En büyük devrimi, klasik anlamda nesne ve bilgi arasındaki keskin ayrımı kaldırmasıydı, böylelikle nesnenin bilgidan ayrı değil bilginin bir parçası olduğunu belirledi. Şöyle ki; dış dünyada bilgisini edindiğimiz her şey bizde sadece bilgisi itibarıyla değil aynı zamanda varlığı itibarıyla da mevcuttur. Yani, elimizde tuttuğumuz bir elmayı tecrübe ederken, zihnimiz sadece elmanın bilgisinin değil aynı zamanda varlığının da sorumlusudur. Tüm tecrübe zihnimizle mümkün olmaktadır.

Çünkü Kant'a göre, mekân ve zaman dış dünyada değil saf sezgi olarak insanda, ve şeyler bu saf sezginin üzerinde zihnimizin kategorileri ve kategorilerin ürettiği kavramlar aracılığıyla var oluyordur. Ama bu Kant'ın her şeyin bir hayal ürünü olduğunu iddia

etmesi anlamına da gelmiyor, çünkü dış dünya bilinmez bir tekillik, *kendinelik* olarak var, ancak onu bildiğimiz anlamda bir dış dünya olarak tasarlayan şey zaman-mekân ve kategoriler ile bizim zihnimiz.

Dolayısıyla ilk soruya geri dönecek olursak Kant'ın zihin tasarımına göre mekân bizim içimizde, ama kendi şeyliğimizi de dış dünyaya giydirdiğimiz mekânın içinde tasarlayabiliriz. Özetle kafamızın içindeki beyin denen makina önce mekân denen bir tasarım yapıyor ve sonra kendisini bu tasarımın içinde düşünebiliyor. Nereye gidersek gidelim, kendimizi götüreceğimiz o yeri de kendimizle birlikte götürmüş oluyoruz. Ne güzel...

Mekân, kelime kökeni(kün) açısından da olanın olmasıdır, yani varoluş ile mekân denktir. Adem'in elindeki elma mekânın bir türü, sonsuz sayıda küçük uzamların bir araya gelmesinden, oluşan bir cesamet, bir yer kaplama ama aynı zamanda da bir yerdir. Varlık yerdir. Zamana serildiğinde ise hareket yani hayat doğar. Şu halde varlık ve onun uzantısı olan hayat, insan zihninin iki saf sezgisi mekân ve zamanın bir tasarımıdır. Kant mekân ve zamanı insanileştirerek sadece dış dünyayı insanın içinde düşünmekle kalmadı, onu varlığı ve hareketi ile birlikte

bir tarih olarak içimize taşıdı. İçimizde bir tarih var ve her şey bu tarihten ibaret.

Yine Türkçedeki düş-ü-n-mek fiilinin kökenine baktarsak, etimolojik anlamının kendi içimize düşmek olduğunu görebiliriz. Yani düşünmek biz Türkler için zihnin kendine yönelik mekânsal bir hareketi, bir tür mekân bağımlı eylem. Türk zihni mekânla düşünür, mekânda düşünür.

Metis Yayınlarından çevrilen *Mekân Yaratmak* isimli kitabı; beynin teknik olarak mekân tasarımı nasıl oluşturduğu sorusuna, bilimsel açıklamalarla ve deneysel bulgularla cevaplar bulmak için okuyabilirsiniz. Ancak modern felsefenin - bilmenin babasının Kant olduğunu düşündüğümüzde, öncesinde bu büyük filozof hakkında kısa okumalar yapmanızı öneririm. Böylelikle beyin ve dünya arasındaki ilişkiyi bir bütün olarak yerine oturtma imkanınız olur. *Mekân Yaratmak* kitabı her ne kadar bir dış dünya ve onun bilgisini edinen beyin çiftini esas alsın da, bu varlık-bilgi ilişkisinin pedagojik olduğunu, son kertede beynin (insan idrakinin) dış dünyanın bilgisini alan değil bu dünyayı yaratan olduğu gerçeğini akılda tutmanız gerektiğini de unutmayın. Zaten kitabın ismindeki "yaratmak" kelimesi de kitabın Kantçı anlamda proaktif bir beyin teorisini esas aldığı göstermektedir.

Mekân demişken sizi *Cube* filmine götürmek isterdim, matematik, kuantum gibi bilimsel konularla harmanlanmış, ne tür bir şey olduğunu bilmediğimiz mekân mekân içinde bir küpler dünyasında çıkış yolunu arayan yedi kişinin hikayesi. Ama bu kadar felsefi trajedi ağır kaçır diyelim tam burada daha insani bir filme geçelim. Türkçe'ye *Gizli Dünya* ismiyle çevrilen *The Room (Oda)* filmi sıradan bir Amerikan gerilim filmi olarak izleyebilirsiniz. Sapık bir adam bir kız kaçırıp yıllarca bir odaya kilitlemiştir, dahası kızın bir oğlu olmuştur ve bu çocuk da bu odada büyümüştür. Kurtulmaları da yine Amerikan filmlerine has aksışa mümkün olmaktadır. Ancak nedense ben filmi izlerken yazarın veya yönetmenin aralarda sık sık çocuğun mekân algısıyla ilgili yaptığı göndermelere odaklandım. Filmin yaratıcıları bir odada doğup büyüyen bir çocuğun mekân algısının nasıl olacağına ilişkin bir soruşturmayı da filmde başarılı bir şekilde yürütmektedirler.

Dünyasının sınırları odanın sınırlarıdır, güvenliğinin teminatı da odadır, odanın çatı penceresi odayı yoklukla birleştiren sınırdır, çocuk için pencere dışarıya açılan bir şey değildir, çünkü beyni henüz dışarıyı yaratmayı öğrenmemiştir. Pencere hiçliğin başladığı yerdir.

Film, mekân fikrini zenginleştirmek için başka bir aktörü de sahneye çekiyor; televizyon. Çocuk gün boyu

televizyon izlemektedir ve buradaki dünyanın kendi odasındaki dünyadan çok farklı olduğunu idrak etmektedir. Televizyondaki mekânın boyuttan yok-sunluğuna akıl erdiremez, bu boyutsuzluk yüzünden televizyon farklı bir gerçekliktir belki ama onun için dışarıdır. Dışarıdan haber getiren, dışarıyı yansıtan bir şey değildir, dışarının kendisidir. Dolayısıyla an-nesi bu odadan çıkacağız dediğinde, "televizyona mı gireceğiz" demektedir.

Kantçı mekân anlayışıyla ilgili zihninizi biraz zorlamak isterseniz *Cube* filminden önce *The Room* filmi izleyin, hem de anne ve oğul arasındaki müthiş sevginin nasıl bir mücadele ruhuna dönüşüp, odadan dış dünyaya doğru zorlu yürüyüşlerinde nasıl bir fener gibi yollarını aydınlatmış da görebilirsiniz. Anne-oğul ömürlerinin büyük bir kısmını bir odada geçirdiler ama kendilerini zayıf hissetmeyip dünyaya tutundular. Dünya onların içindeki sevgi kadardı. Sevgi azırlarsa dünya küçülecekti, artarsa büyüyecekti.

Königsberg'li Kant her gün evinden okuluna yürüdü, bunun dışında dünyayı görmedi. Ama dünyayı hepimizden daha iyi bildi. Karşılaştığımız fırsatlar, içinde olduğumuz şartlar, yaşadığımız ve başımıza gelen şeyler açısından farklı farklı talihlere sahip olabiliriz, ama Königsberg'li bu adam içindeki tarihin dışımızdaki talihten daha iyi ol, her gün aynı yolu yürüyerek koca bir dünya yaratabileceğimizi gösterdi. Madem dünya bizim içimizde, onu elde etmek için bu kadar mücadeleye ne gerek var, *kendi içimize düşmek* yetecek gibi. ■

Mekân Yaratmak
Jennifer M. Groh
Çev. Gürol Koca
Metis Yayınları

YÖNÜ, YORDAM OLAN BİR ANLATICI: ANTONIO TABUCCHI

Feridun Andaç

Antonio Tabucchi'nin dille, yazıyla yolculuklarının seyrini öğrenince; hiç de şaşırmadım! Ama onu ve yazdıklarını daha da merak ettim. Ondan ilk okuduğum *Fernando Pessoa'nın Son Üç Günü*'ydü (1994). Ardından *Requiem*, ve *Hindistan'a Gece Müziği* gelmişti. Bu kitabın girişindeki şu notuyla ona daha yaklaştığımı hissetmiştim: "Bu kitap, bir uykusuzluk olduğu kadar bir yolculuktur da. Uykusuzluk kitabın yazarına ait, yolculuk ise, seyahatleri yapan kişiye." Bundan sonrasını da defterime kaydedip Tabucchi'nin yazdıklarını yöneldiğimi söyleyebilirim. Sırasıyla; *Ufuk Çizgisi*, *Pereira İddia Ediyor* (ki, Marcello Mastroianni'nin başrolünü oynadığı filmi hatırlatmıyorum burada) beni durdurmanın ötesinde, anlatılanı sorgulamaya da yöneltmişti.

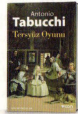
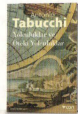
"Gitmek" ve "yolculuk" izleklerinin bir yazar için sarmalayıcı yanlarını düşününce, Tabucchi'nin ilgisini anlıyordunuz. Ama, o, bu anlatılardaki izlekleriyle okuru/nu daha başka kıyılara taşıyordu. O, "giden söz"ün kurucusuydu. Giden bir yazardır Tabucchi. Onun keşif ve tanıma yolculuğuna katılırsanız siz de okuru olduğunuzda. Size hep başka yerde yaşama duygusunu verir. Gitmenizi tetikler; bir yere, bir yazara, bir düşe yüzünüzü dönmenizi ister. Onda bir söze takılırım, hoşuna gitmiş ki, alıntılmış bir yerden: "Edebiyat yaşamın yeterli olmadığını kanıtlar." Onun bizi/beni yaklaştırdıklarına dönüp bakıyorum: Pessoa, Lizbon, Italya... Ötesine geçince de şunu gözlersiniz hep; sizdeki arzuları besleyen biri olmasını.

Şimdi, önümde duran *Yolculuklar ve Öteki Yolculuklar* bir bakıma Tabucchi'nin yazarlığının ruhunu anlatan denemelerini içerir. Sözüünü etkilerken kapı aralarsınız her bir sözünüyle. Yola çıkışındaki anlam yaşam sorgularını da içerir. Gösterdikleriyle de okur/u'na çağırısı vardır elbette. O yüzünü Hindistan'a döerken; yolundaki yolcunun iç denizlerine döneriz biz de ister istemez onu okurken. Ki, anlatıldığı biraz da budur. Giden göz, anlatan benlik, taşıyan söz Tabucchi anlatısında buluşma/karşılaşma üçlemidir her dem. Bu anlamda yaratıcıdır. Düşlemi güçlü bir yazardır o. Onu, daha çok bize

tanıtan, çevirmeni Münir H. Göle'nin şu belirlemesi kayda değerdir: "Tabucchi, yaratılan evreni kullanmayı bilir. Yazısında ne şekilci bir yabansılık (yabansılığın, insanın bir yeri anlayamamasından ve de anlayacak eşgüdülerden yoksun olmasından kaynaklandığını söylüyor kendisi), ne de etnolojik bir ironi vardır. Anlatının, Doğu esinlerinin pek etkisinde kalmaması, en tuhaf ve çelişkili yerlere sığınmıla karışık bir merakla girip çıkmadaki kolaylığı, soğuk yaklaşımı, yazarın sözcüklerden çok düşünce oyunlarına dayanan yazısına yansır." (Hint *Gece Müziği*, 2000, Can Yayınları.)

Tabucchi'nin bir başka çevirmeni N. Gül Işık ise onun anlatıcılığının şu özelliğinin altını çizer: "Somet yerlerden, ortamlardan, bir gündelik yaşamının sade ayrıntılarından, olaylarından, sözcüklerinden yola çıkar." Öyle ki; Tabucchi, roman ve öykülerinde izleksele iz süren biri olduğu kadar, dönemsel gerçeklikleri de bir arkeolog gibi ortaya çıkarır.

Anlatı kurma ustasıdır. Kurmacayı nasıl/neden, ne biçimde önceleyip geliştirdiğini gösteren iki kısa anlatısından söz etmek bile yeterlidir bu yanını görebilmek için. *Pessoa'nın Son Üç Günü* ve *Requiem* anlatıları düşgücü ve düşünsel yanı güçlü bir anlatıyla yüzleştirir bizi. Tabucchi, keşfedip bağlandığı Portekizli şair/yazar Fernando Pessoa'yı kendi dilinden okumak için Portekizceyi öğrenir. Lizbon'a taşır

Yolculuklar ve Öteki Yolculuklar
Antonio Tabucchi
Çev. Semin Sayit
Can Yayınları

Tersiyöz Oyunu
Antonio Tabucchi
Çev. Neyyire Gül Işık
Can Yayınları

kendini. İki dilli, iki ülkeli yazar olmayı seçer. Onu, anlatılarında içdenizlere/yolculuklara, kurmacanın büyüli dünyasına döndüren de biraz budur.

Algısı yüksek bir yazardır. Aydınca bakışı, sorunsallaştırdığı konu/izlek üzerine düşüncesini yansıtmada da kendini gösterir. *Pereira İddia Ediyor* romanı onun bu yanının somut örneğidir. Bir anlatı senfonisi olduğu kadar; çağdaş bir başyapıttır. Anlatı, bizi, 1938'lerin Portekiz'indeki Salazar faşizmine götürür. Yarattığı kahramanı Pereira'nın dünyasından izleriz bu dönemin gerçekliğini. Pereira, Lizbon'da, *Lisboa* gazetesinin kültür sayfasının sorumluluğunu üstlenmiştir. Sürekli ölüm düşleyen biridir.

Tabucchi, bir çağ romanı yazmıştır. Öyle ki; dönemin bakışı/ruhu anlatılan Doktor Pereira'nın öyküsüne siner. Dahası onunla anlatılan/yansıtılan gerçekler bir "iddia" gibi görülse de; zamanın ruhunu dile getirir. Monteiro Rossi'nin kız arkadaşı Marta'nın protest bakışı ise, kendi içdenizlerinde gezinen Pereira'yı şaşırtmanın ötesinde, sarsar. Öyle ki; onun protest çıkışı karşısında siner, sessizce konuşması için onu uyarır.

Yaratıcılık buluştur, yeni bir şey söylemektir. Antonio Tabucchi, *Pereira İddia Ediyor* romanında, bu anlatıcının anlamıt tutumundan başlayarak, romanın kahramanı Pereira'nın itiraflarına yansıyan gerçekliklerde kendini gösterir. Öyle ki; Tabucchi'nin "bir ulusa saygı" nitelendirmesinin de ötesi geçen bir anlatı olarak karşımızda durur roman. Yaratıcı imgelem dediğimiz şeyin bir anlatıda nasıl kullandırılıp biçimlenebileceğini de gösterir Tabucchi. Baskı dönemlerinde yaşanan ifade özgürlüğünün ne olup olmadığına dair tipik bir örneği romanına konu edinir. Ötede İspanya iç savaşı yaşanmaktadır. Pessoa yeni ölmüştür. Portekiz'de ise Salazar rejimi iş başındadır.

Bir akşam gazetesi olan *Lisboa*'nın kültür sayfasını hazırlama görevini üstlenen Pereira ilginç biridir. Kuşkusuz okuduğumuz bir yaşam öyküsü değildir. Ama neredeyse Pereira'nın yaşamına tümüyle izdüşüren bir süreci; 1938'in Ağustos ayında Lizbon'da *Lisboa* akşam gazetesinin kültür sayfasını hazırlarken yaşadıklarının anlatımından ona dair her şeyi öğreniriz. Romanı hem düşünsel, hem toplumsal bir dönemin tanıklığının anlatımı olarak ele aldığımızda; Tabucchi'nin günümüze dönük göndermelerinin anlamı daha çok sorgulanır düzeydedir.

Tabucchi için iki dilli, iki yurtlu yazar diyebiliriz. Onu Portekiz'e iten, o dili keşfettiren kuşkusuz Fernando Pessoa'dır. Bu da, yazarımızın gitmeyi/keşfetmeyi seven yanını anlatır bize. Anlatılarının neredeyse

önemli bir bölümü Portekiz'e dairdir. Orada yaşamayı seçmesi de bu açıdan kayda değerdir.

Tabucchi'nin *Yolculuklar ve Öteki Yolculuklar* kitabına dönerken, ilkin "Ah, Portekiz" bölümünü okudum. Kitabına dair yazdığı "Not"ta Tabucchi, şunları söylüyordu : "Çok farklı nedenlerden doğan, hep birer yolculuğu anlatan ama sonradan kitaplaşması hiç düşünülmeyen bu yazılar, tıpkı dalgalı bir adalar denizinde başıboş, kimliksiz, farklı bayraklar altında toplanmış apayrı mekanlar gibi bilinçsizce sürüklenip duruyordu. Bunları toplamak, tek bir şamandıra, bir kayık, bir kano yapmaya benziyordu. Karinasının çatlaklarını kalafatlamak, kapıldıkları dağınık akıntılardan çekip çıkarak tek bir yöne döndürmek; kısacası bir yolculuk kitabı yazmak demekti."

İşte elimizde tuttuğumuz bu kitap Tabucchi'nin yeryüzü yolculuklarını anlatıyor bize. Bir dil/yazı edebiyat insanının yolculukları... "Yola Çıkış", "Amaçlı Yolculuklar", "Hindistan'da", "Avustralya Defteri", "Ah Portekiz", "Kişiler Aracılığıyla" başlıklarında topladığı yol yazıları/izlenimlerini "Ah Portekiz'den başlatmam, biraz da Pessoa ve Pereira'dan kaynaklanıyor. Onun edebi kahramanıyla roman kahramanının yurdunu nasıl gördüğünü daha yakından okuyup öğrenmek istiyordum... Bölümün açılış yazısında karşımıza çıkan Lizbon, o kentten yansılar da içeren *Requiem/Bir Sanrı* anlatısına dair edilen sözler. Lizbon denilince Tejo Nehri, Alcantara, sarı tramvaylar, Rua do Alecrim yokuşu, Chiado semti, Caffe Brasileira do Chiado hatırlanmaz mı?

Tabucchi, "Bir Kitabımdaki Lizbon" anlatısıyla, romanının kahramanını da çıkardığı yolculuktaki uğraklara döner. Bir yazarın bir yerde olması, bir yere dair yazması; bunu da ruhunun derinliklerinde hissederek yansıtmaması... İşte Tabucchi böyle biridir. Bağlandığı yeri/kenti hissederek anlatır. Kahramanının "engini"liğinde, düşler sarmalında gezinmesinde de bu vardır. ■

BEN BİLMEM BEYİN BİLİR...

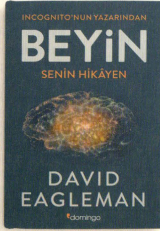
İhsan Sönmez*

Şaka değil. İki ay kadar önce bir anda beyin sapı tümörü teşhisi ile oldukça riskli bir operasyon geçirdim. (27 kişili, tahsilat enseli façah abiler kadar ciddi.) Daha ben farkına varmadan her şey olup bitmişti. Hatta Türk filmi misali “3, hadi olmadı 6 ay” diyalogları bile yaşanmış da meğer kimse bana bir şey söylememiş. Bende kafa zaten yerinde değil, diğer tarafa köprüden önce son çıkışlarda olduğumdan habersiz, bir selam verip gelmişim. Eh, bana o kadar macera yaşatan beynimle daha önce hiç olmadığım kadar yakından muhatap olunca, bu yazıdaki kitapların eksenini de tahmin ediyorsunuzdur: Tabii ki 1,5 kiloluk o muazzam et parçası: Beyin!

Okudukça daha çok şey öğrendiğim bu gizli ben hakkında diyecek çok şey var, zengin bir kitap arşivi de mevcut, sadece buradakilerle yetinmeyin derim. O zaman, haydi buyurun beyin kavurmaya!

Zihnin Geleceği
ODTÜ

Beyin Senin Hikâyesi
Domingo Yayınevi

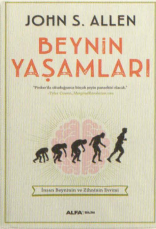
İnsan Beyninin Gizemi
Kolektif Kitap

Daha çok ilerleyen yıllarda beyin konusunda nelerle karşılaşacağımıza dair ipuçları içeren daha teknik bir metin. Yapay zekâ, telepati, rüyalar, kuantum... Tekmili birden burada.

Geleceğin anılarından değişen hatıralara, duygu durum ve fizyoloji bağlantısından anlam ve benliğe hızlı ve örneklerle dolu bir okuma. Ferah iç tasarım artı puan.

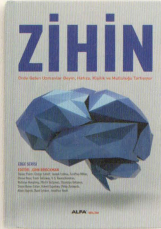
İnsan Beyninin Gizemi: Beklediğimden iyi bir metin. Çok farklı örneklerle, geçmişe ve geleceğe atılan oltaalarla geniş bir okuma anahtarı. Keyifle okuyun.

*Not: Merak edenler için, kemoterapi ve radyoterapi devam ediyor, henüz sabalara tam dönmedim ama merak etmeyin, birkaç aya Çağaloğlu yoluşlarında yine karşılaşacağız inşallah.

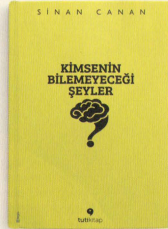
Beynin Yaşamları
Alfa Yayınları

Bu listedeki tıbbi olmayan en teknik kitap... Anatomi olarak da birçok bilgi içeren kitap bir tık ileri okumalar için. John S. Allen'ın anlatmak istediği, beynin, bir memeli türünü bugün yeryüzünde baskın olan hayvana nasıl dönüştürdüğü...

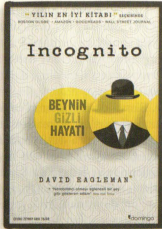
Zihin
Alfa Yayınları

Zihin: Her kitabını hayranlıkla takip ettiğim Brockman serisinin ikinci kitabı. Dünyanın en ünlü uzmanlarını bir konu etrafında birleştirebilen Brockman, bu kez felsefe, paralel hafızalar, kişilik, benlik, ahlak ve zihin ilişkisini inceliyor. Dikkat! Biraz evrimci...

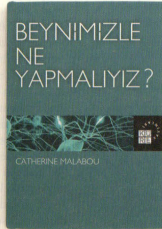
Kimsenin Bilemeyeceği Şeyler
Tuti Kitap

Kimsenin Bilemeyeceği Şeyler: Yerli eğlenceli bir dil, kelimeler ve kavramlarla başlayan bir yolculuk... Bu listedeki diğer kitapların dışında bir yere oturuyor. Birbirinden bağımsız konulara beyin ve zihin açısından bir bakış açısı getirmeye çalışıyor.

Incognito - Beynin Gizli Hayatı
Domingo Yayınevi

Incognito Beynin Gizli Hayatı: "Her birimiz için tanımadığımız biri deha vardır." sözünün peşinde bir kitap... Bilim tarihi açısından biraz fazla batıcıl kaçmış denilebilir. Görmeyi öğrenmek kısmını birebir yaşadığımız için o kısım bana çok özel geldi.

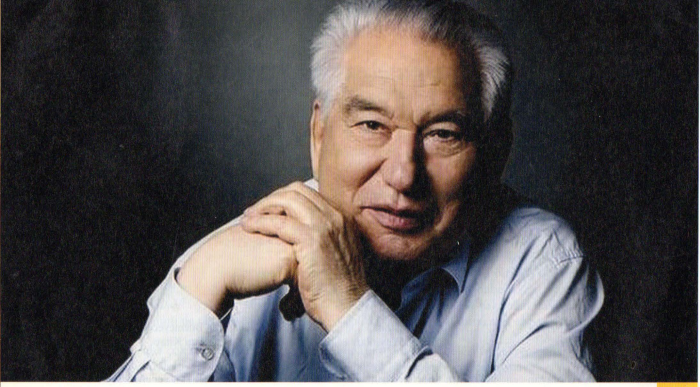
Beynimizle Ne Yapmalıyız?
Küre Yayınları

Felsefe, psikanaliz ve siyaset bilimini aynı potada harmanlayan, tutuşturacak beyinler arayan düşünmanı üstünde bir kitap. Nörobilimsel çalışmaların Hegelci bir okuması... Tam da Küre'nin kalemli!

Beyin ve İç Dünya
Metis Yayınları

Beyin ve İç Dünya: Nöropsikanalizin dünyasına hoş geldiniz. Çekişip duran kardeşler yerine siyam ikizine dönüşen nöroloji ve psikanalizin, Sacks'ın harika harmanı ile karışan özü, bu kitabın satır aralarında.

KIRGIZİSTAN BOZKIRLARINDAN YÜKSELEN SES: CENGİZ AYTMATOV

Irem Uzunhasanoğlu

Sadece Kırgız Edebiyatında değil aynı zamanda Rus ve Türk Edebiyatında da kendisine ses bulmuş ünlü yazar Cengiz Aytmatov hem çok yönlü yaşamı hem de ardında bıraktığı dev eserlerle bizlere ışık tutmaya devam etmektedir. *Beyaz Gemi, Cemile, Selvi Boylum Al Yazmalım, Gün Olur Asra Bedel, Cengiz Han'a Küsen Bulut, Elveda Gülsarı, Dişi Kurdun Rüyaları* ve *Toprak Ana* önemli eserlerinden yalnızca birkaçıdır. Kırgızistan kültürüne ait folklorik hikâyeleri modern edebiyatın içine yerleştirerek yazar. Kırgız baba ve Tatar anneden olma Aytmatov'un hayatının dönüm noktası, seçkin bir devlet adamı olan babasının Stalin emriyle kurşuna dizilmesi olarak görülebilir. Babasını kaybettiğinde on yaşında olan Aytmatov, bilge bir kadın olan babaannesi Ayıkman Hanım tarafından Manas Destanı'ndan hikâyeler anlatılarak büyütülür. Çocuk yaşta vergi memurlarının yanında sekreter olarak çalışmaya başlar, veterinerlik fakültesine girer, bu yıllarda edebiyatla tanışır, eğitimine Gorki Üniversitesi'nde devam eder,

gazeteciliğe adım atar, Rusya'da o dönemin en ünlü gazetesi Pravda'da yazmaya başlar. Aytmatov, edebiyatçı ve yazar kimliğinin yanı sıra devlet işlerinde de üst kademelerde görev almaya başlar. On beş yıl Avrupa'nın çeşitli şehirlerinde ve Rusya'da Kırgızistan büyükelçiliğini üstlenir. Diplomatik kariyeri onu siyasi alanda Gorbaçov'un danışmanlığını yapacak kadar yükseğe taşır. Devletten itibar görmüş, Sovyet parlamentosuna girmiş bir siyasetçi olarak öldüğünde, Gorbaçov ardından "Hepimize yakın olan o adam gitti" der.

Adımı Cengiz Han'dan alan ünlü yazar, siyasi sistemle ve savaşla mücadele ettiği zor yıllarını, veterinerlik ve tarım bilgilerini, gazetecilik deneyimini alır, babaannesinden aldığı öykülerle harmanlayıp bize sunar.

İlk eserlerini Kırgızca yazdıktan sonra tamamen Rusça yazmaya başlar. Bu, yazara evrensellik getirmesi bakımından önemli bir dönüm noktası olmuştur. Doğduğu topraklara adeta âşik olan yazar,

bozkırları ve yaşam biçimlerini uzun uzun anlatır. Yazarın bu destansı anlatım biçimi; Türk Edebiyatı'nda Yaşar Kemal'in çıkır dikenini uzun uzun tarif etmesi, İnce Memed'in bastığı toprağı karşı karşı anlatması, Ağrı Dağı Efsanesi'ndeki Gülbahar'ın aşkını haykırması ile kıyaslanabilir. Sadece Kırgız efsanelerini değil aynı zamanda Eski Türk inançlarını da yazdığı ve sözlü edebiyatı yazıya döktüğü için bizim topraklarımızın yazarı olarak da kabul görür. Özellikle *Selvi Boylum, Al Yazmalım* eseri, kâh romanıyla kâh filmiyle bizim edebiyatımıza mâl olmuştur. Orta Asya'nın hikâye anlatıcılığını üstlenirken diğer yandan da yaş aldıkça gelen bilgeliği, gençlere geçirmektedir.

Savaş dönemini, aşk acılarını, kahramanlık hikâyelerini, gelenek ve görenekleri, ninnileri, türkülerini, masalları, efsaneleri anlatarak modern Homeros'a dönüşen Aytmatov'un öne çıkan eserlerini gelin biraz daha yakından inceleyelim.

Cemile:

Ünlü Fransız şair Aragon, Cemile için "Bu kitap bence dünyanın en güzel aşk hikâyesidir" der ve devam eder "Her şeyi görmüş, geçirmiş, okumuş şu Paris'te Werther, Berenice, Antoine ve Kleopatra hepsi gözümde düştü. Çünkü ben Cemile'yi okudum. Romeo ve Juliet, Paolo ve Francesca , artık bunların hiçbirini gözümde değil, çünkü ben İkinci Cihan Savaşı'nın üçüncü yılı yazında, 1943 yılının o Ağustos gecesinde Kurkureu vadisinde bir yerde zahire arabalarıyla giden Danyar'le Cemile'ye, bunların hikâyesini anlatan küçük Seyit'e rastladım." Soylu ve zengin bir aileye gelin giden güzeller güzeli Cemile'nin kocası askerdeyken gönlünü askerden sakat dönmüş, çirkin ve fakir Danyar'a verir. Bu yasak aşk bir çocuğun gözünden anlatılırken aynı zamanda gelenekler, evlilik, aşk, toplum kuralları irdelenir. Cemile toplumun belirlediği kurallara doğrultusunda mı yaşayacak yoksa kendi iç sesini mi dinleyecektir.

Beyaz Gemi:

Sekiz yaşında anne babası tarafından terk edilmiş, dedesiyle yaşayan, hayalperest bir çocuğun hikâyesinin anlatıldığı romanda çocuğun bir ismi yoktur. Yazarlar karakterine bir isim atfetmediğinde bu, ya karakterin var olma kaygısı taşıdığını ya da bahsi geçen hikâyeyi yaşayan yüzlerce kişiden sadece biri olduğu anlamını verir. İkinci seçeneği göz önünde bulundurduğumuzda adsız çocuğun bize San-Yaş vadisinden yüzlerce çocuk adına bir ses verdiğini duyar ve onun dürbünüden beyaz gemiyi seyrettiği gibi biz de o köyün insanlarını, iyi-kötü çatışmasını, kötünün çoğu zaman üstün geldiğini seyrederiz.

Hayaller, adaletsizlikler ve kötüye karşı direnen iyi insanların hikâyesini şu alıntıyla özetleyebiliriz: "İnsandaki çocuk vcdanı, tohumdaki öz gibidir. Ve o öz olmadan tohum filizlenmez, gelişmez. Yeryüzünde bizi ne beklerse beklesin, insanoglu doğdukça ve öldükçe, insanoglu yaşadıkça, hak ve doğruluk denen şey de var olacaktır."

Gün Olur Asra Bedel ve Mankurtlaşma efsanesi:

Öz benliğini yitirerek, kendini kimliksizleştiren ve bilincini yitiren köle insanların anlatıldığı *Gün Olur Asra Bedel* romanında Orta Asya halkları arasında yaygın bir işkence ve zihin kontrol türü olan Mankurtlaşma anlatılır. Kişi bu işkence sonunda hafızasını yitirir, aklını çalıştırmaz, düşünmez ve itaat eden bir köleye dönüştürülür. Kırgız efsanelerini bilim-kurgu tekniğiyle buluşturan yazar sosyalist olarak anılmasına rağmen bu kitapta Stalin'i ve kitle psikolojisini eleştirir ve yıllarca Rus egemenliğinde yaşayan halkların geleneklerinin silinip, asimile edilmesine karşı bir duruş sergiler.

Aytmatov'un romanlarında doğa değişimleri, bozkırdaki esintiler, denizdeki dalgalar ve doğaya dair tüm betimlemeleri okurda bir sonsuzluk hissiyatı uyandırır; çünkü Kırgız yazara göre dağlar insanlar yok olduktan sonra da var olmaya devam edecektir, denizler insanlardan önce de var olmuştur. Her ne kadar varoluşçu bir yazar olarak anılmasa da, yalnızlığı ve uzaklaşmayı en iyi anlatan yazarlardan biridir. Eskiyle yeni arasında sıkışmış kalmış, bu yüzden iki dünyada da var olmak zorunda olan bir jenerasyonu anlatır. Geleneklerin yok edilme çabasına bir anlam veremedikçe bu tema etrafında döner durur.

İçine doğduğu coğrafyayı ve yaşanan acıları batıya tanıtmak açısından kilit bir noktada duran Cengiz Aytmatov'un ölümünün ardından batı gazeteleri onu büyük Sosyalist-realist yazar olarak över ve "Ancak toprağına aşık bir adam oraları bu kadar güzel anlatabilir, onu hiç okumamış olanlar hemen büyüsen kaplıcaaktır." der. ■

Cemile

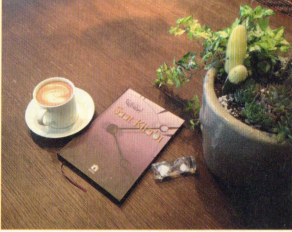
Beyaz Gemi

Gün Olur Asra Bedel

* Cengiz Aytmatov, Çev. Refik Özdek, Ötügen Nesriyat

SAAT KİTABI

Ömer Erçin

Taşıdığı ruhu yakalamak maksadıyla saat hakkında konuşmaya başladığımızda Diyarbakır Ulu Camii'ndeki güneş saatinin sahibi El Cezeri'nin, halife Harun Reşid'in, Takiyüddin'in, Ali Kuşçu'nun fevkaladeliklerinden ve onların bize miras bıraktıklarından; Tanpınar'ın deyimiyle "mazi"den bahsedeceğim. Alaturka dönemlerde şu an kullanmakta olduğumuz saat mekanığı, alaturka ayarlı olarak kullanılıyordu. Yani alaturka saat farklı bir mekanik değil farklı bir zaman ayarıydı. Alaturka saat kullanan bir insan saatini her akşam ezan okunduğu vakit ayar ederdi. Bu da her akşam ezan okunduğunda, gün uzunluklarından kaynaklanan bir iki dakikalık farkın elle ayarlanması anlamına geliyordu. Kısacası alaturka saat güneşe göre ayarlandığından tabiatın ölçüsüydü.

1925'e kadar kullanılmaya devam eden alaturka saat, günü on ikiye bölme işi parçaya ayırırdı. Bu saat ölçüsünde güneşin konumu esastı. Güneşin batma vaktinde alaturka saat yeniden kurulur, boylamlara göre güneşin batış vakti değiştiği için alaturka saat de şehirden şehre değişirdi. Hâsılı, alaturka saat standart bir saat değildi.

Alafranga saatlerde zaman kendini her gece yarısı ertesi güne otomatik olarak devrederken, alaturka saatlerde havanın rengi ile saat birbirine denk düşer. Alaturka saatlerde akşam ezanı ne vakit okunursa okunsun, saat on ikidir. Yani alaturka zamanlarda saat ile tabiat, mevsim ve ışık birbiriyle uyumludur. Saat sorulduğunda, söylenen ile görünen birbirini yadırgamaz. Bu düzen aslında tabiatla insan arasında ince bir uyumu

barındırır. Alafranga saatin sert, katı, hiçbir esneklik göstermeyen, değişime katlanamayan yapısının karşısında alaturka saat çok daha olgun, kalender, her güne başka bir anlam katacak mahiyette naiftir.

Akşam ezanının mâverai sesini duyan kişi, bunu saatine işlerdi. Ezanı duymayan / duymayanlar için ise hazırlanmış çizelgeler yardımıyla saatler ayarlanırdı. Söz konusu çizelgeler cepte taşınabilecek şekilde hazırlanan ve o dönemde mevakkitler tarafından yazılan, isteğe göre kenarları tezhihle süslenen, sekiz on sahifelik küçük kitapçıklardı. Bu kitapçıklar bir yıl boyunca günlerin uzama ve kısalma zamanlarını, alafranga saate çevirme çizelgesini, ayların Osmanlı Türkçesi ve Fransızca isimlerini, hicri ve miladi yılı ve hatta kimi zaman burçları ihtiva ederdi. Alaturka dönemlerde bu çizelge, şehirde yaşayan hemen hemen bütün erkeklerin cebinin bir köşesine bulunurdu. Farklı milletlerin, dinlerin, mezheplerin ve meşreplerin bir arada yaşadığı toplumda herkes saatin alafranga ya da alaturka olarak kaç olduğunu bilirdi.

Alaturka saat, Müslüman toplumlardaki hicri takvim ile aynı mantık örgüsü içerisinde ibadet saatlerine ayarlı bir zaman ölçümü ortaya koyar. "Toplumların yaşayışı talepleri gibidir" sözündeki gibi alaturka saat de esasında yaşamın bizzat kendisinin ibadet saatlerine göre dizayn edilmesi düşüncesiyle kullanılmıştır. Böylece alaturka saat Türk toplumunun yüzyıllarca zamanı öğrenmek için kullandığı, hayatını ona göre organize ettiği bir zaman düzeni olmuştur. Şüphesiz modern zamanlara kadar farklı milletler, farklı coğrafyalarda birbirinden farklı saat düzenleri kullandılar. Ancak dünya küçüldükçe işleri düzene koymak, farklı şehirler ve toplumlar arasında birlik içerisinde bir zaman ölçüsü kullanmak için vakit söylendiği zaman, herkesin aynı şeyi anlayacağı bir sistem hâkim hale geldi.

"Zamanın ruhu" hâlâ açıklanmayı bekleyen bir sır olsa da zamana bir başka ölçüyle bakmak, zaman mefhumunun hayatımıza nasıl tesir ettiği hakkında bize bir şeyler söyler mi? Bunu anlamak için geçmişte zamana hangi maksatla, nasıl bir ölçü konulmuş diye bakmak bize belki bir kapı aralar. İste alafranga ve alaturka saatler arasındaki fark insanın yaşamaya nasıl bir anlam yüklediğini kıyas etmek açısından bir imkân sunuyor. Alafranga saatin katı, süratli ve mekanik akışı karşısında; alaturka saat sanki daha sakin, asude ve daha öte taraf için olan bir yaşantıya kapı açıyor. ■

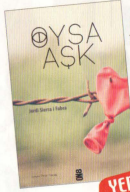
Her şeye inat, direnen gencin edebiyatı...

GİZLİ SEVENLER CEMİYETİ
Ahmet Buke

BENİ BEKLERKEN
Sibel Oral

OYSA AŞK
Jordi Sierra Fábra

YENİ

12-20 Kasım'da
35. İstanbul
Kitap Fuarı'ndayız.
Salon 2 Stant 2012 A

"Ben de varım!" diyenlerin edebiyatı...

1. MANGA
Walter Dean Myers

SAKLAM BAC
Müge Iplikçi

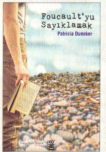
ONLARDAN BİRİ
Zoran Drvenkar

Z YAL NİZ LİĞİ
Neslihan Acı

YENİ

Berber yürümek için yeni öykülerin edebiyatı...

FOUCAULT'YU SAYIKLAMAK
Patricia Duncker

GEZGİN
Sevgi Saygi

UZAKTA
Mine Soysal

YOKUS ASAĞI
Wolfgang Herrndorf

Öykü, deneme ve düşünce yazılarıyla
#ON8Blog yürümeye devam ediyor...

SEVİN OKYAY Zamanlı Zamansız

NESLİHAN ÖNDEROĞLU Cin Abı

KUTLUKHAN KUTLU Mükrekkep Kuşu

AHMET BÜKE Sosyal Ayrıntılar Ansiklopedisi

ECE İREM DİNÇ Düş Kazanı

HALİL TÜRKDEN Kusmet Büfesi

on8kitap.com/blog

BLOG

on8@on8kitap.com
facebook.com/on8kitap
twitter.com/on8kitap
instagram.com/on8kitap

ON8, bir Güneşli Kitaplığı markasıdır.

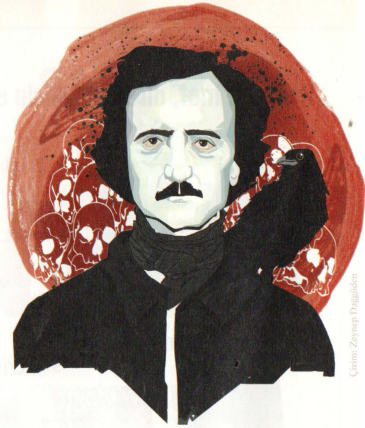
on8kitap.com

KARANLIĞIN KUDRETİ: EDGAR ALLAN POE

Medeni Yılmaz

Esrarlı karanlıkların, şeytani hayal gücünün ve delilikle dahillik arasında gidip gelen karakterlerin nevi şahsına münhasır yaratıcısı Edgar Allan Poe, günümüz edebiyatında oldukça popüler olan fantastik, psikolojik gerilim, korku, polisiye ve hatta bilim-kurgu gibi türlerin ilk ve en önemli örneklerini verdi. Bu türlere az çok ilgi duyan tüm yazarları ve okurları derinden etkiledi. Hatta gerilim filmlerinin bir numaralı yönetmeni Alfred Hitchcock bile, gerilim türünde filmleri yapmasını Poe'ya borçlu olduğunu dile getirmişti. Peki neydi Poe'yu bu derece görkemli kılan? Onun trajedilerle çepeçevre sarılmış hayatı hakkında fikir sahibi olunmadan yapıtlarını çözümlemeye girişmenin beyhude bir çaba olacağını göz önünde bulundurarak öncelikle bu ürpertici hayatı hakkında kısaca malumat verelim.

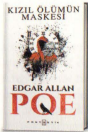
"Mutsuzluk kısa olmaz, ama kısa ve mutsuz bir yaşam oldu" şeklinde özetler onun trajedisini bir başka dev öykücü Jorge Luis Borges. Gerçekten de Poe'nun bu derece karanlık, kasvetli ve ürpertici yapıtlar üretbilmesinde, Shakespeare oyunlarında bile benzeri görülmemiş trajedilerle dolu hayatının etkisi yadsınamaz. Zira Poe'nun sevdiği dört kadın da gözlerinin tam önünde acı çekerek öldü. Çocuk yaşıta anne

Çizim: Zeynep Ağgöden

babası kaldı; sonrasında Allan soyadını alacağı bir aile tarafından evlatlık alındı. Alkol tutkusu nedeniyle evlatlıktan reddedilince de sefaletin en dibini gördü. Hatta öylesi sefil duruma düşmüştü ki, kış günü yakacak bir şey bulamayınca üşüyen karısının ayakları üstüne öykülerinde şeytani varlıklarla özdeşleştirdiği kendisini koyup onu ısıtmaya çalıştı. Şüphesiz ki Poe'nun acıları bunlarla sınırlı değildi. Yüzyıllar sonra edebiyatın zirve noktası olarak anılacak birçok eser yazdı, ancak bu dehşetengiz yapıtlar sağlığında hiç itibar görmedi. "Hapishane" olarak tanımladığı dergilerde edebiyat eleştirmenliği yaptı; ama yazarların nefret ettiği bir eleştirmen olarak yerden yere vuruldu. Acılar karşısında alkolle tut(k)undu; ölümü de ondan oldu. Ama en nihayetinde, tüm bu trajedi onun ruhunu besledi ve keza yaratıcılığını karanlık dehşizlere yöneltti. Dolayısıyla Poe, böylesi büyük trajediler yaşamasaydı ve olağanüstü bilgi birikimi delilikle yoğrulmasaydı, acaba böylesi marazi karakterlerle dolu öyküler kalemle alabilir miydi? Şüphelerim var. Çünkü Poe'nun en olağandışı yapıtlarında bile hayatına dair izler bulmak mümkündür. Onun yapıtları hayatının özeti gibidir. Hatta onun başyapıtı hayatının bizzat kendisidir.

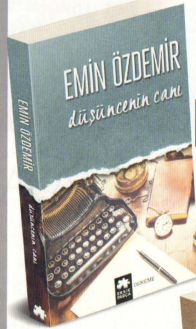
Poe'nun toplu öyküleri ve şiirleri daha önceleri birçok yayınevi tarafından yayımlanmıştı. Bunlara son zamanlarda bir yenisi daha eklendi; Fantastik Kitap, Poe'nun tüm eserlerini on kitaplık bir seri halinde bastı. Hem de Poe'ya yaraşır kapak düzeni, baskı kalitesi ve çeviri farkıyla! Bu kapsamda, Poe'nun en meşhur öykülerinden biri olan *Kızıl Ölümün Maskesi* de raflardaki yerini çoktan aldı. Özellikle kapağın iç tarafındaki siyah fon üstüne beyaz kuzgun silüeti, adeta Poe'ya özgü çelişik ve zıtlıkların izdüşümü mahiyetinde. Bilindiği üzere Kuzgun, Poe'nun en meşhur

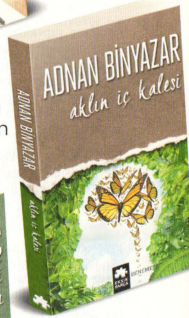
Kızıl Ölümün Maskesi
Edgar Allan Poe
Fantastik Kitap

Tüm kitapçılarda
ve marketlerde!

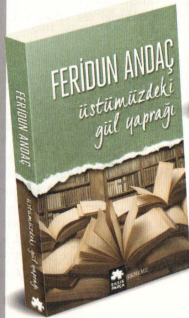
EKSİK PARÇA EDEBİYAT DİZİSİNDEN DENEME KİTAPLARI

Dil ustalarından
zamana dokunan
denemeler...

Yolu yazıdan
geçen her
bizim için...

şairlerinden biri ve adeta onunla özdeşleşmiş bir hayvandır. *Kızıl Ölümün Maskesi*'nde toplam on iki öykü var. İçlerinde en bilineni ve kitaba da adını veren *Kızıl Ölümün Maskesi*, yakalanan herkesin acı içerisinde kıvranarak kısa süre içerisinde ölmesine sebep olan bir salgını konu edinir. Ülkenin prensi Prospero, salgından kurtulmak için, yanına özenle seçilmiş bir soyluyu da alarak bir manastıra kapanır. Halk kızıl ölüm ile kırılırken, Prens soylularla birlikte görkemli balolar düzenler. Bu devasa manastırdaki balo, yedi ayrı odaya bölünmüştür. Her odanın duvar rengi ve ışıklandırması farklıdır. Son odanın duvarları siyah ve ışıkları kan kırmızı rengindedir. Saat gece yarısını geçtiğinde, insanlar eğlencelerinin zirvesindeyken, birden ilk odadan üzeri kan lekeleriyle dolu kefen giymiş maskeli biri çıkar. Yavaş yavaş tüm odaları dolanan bu gizemli yabancı, Prens'te ve soylularda tedirginlik yaratır. Onu takip eden Prens, siyah renkli son odada bu gizemli yabancı ile göz göze gelir ve aniden ölür. Prens'in ölümüyle korkunun ele geçirdiği soylu konuklar, yabancının üstüne atılırlar; ancak kostümünün içi boştur. Çünkü gelen kızıl ölümün bizzat kendisidir. Böylece balodaki herkes kızıl ölüme teslim olur.

Kızıl Ölümün Maskesi'nde ölüm, bir sis gibi adım adım sızar insan bedenlerine; kasvetli bir gece gibi çöker tepelerine ve alarla kesilen toz pembe bir düş gibi acımasızca çekip çıkarır ruhlarını bedenlerinden. Ağozluluğun ve bencilliğin hüküm sürdüğü ruhları umulmadık anda yakalar ve onları sonsuzluğa hapseder. Ölümün kol gezdiği kentte tüm bencilliğini ve umursamazlığını giyinen prens, salgına kalıcı çözüm bulmak yerine, soylularla birlikte sefahatin zirvesine tımanır. Ama ölüm, bu bencillığe göz yumacak kadar insafli değildir ve adaleti sağlamak adına bu görkemli baloyu olağanüstü bir gerilimle noktalar. Öykü boyunca Poe'nun incelikli detaylarla tahrir ettiği okurlar da adım adım yaklaşan kızıl ölüme arka çıkmak istemesine, sayfaları hızla çevirip bir an önce ölümü okumak isterler. Daha da ileri gidersek, okur sinematografik bir hayal alemine pervasızca bırakılır. Korku filmlerinde katili takip eden bir el kamerası gibi, okuru gözü de bedeni olmayan ölümün peşine takılarak muhtemel kurbanların izini sürer. Poe'nun dehşesi da işte burada açığa çıkar. Onun dehşesi, okurların ölümlerine bile özdeşleşmesini ve onun tarafına geçmesini sağlayacak kudrettedir. Üstelik Poe, bu özdeşleşmeyi sağlarken tüyleri diken diken eden bir atmosfer yaratır.

Poe'nun, "duyuların aşırı derecede keskinleşmesinden başka nedir ki" şeklinde tanımladığı delilik, sadece kendisini değil, öykülerindeki kahramanlarını ve hatta okurları da azaaplardan azaplara koşturur. Kısacası Poe okumak, bile bile lades olmak gibidir. Damakta acı bir tat bırakacağını bildiğin halde, umursızca biber yemektir; Poe okumak, merakının esiri olan kediler gibi korkunun üstüne korka korka gidebilmektir. Poe okumak, okurlar adına görkemli bir yenilgidir. Yenilginin, karanlığın, kasvetin, trajedinin, korkunun ve belki de en önemlisi, deliliğin hazını yüksek perdeden almak isteyenleri Edgar Allan Poe okumaya davet ediyorum! ■

Mehmet Ali & Akşemsefası

www.mehmetali.com.tr

İletişim: 0312 272 40 90
www.mehmetali.com.tr

Kitap ve kültür dünyası

facebook.com/mehmetali
twitter.com/mehmetali

ATAYURT ALMAATA

Muhittin Şimşek

Karaağaç yaprakları kaldırımları kaplamış. Kalanlar da dökülmeye yüz tutmuş. Geniş, dikey ve yatay caddeler; boylu boyunca karaağaçla donanmış, Kaldırımlar neredeyse bir cadde büyüklüğünde kaldırımın kenarına dikilmiş ağaçların sulanabilmesi için açılan kanallar, yılın her mevsimi dağdan gelen su ile çağıl çağıl akar.

Su, kanaldan akarken her ağacın köküne giden küçük bir delikten ağacı besler. Yatay ve dikey caddeler, uzun ve düzgün. Numaralandırma, dikey caddeler çift rakamlı, yatay caddeler tek rakamlı. Çok basit.

Eski SSCB'nin yaptığı en iyi işlerden birisidir şehir planlama. Olabildiğince geniş, düz caddeler ve caddeleri süsleyen ağaçlar. Panfilov parkında, cıvıl cıvıl koşan, oynayan çocuklar, ister istemez “çocuk her yerde çocuk” dedirtiyor size. İkinci vakti mektepten çıkan çocuklar ve gençler şakalaşıyorlar. Ve fakat elinde çöp ya da su şişesi bulunanlar koşarak çöp tenekesine elindekileri bırakıp tekrar oyuna devam ediyorlar. İki okul çocuğu parkın bir köşesine oturmuş defterlerinden birbirlerine bir şeyler gösteriyorlardı. Belli ki ödevleri ile ilgili konuşuyorlar. İzin istedim ve defterlerine baktım. İnci gibi el yazısı. Düzenli sayfalar. Hayran kaldım ve gıpta ettim. Nasıl gıpta etmeyeyim ki. Biz birbirimizin yazısını

okuyamıyoruz. El yazısını unuttuk. Çocuklarımızı da öğretmedik. Henüz yeni yeni konuşmaya başlayan bir kız çocuğu paytak paytak yürürken annesine minik işaret parmağıyla yerde rengarenk yaprakları göstererek “mamma listiya, listiya” diyordu. Anne Kazak, fakat minik yavru Kazakça değil Rusça “yaprak” demeye çalışıyordu. Doğrusu üzüldüm.

Sonra dikkat ettim sokakta gençlerin hemen hepsi Rusça konuşmayı tercih ediyor. Neden sonra öğrendim ki Rusça konuşmak bir prestij unsuru ya da elit görünüme çabasıdan kaynaklanıyormuş. Panfilö Parkı dedim de:

Bu park, içinde çeşit çeşit ağaçları barındıran şehrin göbeğinde genişçe bir alandır. Her mevsim güzel ve cıvıl cıvıl. Ama illa sonbahar... Muhteşemdir güz mevsiminde. Yapraklar sarıdan kırmızıya her tonda renk cümbüşü sunarlar adeta. Dinlenmek ve doyasıya manzara seyretmek için oldukça güzel bir yer. Adını Moskova dışında Nazilerle savaşırken ölen ve Panfilov kahramanları olarak anılan Almaata piyade birliğine bağlı 28 askerden almış. Park içerisinde çeşitli heykeller görebilirsiniz. Bu askerlerin anısına 365 gün 24 saat sönmeyen meşaleyi görmek mümkün. Tabii demet demet çiçekler bırakılmış halde... Tanrı Dağları'nın bir uzantısı olan Alatau (Ala

Dağlar) olanca ihtişamıyla şehri çevrelemiş. Yaz- kış karlıdır.

Bu kadar ihtişamlı dağları olan bu kültürde, nedense "başı dumanlı dağlar", "Karlı dağlar" gibi türküler, şarkılara pek rastlanmaz.

Tam bir karasal iklim hakimdir şehre. Kış da kış hani, hakkını veriyor. Kasımda düşen kar, nisana kadar kalkmaz. Her zaman yağmaz. Fakat her taraf neredeyse beş ay karlıdır. Çünkü soğuk hava donan karın kalkmasını engeller.

Şehir, tarihi ipek yolu üzerinde kurulmuş. Elmanın anavatanı olarak bilinen Almaata'nın ismi, şehirde bulunan onlarca çeşit elma ağacından geliyor.

Orta Asya'nın en modern şehri olarak ünlenen Almaata sokaklarındaki lüks araçlar, restoranlar, mağazalar, iş kuleleri ile tahminlerinizin ötesinde bir şehir. 1991 yılında bağımsızlıktan sonra ilk başkenti oldu ülkenin, on yıl kadar. Nedeni siyasi olduğu söylenen bir kararla Başkent Astana oldu. Doğrusu bizim İstanbul - Ankara ikilemine çok benzeyen bir yapısı var bu kararın. Almaata ticaret, kültür, turizm şehridir. Üniversiteler şehridir. Buna mukabil Astana, biblio gibi süs eşyasını andıran bir şehirdir. Ruh yok, estetikten uzak. Binalar, binalar, gösterişli yapılar... Ama hepsi süslü püslü rüküş kadınlara benzer. Zaten bürokratlar ve siyasetçiler hâla alışmamışlar Astana'ya. Tıpkı İstanbulluların Ankara'ya alışmadıkları gibi.

Nice siyasetçi, nice bürokrat, iş yerleri Ankara olmasına rağmen hafta sonunu ipe çekerek İstanbul'a dönmek için. Üç dönem milletvekilliği yapmasına rağmen bir türlü Ankara'ya alışmayan Yahya Kemal, "Ankara'nın en güzel yönü, İstanbul'a dönüşüdür." sözünü boşa söylememiş.

Geçenlerde bir Kazak dostum, bu söze izafeten "Astana'nın en güzel tarafı, Almaata'ya dönüşüdür" demişti gülerek. Modern hayat Almaata'yı da etkisi altına almış son zamanlarda. Tüketim alışkanlığı empoze edilmiş, yemek kültürü değişmiş. Büyük büyük AVM'ler. Batı tarzı "cafe"ler. Gece kulüpleri, geniş, çok geniş, iki üç katlı lokantalar... Özbek, Türkmen, Azeri lokantaları... Ve tabi Türk lokantaları.

Alatau'nun eteklerinde kış sporlarının yapıldığı kayak merkezleri, uluslararası yarışmalara da ev sahipliği yapıyor. Ayrıca çok sayıda lüks yazlıklar, çiftlikler şehrin zenginlerini ağırlar. "Kazakistan" ve dolayısı ile "Almaata" denince ilk et el geliyor aklı. Hemen yüzünüzü buruşturmayın öyle canım... Şehirde at eti diğer et türlerinden çok daha makbul

immiş! (İmiş diyorum, zira on yıldır bu coğrafyaya gelirim hiç tatmadım.) Özel olarak yemek için at besleniyor ve yenilecek ata bilinmiyor. Tabii ki koyun ve dana etine nazaran daha pahalı. "Beşparmak" Kazak mutfağının olmazsa olmazı. Önemli davetlerde muhakkak masaya gelir. İsteğe göre at eti veya diğer etlerden yapılan bu yemek, et ve et suyu ile haşlanmış bir çeşit yufka ile hazırlanan mantı irisi bir yemek çeşidi.

Özel misafirler için at etinin bulunmaması büyük bir eksiklik. Misafirin önem derecesine göre etin miktarı artar. Misafir çok ağırsa atın pışmış kellesi de gelebilir masaya. Masanın onur konusunun eline büyükçe bir bıçaklaatal verilir. Önündeki at kellesinden da büyük arka budundan parçalar keserek masadakilere dağıtır. Kazak sofrası adab ister, usul ister... Aksakal işaret vermeden yemeye başlanmaz. Misafir sayısı üçten az dokuzdan fazla ise misafir denmez. Misafirin makbulü beş ile yedi kişiden oluşur. Yemek esnasında ev sahibinden başlamak üzere herkes teker teker konuşma yapar. Çay, yemek esnasında içilir. Ayrıca çay faslı yoktur. Yemek faslı uzun sürer. Yemeğin sonunda dua yapılır "amin" deyip iki el yüzü sürülmeden yemek bitmez. (Vele ki yemek içikli olsa bile...)

Şehrin önemli alışveriş alanlarından biri olan Silk Road çarşısının önünde trafığa kapalı büyükçe bir alan var. Bu alanda ressamalar kendi eserlerini sokakta sergilerler, satarlar, hatta yaparlar. Bu resimler arasında en çok resim atlara ayrılmıştır. Zira malum olduğu üzere at, Kazak kültüründe çok önemlidir. Şimdi diyebilirsiniz ki, bu ne yaman gelişki hem önemli hem kesip yiyorlar. Kesilen atın üzerine binilmez, koşurulmaz. Mümkün olduğunca dışarıda doğal ortamda beslenirler. Ve bunlara "jılkı" (yılkı) denir. Üzerine binilen ya da yük taşınan atlar kaslı olduklarında etleri sert olur ve yenmezmiş. Oysa doğal ortamda beslenen yılkıların etleri yumuşak ve riya yete göre kolesterol sıfıra yakın olmuştur.

Her şeyin saf hali var Amaata'da domatesin, biberin, her çeşit sebze ve meyvenin, bizim bildiğimiz anlamda taksi bulmak güç, çünkü her araç potansiyel bir taksidir. Caddeye çıkan her hangi bir araca elinizi kaldırm, durur. Ve yaklaşık beş yüz ile bin tene (5-10 TL) arasında bir ücrette istediğiniz yere bırakırlar sizi. Almaata, dost ülkenin kardeş şehri. Dili dilime yakın, kültürü kültürüme...

Bir Kazak dostumun ifadesi ile, "Bizim gözlerimiz niye çekik bilir misin?" Cevabı yine kendisi verdi:

"Biz uzaktaki Türkiye'ye elimizi siper yaparak baka baka gözlerimiz kısık kaldı" Bu Can'dan sözün üstüne söz mü olur? Vesselam... ■

UZUN SÜRMÜŞ BİR TRAJEDİ VE ONUN SÖZLÜ TARİHİ: İKİNCİ EL ZAMAN

Erkan Şimşek

Sovyetler Birliği modern tarihinin en büyük siyasal meydan okumalarından biriydi. Kapitalizmin, insanı yok sayan kalpsiz dünyanın karşısına insan, ekmek, özgürlük, eşitlik diyerek yükselen bir itirazın ilk somut kazanımıydı. 20. yüzyıl başlarında Rus İmparatorluğu bakiyesi onlarca farklı ülke, sınıfsal bir temelle kurulmuş bir rejim etrafında birleşmiş; 22 milyon km2'lik koca bir ülke kurmuşlardı. Yoksulluktan ve sömürden büyük bir güç doğmuştu. Ancak hayaller kısa sürdü. İnsanlığın eşit ve hür yaşama aşkı ile Sovyet rejiminin bürokrasisi arasında açılan kocaman uçurum insan kelleleri ve ölü bedenler ile dolduruldu. Hayaller onurlu ve tok bir hayatten gerçekler Sibiryra sürgünlerine, Gulag kamplarına tosladı.

Eşitlik ve özgürlük vaadiyle kurulan devlet kısa sürede modern bir diktatörlüğe ve korkunç bir istihbarat-sürgün-katliam rejimine dönüşmüştü. 70 küsur yıl süren bu rejimin birkaç nesli kapsayan hayal kırıklığı ve trajedisini üzerine yazılacak belki binlerce kitap, çekilecek binlerce film var. Belaruslu yazar Svetlana Aleksiyeviç, bu konudaki en özel kitaplara imza atmıştır ve nihayet 2015 Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanmıştır.

"Çağımızın acılarını ve cesaretini anıtlıştıran çok sesli eserleriyle" kazanan Svetlana Aleksiyeviç için komite, ödülü verirken yazarın "yeni bir edebi tür" yarattığını belirtmişti. Yakın zamanda Türkçeye çevrilen (ki Sabri Gürses çevirisi ayrıca övgüyle hak etmektedir) İkinci El Zaman'ı (*Vremya Sekond Henda*) okuyunca komiteye hak vermemek elde değil. Bu yeni edebi türün içinde roman, şiir, gazetecilik, sözlü tarih ve toplum bilincaltına sondayı yeteneği var. Tek tek insanların seslerine yer veren kitap yıkılan bir rejimin yurttaşları üzerindeki etkisini yine yurttaşların ağzından anlatıyor.

Biz de suskun dillerin çözülüşüne, hakikatin yalanlardan ve sahte propagandalardan sıyrılışına şahit oluyoruz. Ve bütün bunlar koca kitap boyunca özel bir dille anlatılıyor. Kendi kelime dağarcığı kendi politik grameri olan bir dille. Sadece SSCB tecrübesini yaşamışların layıkıyla anlayacağı bir dil bu. "Sovyetçe" diyebileceğimiz bir dil. Özbek'in, Rus'un, Azeri'nin ortak dili. Kavramlar, betimlemeler, fıkralar var bu

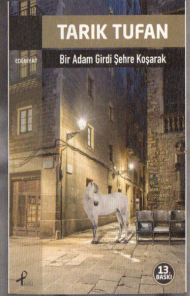
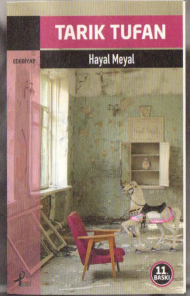
dilde. Tasfiye etmek, kurşuna dizmek, mektuplaşma hakkı olmadan 10 yıl mahkumiyet, yok etmek gibi terimleri olan korkunç bir dil.

Aleksiyeviç kendisinin de iyi bildiği bu dili insanlığın ortak diline tercüme ediyor. Hiçbir trajedi, kimisi acı kimisi tatlı hiçbir hatıra bu çeviri serüveninde önemini yitirmiyor, anlam kaymasına uğramıyor. Ama yine de bu kitapta hikayelerin asıl telif sahipleri elbette konu-şanlar. Kimi konuşurken ağlıyor ve pışman, kimi gururlu ve soğukkanlı. Kitabı güçlü kılan da öncelikle bu insanların (Homo Sovieticus yani Sovyet insanı) hakikate ve kendi hayatlarına duydukları dürüst sadakat. Daha sonra da yazarın doğru insanlara doğru soruları sorması.

Aleksiyeviç'in büyük bir sabır ve yetenekle (ve eklemeyen, çıkarmadan) ördüğü kitapta bölümler, Sovyetler Birliği'nin yıkılışıyla başlayan ve 2001 yılına kadar devam ediyor. Koca bir rejimin çöküşüyle kalan toz dumandan sonra sıcaklığına büyük bir hesaplaşmaya girişen Aleksiyeviç, susmuş insanların seslerine, bilinçaltılarındaki birikime edebiyatın büyük imkanlarıyla kanal açıyor. Açılan bu kanaldan akan sular ise Sovyetler Birliği'nin resmi tarihini, teorik gücünü altüst ediyor. Bütün bu hatıralarda ise bütün hafızaların ortak noktasında Stalin var. SSCB rejiminin kurumsallaşmasında büyük payı olan Stalin'in "yeni insan"ı inşa ederken, "eski insan"a reva gördüğü muamele, eskiyi gözden çıkarma biçimi, Ukrayna'da uyguladığı suni kıtlık (Holodomor) gibi daha birçok tarihi trajedi, İkinci El Zaman'ın asıl müellifi olan eski Sovyet vatandaşlarının nasıl bir dünyadan çıkıp geldiklerini tüm çıplaklığıyla bize gösteriyor. ■

İkinci El Zaman
Svetlana Aleksiyeviç
Çev. Sabri Gürses
Kafka Kitap

Tarık Tufan samimi ve etkileyici diliyle, okuru çarpıcı hikayelerin dünyasına çağırıyor.

 profil

/profilkitap

/profilkitap

"biz kitaba inanıyoruz"

ÇEVRE KİRLİLİĞİ VE TÜKETİM DİSTOPYASI: BENİM GEZEĞENİM

Elif Konar Özkan

Su Gezegeni
Sylvie Baussier,
Pascale Perrier
Erdem Yayınları

Alis, Luis ve Norman üç Dünyalı kardeş. Anneleri Polin, *En Sevdığım Gezegen* isimli turistik kılavuz kitabı yazdığı için sık sık gezegenler arası yolculuk yapan bir gazeteci. Babaları Filip, aşçı ve bir restoran işletiyor. Bu bilgiler ışığında, “Ne güzel birbirinden farklı gezegenlere yolculuk yapmak!” diyebilirsiniz. Peki, ama gittikleri ve gördükleri gezegenler? Bu gezegenlerde şahit oldukları? İşte, bu noktada işler biraz karışık.

Pülüm ailesiyle birlikte beş farklı gezegene seyahat ediyoruz: Pis Kokan Gezegen, Arabalar Gezegeni, Su Gezegeni, GDO Gezegeni, Turistik Gezegen. İsimleri biraz ipucu veriyor gibiyse de nasıl gezegenlerle karşılaşacağımız “dış seni içi beni yakar” kıvamında.

Pis Kokan Gezegen’de tüketim alışkanlıklarımız; Arabalar Gezegen’inde trafik problemi ve insan ilişkileri; Su Gezegeni’nde hayvan hakları; GDO Gezegeni’nde genlerle oynamanın yol açtığı sorunlar; Turistik Gezegen’de sadece turistler için düzenlenen

pazarlama harikası bir gezegenin yayıplığı ile yüzleşiyoruz. Sylvie Baussier ve Pascale Perrier, ilginç bir yakın/uzak zaman kurgusu yapmışlar. Marie de Monti ise karikatürize bir havayla eğlenceli bir şekilde resimlemiş kitapları. Okudukça fark ediyoruz ki yazarlar, temelde Dünyamız’a ait beş çevre sorununu alıp irdelemiş. Bilim kurgunun imkânlarını kullanarak, “çevre bilinci”yle hareket etmezsek gelecekte yaşanabilecekleri gözler önüne sermişler.

Kitapların hepsinin sonunda “Polin’in Seyahat Kılavuzu”nda neler not aldığını; “Alis ve Luis’in Düşünceleri”ni öğreniyoruz. Ayrıca bizleri düşünerek “Okuyucunun Fikri” bölümü eklenmiş yani gezegenlere dair kendi düşüncelerimizi de not edebiliyoruz kitaba. En son bölüm ise “Dünyamızı Ne Kadar Tanıyoruz?” isimli bir genel kültür testi ve cevap anahtarı.

Serideki kitaplarla çevre bilinci kazanarak “Dünya’mızı daha yaşamır hâle getirebilmek için neler yapabiliriz?” sorusuna cevap vermemiz; kitapların sonunda yer alan testle de genel kültür bilgilerimizi ölçmemiz hedeflenmiş. Arka planda pek çok bilgi edinirken birbirinden heyecanlı maceralarla bir gezegenden diğerine atlıyoruz adeta. ■

Pis Kokan Gezegen
Sylvie Baussier,
Pascale Perrier
Erdem Yayınları

GDO Gezegeni
Sylvie Baussier,
Pascale Perrier
Erdem Yayınları

FİKRİM TAKIL PEŞİME

Ümit Yaşar Özkan

Çocuklar bir fikre ne güzel takarlar. Bir yetişkinin takıntısındaki telaş ve kaygıyla değil kesinlikle. Ona fikri sabit diyoruz. Çocukları fikri takiptir. Büyüdükçe fikirler, akışkanlığını kaybeder; katlaşıp donuklaşır, oldukları yere mihlanırlar. Çocuklukta bu tutkulu bağlılığı sürdürenler sanatçılar, filozoflar ve bilim adamlarıdır. Onlar denemekten ve yanılmaktan bıkmazlar.

Takıntıyı verimli bir tutkuya dönüştürmenin, yetişkin doğmalarından çocukça bağlanmanın heyecanına geçmenin bir yolu yok mudur? Her gün onlarca fikir, tasarı, hayal üşüşür zihnimize. Bunların çoğu daha doğarken ölür. Şanslı olanlar kayıt altına alınır. Umulur ki kaydedilmiş bu fikir, bir gün hatırlanacak ve canlanıp hayat bulacaktır. Elbette not defterlerimiz hayalet fikirler müzesi değilse. Mesele bir fikir bulmaktan çok o fikri elde tutabilmek, besleyip büyütüp ete kemiğe bürünmesi için gayret etmektir. Söylemesi kolay ama nasıl olacak bu?

Elimizdeki kitap Nar Yayınlarından çıkmış. Kobi Yamada yazmış, Mae Besom resimlemiş. *Bir Fikirle Ne Yaparsın?* Adeta her yaştan okura fikri takip kılavuzu. Kitabı okuyunca şimdilerde gazeteci jargonu dışında pek kullanılmayan bu tabir geldi aklıma. Ama buradaki fikri takip, alıştığımızdan biraz farklı. Kahramanımız olan küçük çocuğun aklına tuhaf bir fikir geliyor, çocuk ne kadar kaçsa da fikir onu takip etmekten vaz geçmiyor. Bu durum bildiğimiz fikri takip kavramıyla çelişiyor gibi görünse de bence bir çelişki yok: Fikrinize sadıksanız o zaten peşinize takılacak, olgunlaşana ve sizinle pişene kadar sizden ayrılmayacaktır. Elbette iş burada bitmiyor daha karşınıza engeller çıkacak mesela fikrinizi insan içine çıkardığınızda onu işe yaramaz bulanlar olacak, alırmayacaksınız; onu beslemeye, kollamaya hatta onunla oynamaya devam edeceksiniz.

Mae Besom'un çizgilerinde fikir, tavuk ayaklı, kral taçlı bir yumurta olarak canlanıyor ama isteyen bu tasvirin tohum ya da koza olduğunu da düşünebilir. Neticede hepsi de gayet kullanışlı mecazlar. Fikrimizin nasıl değiştiğini ve bizi nasıl değiştirdiğini

Yamada'nın cümlelerinde ve Besom'un çizgilerinde sayfa sayfa takip ediyoruz. Hikâye, bir fikri olan ve onunla ne yapacağını bilemeyenler/ karar veremeyenler için cesaret verici. Alttan alta bu cesareti sürdürülebilir kılan en önemli unsurun sabır ve gayret olduğunu da dinleyenlere fısıldıyor. Nihayetinde bir fikirle ne yapacağımızı, bir fikrin bizi ve çevremizi nasıl değiştireceğini aşama aşama görüyoruz.

Çocuklar ve yetişkinler, günlük hayatta maruz kaldıkları uyarıcı çokluğu yüzünden çabucak sıkılıp pes edebiliyorlar. Bu kitap, fikrinize sabırla sahip çıkmaman ve onu sabırla, ısrarla, özenle geliştirmenin nasıl da eşsiz bir macera tadı taşıdığını şahit kılacak sizi.

Kitabın kendisi de anlattığı hikâyenin ispatı ve somut bir kanıtı aslında, yazar ve çizer bir fikrin nasıl incelikle savunulacağını ve elle tutulur hale getireceğini bizzat gösteriyorlar. Nar Yayınlarına bu ödüllü kitabı bize kazandırdıkları için teşekkür ediyorum. Yayınevine bir de sorum var: Aynı ikilinin *Bir Problemler Ne Yaparsın?* kitabını da listelerine almışlar mıdır acaba? ■

Bir Fikirle Ne Yaparsın?
Kobi Yamada
Nar Yayınları

BRIGITTE LABBÉ

ÇOCUĞUN DÜŞÜNÇESİNİ ANLAMAYI BAŞARABİLMELİ...

Röportaj: Azade Aslan

Dünya çocuklarının beğenerek okuduğu *Çıtır Çıtır Felsefe* dizisinin yazarı Brigitte Labbé, 35. İstanbul Kitap Fuarı'ndaki büyük buluşması öncesinde dizinin çevirmeni Azade Aslan'ın sorularını yanıtladı.

Çıtır Çıtır Felsefe dizisinin neredeyse her kitabı Türkiye'de 20'nin üzerinde baskıya ulaştı. Türkiye'de böyle büyük bir kitleye ulaşmayı bekler miydin?

Türkçe'ye çevilmeyi bile beklemiyordum, baksana nелere vesile oldun! Aslında sana sormalı: Sen bunu bekliyor muydun?

Doğruyu söylemek gerekirse, ben de bu kadar büyük bir ilgi beklemezdim ve şaşırımdan çok mutluyum. Brigitte, kitaplarında ele aldığın konuları çocuklarla tartıştığın etkinlikler de yapıyorsun. Bu etkinlikler sırasında çocukların yorumları, bakış açıları, yazdığını algılama biçimleri, sonraki kitapları yazma şeklini değiştirdi mi? Geriye dönük hiç düzeltme / düzenleme yaptığın oldu mu?

Benim çalışmamın çıkış noktası çocuklar değil, filozoflar. Her şey, danışmanlarım Michel Puech ve P.F. Dupont Beurier'in gerçekleştirdiği çalışmayla

başlıyor. Amacımız, felsefi düşünceleri çocuklara yaklaştırmak. Benim işim de, kendileri için çok zor kelimelere toslayıp cesaretleri kırılmasını diye, bunu çocukların sözcükleriyle yapmak. Konuları da onları ilgilendiren, en önemlisi ilgilerini çeken durumlar üzerinden anlatmaya çalışıyorum. Eğer bir düzeltme yapmam gerekseydi, anlama sorunları için olurdu. Neyse ki, henüz böyle bir şey başıma gelmedi.

Dizinin kitaplarından birine ilk kez 15 yıl önce, Fransa'da okurken, bir arkadaşımın kütüphanesinde karşılaşmıştım. 25 yaşındaki ben, bu çocuk kitabına bayılmıştım; o an, bu kitabın Türkçede de olmasını çok istemiştim. Bugün, dizinin 30 kadar kitabı *Güneşli Kitaplığı* tarafından Türkçe yayımlanmış durumda. Dizi bugüne kadar kaç dile çevrildi? Yazdığın kitabın ilk çevirisini eline aldığında neler hissetmiştin?

Seninki çok güzel bir hikâye ve beni gerçekten çok etkiledi. Çünkü sayende, *Çıtır Çıtır Felsefe* Türkçeleşti.

Türkiye ile, Türkiye'deki çocuklarla tanıştım ve burası, artık benim ikinci vatanım. Türkiye'de çok fazla zaman geçiriyorum, burada çok sevdiğim arkadaşlarım var... *Çıtır Çıtır Felsefe* şimdiye kadar 22 dile çevrildi; en son yayımlandığı ülke Kolombiya. Kitabın başka bir dile çevirisini ilk kez gördüğümde, büyük bir mutluluk duydum; çocukların evrensel olanı ödüllendirdiğini düşündüm! Ardından da büyük, çok büyük bir sorumluluk hissettim.

Dizinin en güçlü yanlarından biri de çizimler. Çizer Jacques Azam nasıl bir çalışma yapıyor? Desenlerine özgürce mi karar veriyor; yoksa hangi konuda, nasıl bir katkıda bulunacağı konusunda senle ya da yayınevi ile ortak bir çalışması oluyor mu?

Evet, Jacques'ın çizimleri seride çok güçlü bir kimlik kazandırıyor. Biz de çok renkli kitaplar istiyorduk, afiyetle yenecek şekerler gibi! Jacques metin üzerinde tek başına çalışmaya başlıyor. Karakalem desenlerini yapıyor. Sonra onları yayıncıya, Pierre-François'ya ve bana yolluyor. Biz de gözlemlerimizi, eleştirilerimizi iletiyoruz ona. Jacques, başkalarının görüşlerine çok açık bir çizer olduğundan, metnin her paragrafı için ona çizim fikirleri veriyoruz. Ardından, hepimiz bütün karakalemler üzerine uzlaştıktan sonra, renklendirmeye geçiyor. İşte bu kadar. Bundan sonrası, yani güzel bir kitap basmak da yayınevinin işi!

Dizi Fransa'da 45 kitaba ulaştı. Felsefenin sonu var mı? Dizi ne zaman bitecek?

Günün birinde, konuların sonu gelecek; işte o gün biz de duracağız. Felsefe yapmayı bırakmayacağız elbette; felsefenin sonu yok, yüzyıllar önce başladı, yüzyıllar boyunca da devam edecek! Ama kitaplar için şöyle diyeceğimiz bir an gelecek: İşte, "küçük felsefe kitaplığı" artık tamamlanmış görünüyor.

Peki, dilini konuşmayan küçük okurlarınla bir araya geldiğinde onlarla nasıl iletişim kuruyorsun?

Çevirmenler sayesinde. Ama çocuklarla iletişim kurmak söz konusu olduğunda, çok geriliyorum. Bunun için ardıl çeviri yapabilecek (çünkü çocukların kulaklarında kulaklık olmasını istemiyorum, bu aramızda mesafe yaratıyor) "doğru" çevirmeni bulmak gerekiyor. Bu tip bir çalışma için gerekli tüm niteliklere sahip çevirmen ender bulunuyor: Çok iyi bir çevirmen olmalı, çocuklarla sıcak ve rahat bir iletişim kurabilmeli, çok iyi dinlemeli, çocuğun düşüncesini anlamayı başarabilmeli, iyi bir ritim tutturmak için her söyleneni çevirmemeyi kabul etmeli, akademik çeviriden kaçınmalı, tartışma dinamiğini korumak için seçim yapmayı bilmeli... Dolayısıyla, gittiğim her yerde, çocuklarla etkinliklere katılmadan önce, o kişiyi arıyorum. Türkiye'de çok şanslıyım, çünkü yayıncım Güneşli Kitaplığı, beni eşine az rastlanır bir çevrele tanıştırdı: Mehmet Erkurt.

İstanbul Kitap Fuarı'na daha önce de katıldın. Yeniden Türkiye'de olmak nasıl bir duygu? Beklentilerin ne?

Önceki izlenimlerim olağanüstü, çünkü her seferinde çok sıcak ve güzel ağırlanıyorum. İlgili bir izleyici var, gerçek, samimi ve sahici bir paylaşıma olduğunu hissediyorum. Güneşli Kitaplığı da yaptığı her çalışmayı gönülden ve inanarak yapıyor; ben de orada olduğum süre boyunca buna elmden geldiğince katkı vermeye çalışıyorum. Bu yıl, bağlam kuşkusuz çok farklı. Toplum sarsıldı, huzursuz ve gergin. Özellikle dinlemek istiyorum, çocukların neyi nasıl algıladıklarını, yaşadıklarını, hissettiklerini dinlemek ve sorgulamalarına elmden geldiğince eşlik etmek istiyorum. İçinde yaşadıkları ve büyüdükleri toplumu, onları çevreleyen dünyayı kendi başlarına düşünebilsinler ve kendilerinden aydın bir vatandaş yaratılsınlar diye. ■

Çıtır Çıtır Felsefe
Olmak ve Sahip Olmak
Brigitte Labbé
Güneşli Kitaplığı

Çıtır Çıtır Felsefe
Mutluluk ve Mutsuzluk
Brigitte Labbé
Güneşli Kitaplığı

Çıtır Çıtır Felsefe
Adalet ve Haksızlık
Brigitte Labbé
Güneşli Kitaplığı

Çıtır Çıtır Felsefe
İyi ve Kötü
Brigitte Labbé
Güneşli Kitaplığı

Çıtır Çıtır Felsefe
İnanmak ve Bilmek
Brigitte Labbé
Güneşli Kitaplığı

BALZAC'IN KOYU KAHVE HAYATI

Nihal Yormaz

Dünya edebiyatının dev isimleri arasında yer alan birinden bahsedeceğiz bugün. Her zaman olduğu gibi klasik bir hikayedense biraz onun iç dünyasına, biraz özel yaşamına ve en nihayetinde de bu ikisinin onun sanatına yansımalarına göz atacağız. 1799 Mayıs'ının 20. Günü, Fransa'nın Tours kentinde dar görüşlü, şefkat yoksunu orta sınıf bir burjuva ailesinin içine doğdu Balzac. Gerçek adı Honoré Balssa olan yazar, adını değiştirirken köylü kimliğinden kurtulmak amacıyla isminin önüne "de" takısı getirdi ve böylece ismine soylu bir görünüm kazandırarak Honoré de Balzac oldu. Babası Bernard François Balssa devlet memuruydu, annesi Anne Charlotte Laure Sallambier ise Paris'in ünlü ve seçkin bir ailesine mensup ve babasından 31 yaş küçük olan bir kadındı.

Dünyada görüp görülebilecek en huysuz ve soğuk anne modelini sergileyen Balzac'ın annesi, onu doğumunun hemen ardından evden atarak bir jandarmının karısına teslim etti. Balzac, bazı kaynaklara göre dört yaşına kadar o evde, diğer bazı kaynaklara göre ise yetimhanede kaldı. Onun, hastalandığında başucunda bekleyen, tatlı sözler söyleyen bir annesi hiç olmadı. Hali vakti yerinde bir ailenin yanında son derece iyi şartlarda büyüyebilmesi mümkünken bir yetim gibi evden uzakta geçirdiği bu yıllarıyla ilgili Balzac'ın söylediği şu sözlerden de, bu olayın onu ne derece etkilediğini görebilmek mümkün: *"Benim hiçbir zaman bir annem olmadı... Benim hayatımdaki tüm kötülüklerin sebebi annemdir."*

Dört yaşına kadar ailesini haftada bir gün Pazar günleri görme hakkı olan ve küçük kardeşleriyle oyun oynamasına dahi izin verilmeyen Balzac, hiç oynacağı olmadan geçirdiği çocukluğunun ardından çok da başarılı bir okul hayatı geçirmeydi. 8 yaşındayken başladığı, Vendôme papazlarının yönettiği bir kolej olan Collège des Oratoriens'de 6 yıl boyunca öğrenim gördü. Ta o zamanlarda bile ders çalışmak yerine zamanının çoğunu kitap okuyarak geçiren Balzac'ın, ailesi, Napolyon'un devrilmesinin ardından Paris'e taşındı. Balzac, bu dönemde Paris'te babasının zoruyla hukuk öğrenimi görmeye ve bir noterin yanında çalışmaya başlamıştı. Fakat onun aklını bambaşka hayaller kucaklıyor ve işini

benimsememiyordu. Sağlam bir hayal gücü vardı ve kafasında sürekli dönüp duran hayalleri.

1819 yılında ailesi maddi sıkıntılar nedeniyle Paris yakınlarındaki Villeparisis kasabasına taşınınca haliyle Balzac da Paris'ten uzaklaşmak durumunda kaldı. Bu durum onun edebiyat yapma hayallerine gölge düşürecekti çünkü o dönemde edebiyat üzerine araştırma yapabilmek için Paris'te bulunmak gerekiyordu. Ancak o vazgeçmedi ve konuyu da ailesine açtı. Ailesinin tüm karşı çıkmalarına rağmen Balzac Paris'te son derece kötü şartlarda yaşayacağı bir tavandan taşındı ve bu küçük odada durdurak bilmeden yazmaya verdi kendini. Bu odayı ve içinde bulunduğu pejmürde hali 1831 yılında Arsenal Hofmann'dan esinlenerek yazdığı *La Peau De Chagrin* adlı öyküsünde, fantastik bir dille anlatacaktı. Bu dönemde ait ilk ciddi çalışması ise 1820 yılında kaleme aldığı *Cromwell* adlı trajik bir tiyatro oyunu oldu. Bu çalışma neredeyse baştan sona kendi ailevi sorunlarının onun üzerinde açtığı yaraları konu alıyordu. Yazarın aile hayatında yaşadığı tüm olumsuzluklar, onun karamsar biri olmasına sebep olmuş ve bu da onun satırlarına fazlasıyla yansımıştı. Fakat bu eserde, beklediği başarıyı elde edememiş ve roman türüne yönelme kararı almıştı. 1822 yılına kadar romantizm karşıtı hicivsel bir tarzda, mahlas kullanarak birkaç eser kaleme almış ancak edebiyat dünyasına kendini kanıtlaya şansı bulamamıştı. Bu eserler de tıpkı ilk eserinde olduğu gibi başarısız oldu. Balzac maddi sıkıntılar yaşıyordu ve bunları gidermek için bir yayınevi açtı. Şans burada da yüzüne gülmeyi ve yayınevini batırdı. Böylece Balzac, ömrünün geri kalanında birçok kez yaşayacağı başarısız iş denemelerinin ilkini yaşamış oldu. Bu biraz da onun mizacının bir yansımasıydı, ümitsizliğe kapıldığı anda - ki sık sık kapılıyordu -, her şeyden vazgeçebiliyordu.

Balzac, hayatı boyunca iki büyük tutkusunun peşini hiç bırakmadı; zengin kadın ve şöhet. Zengin kadın tutkusunu; içinde bir türlü bastıramadığı zengin ve ünlü olma arzusunun bir yansımasıydı aslında. Fakat doyumсуzdu ve eserlerinde ortaya koyduğu çeşitliliği, aşk hayatında da fazlasıyla gösteriyordu. 1827

yılında yani Balzac 28 yaşındayken, 45 yaşındaki Madame Laure de Berny ile tanıştı ve 15 yıl sürecek iktirash bir aşkın tohumlarını attılar. Madame Berny onun ilk aşk deneyimiydi; içine kapanık ve asosyal bir karakter olan Balzac'ın hayatı, Madame Berny sayesinde hem maddi hem manevi olarak tamamen değişti. Zira Madame Berny, Balzac'ın bütün borçlarını ödemişti. Balzac bunu, hayatına giren hemen her kadına yaptıracaktı ve bu sayede maddi anlamda çok büyük sıkıntılar çekmeyecekti. Madame Berny'den bahsetmişken onun Balzac'ın eserlerine yansımalarına da değinmeden geçmeyelim. Balzac'ın eserlerinden son derece tanıdık olduğumuz, orta yaşlı, yalnız ama güçlü kadın tipinin mükemmel bir yansıması olan Madame Berny; özellikle *Vadideki Zambak*'ta işlenen kadın profiliyle son derece benzerlik gösterir. Hatta o kadının Madame Berny'nin ta kendisi olduğunu söylersek de yanlış olmaz sanırım.

Balzac, aşk hayatında çeşitliliği severdi demistik. İşte bu çeşitliliğin bir örneği de Düşes d'Abrantes idi. Madame Berny ile yaşadığı ilişkisi devam ederken araya Düşes d'Abrantes ile de bir flört sıkıştırın Balzac, yine kendinden yaşça büyük bir kadını seçmişti. Balzac, Prens Metternich ile de devam eden bir birlikteliği olan Düşes d'Abrantes ile tanışır tanışmaz ona sahip olmayı aklına koymuş ve sonunda da aklına koyduğunu yapmıştı. Tıpkı Madame Berny gibi Düşes de Balzac'ın hem sevgilisi olmuş hem de borçlarını ödeyen finansör. Balzac'ın zengin kadın

tutkusunun hiç de boş ve amaçsız olmadığını buradan da görmek mümkün.

Yaşı ilerledikçe birçok kadınla düşüp kalkmaya başlayan Balzac, yazarlık ve sevgililik döngüsü içinde yüksek bir enerjiyle hayatına devam ediyordu. Son derece itici ve pis bir görüntüsü olan Balzac, her şeye rağmen kadınlar tarafından fazlasıyla isteniyordu. Ona hiçbir kadın "hayır" diyemiyordu ta ki Fransa'nın en güzel aristokratlarından Marquise de Castries ile karşılaşana kadar. Marquise, "Balzac'ın dış görüntüsündeki iticiliğe katlanamayan kadın" olarak Balzac'ın tarihine geçen ilk isimdi ama Balzac'ın intikamı acı olacaktı. "La Duchesse de Langeais" adlı romanında Balzac, Marquise'yi rezil edecekti.

Balzac'ın aşk hayatı her zaman hareketli olmuş ve ihtiras dolu ilişkilerle ruhu beslenmişti. İşte bu yüzden ki, belki de hayatının o kısmını anlatmak için başka bir yazıda başka bir başlık altında konuşmalıyız. Nitekim sırada Evelina, Marie Louise du Fresnoy, Frances Sarah Lovell ve Louise Breugnot gibi Balzac'ın hayatını baştan sona etkileyen önemli kadınların hikayeleri var. Ama biz şimdilik bu hikayelerden biraz uzaklaşıp, yazmaya gece yarısından sonra başlayan ve üzerine keşişlerin giydiğine benzer bir cübbe giyerek çalışan Balzac'ın edebiyatla olan aşkıyla ilgileneelim.

Günde en az 16-18 saat çalışan ve çalıştığı süre içinde düzinelerce kahve içen, hatta bir yazarın kahve içmeden yazamayacağına inanan Balzac, bir yandan da yemeğe düşkünlüğüyle nam salmıştı. Hayatı boyunca uçlarda yaşamayı sevdi Balzac; çalışırken uzun saatler harcaması, oburluk derecesinde çok yemek yemesi, birden fazla kadınla ilişki yaşamaması, aldığı en pahalı elbiselere bile kötü bakması, tırnaklarının kirliliği, vücudundaki pis koku ve herkesin içinde burnunu karıştırarak kadar futursuz davranışlar sergilemesi de bu uçarılığa en iyi örneklerdendi. Ama velakin kadınların dilinden iyi anlıyor ve konuşmaya başladığı anda bir yıldız dönüşüyordu.

Balzac, devrinin yazarlarından, önemli bir noktada ayrılıyor ve hatta sadece yaşamıyla değil ölüm şekliyle de fark yaratıyordu. Öyle ki, alkol içerek kendini dağıtan yazarlar arasından "koyu kahve" içen tek yazar olmasıyla sıyrılıyordu. Ancak maalesef bu alışkanlığı onun sonunu hazırlıyacaktı.

Ardında 85'i tamamlanmış, 50'si taslak halinde olan çok değerli eserler bıraktı Balzac. Sabahlara kadar kahve içerek durmaksızın yazdığı bu eserler hiçbir zaman tamamlanamayacakları için boyunları büyük Balzac'ın çekmesinde öylece kalakaldılar. Romanda gerçekçilik ve doğalcılık akımlarının yaratıcısı olarak kabul edilen Balzac, olay örgüsünü mantıksal bir sırayla gerçekçi bir gözleminin ağzından

BOB DYLAN'LA NOBEL BLUES KONUŞMALARI

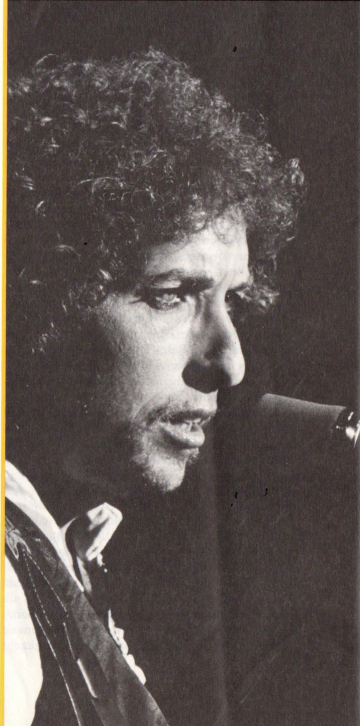
Mark Simos / Çeviri: M. Merve Şimşek

aktarıyordu. İşte bu yüzdendir ki; kahramanların tutarlı bir biçimde sunulduğu, belli kurallara bağlı "klasik roman tekniğini" Balzac'ın yaratmış olduğu düşünülür. Olağanüstü bir gözlem yeteneği ve güçlü bir hafızası olan Balzac'ın empati yeteneği de oldukça gelişmişti. Kendisini başka insanların yerine koyarak onların duygularını o kadar iyi yansıtıyordu ki, eserlerindeki arka planla karakterler arasındaki ilişki de bu yansımadan olumlu yönde etkilenecek eserlerini devleştiriyordu. Bu özellikleriyle romanın Shakespeare'i olarak kabul edilen Balzac, yaşama realist bir pencereden bakmayı seviyordu.

Balzac ölümüne dek 92 roman yazdı. Tarihi romanı "Les Chouans" Balzac'ın edebiyat hayatının başlangıç noktasıydı. Balzac aynı yıl Sir Walter Scott'un etkisi altında yazdığı realist romanı *Physiologie du mariage*'ı çıkardı ve takip eden 21 yıl boyunca da eşi benzeri görülmemiş bir üretkenlikle yazmaya devam etti. 1842 yılında kitaplarını *İnsanlık Komedi*si adı altında düzenli bir hale getirdi. Bu eser, onun tamamlanmamış ancak dünya çapında hatırı sayılır yazarlar arasına girmesini sağlamış en ünlü eseridir. Bu, dünyaca ünlü eserinde Balzac, Paris'ten taşraya, zenginlerden yoksullara, aristokratlardan burjuvalara, genç aydınlara, suçlulara, askerlere, politikacılara kadar uzanan çok geniş bir çerçeveden dünyayı inceledi. Romanda realizmin babası olarak kabul edilen yazar ilerleyen yıllarda *Goriot Baba* adlı başyapıtıyla da edebiyat dünyasını sallamayı başardı.

Balzac 1850 yılının bir Ağustos gününde, yüksek dozda tükettiği koyu kahvelerin kalbine verdiği ağrıya daha fazla dayanamadı ve hayata veda etti. Balzac'ın, yarattığı kahramanlarla kurduğu empatik ve hatta belki biraz da şizofrenik ilişkisine ölüm döşegindeyken son kez şahit olundu. Zira ölmek üzereyken *İnsanlık Komedi*si'nde kendi yaratmış olduğu Dr. Horace Bianchon'u baş ucuna çağırması, bu ilişkinin boyutunu gözler önüne sermeye yetmişti.

Honoré de Balzac, ilginç karakter yapısı, umursamaz ve bakımsız görüntüsünün altında taşıdığı kırılğan kalbi, içtiği kahveler kadar koyu karanlık iç dünyası ve ölçsüz hırsı ile kuşkusuz ki Fransız edebiyatının en önemli isimlerinden biri olmayı başarmıştır. İtalya'da Dante, İspanya'da Cervantes, İngiltere'de Shakespeare, Almanya'da Goethe, Rusya'da Tolstoy neyse Fransa'da da Balzac odur. Fransız edebiyatının görüp görebileceği en büyük realist yazarlardan biri olan Balzac, kendi yaşamıyla edebiyat arasında oldukça sağlam köprüler kurmayı başarmış ve bu sayede her satırda okuyucusunun kalbine dokunabilmiştir. Edebiyat tarihinin devleri arasında anılmasının hakkını da fazlasıyla vermiştir. ■

Bob Dylan'ın 2016 Nobel edebiyat ödülünü alması üzerinde yapılan kimi onaylayıcı, kimi pişmanlık veya kararsız hisler içeren kaotik yorum sağanağı, bazı can sıkıcı sorular etrafında yoğunlaştı. Alfred Nobel'in orijinal şartları göz önüne alındığında çok az kişi Bob Dylan'ın büyük sayıda "insanlığa faydalı olan", "idealist bir eğilim üzere veya ideal yönde olağanüstü bir iş" yaptığına itiraz edebilir. Ancak bu edebiyat mıdır?

Bir çok kişi için bu soru şu anlama geliyor: Onun şarkı sözleri sadece bir sayfa üzerinde okunduğu için şiir olarak mı kabul ediliyor? (Ödül komitesinin bile aklına bu soru gelmiş olabilir: Akademini daimi sekreteri Sara Danius "Dinlemeye veya okumaya başlamak isterseniz..." diyor.) Ama Dylan'ın şarkılarının edebi değerini şarkı sözlerine indirgeyerek, onu "şair" diye övenler dahi bu ödülün uyandırması gereken düşünce ve soru sislesinin önemini azaltıyor. Dylan bu ödülü şair olduğu için değil, bir şarkı sözü yazarı olarak yarın yüzyıldan uzun süredir zamanın ötesinde işler yaparak tüm dünyada bir şarkının ne olabileceğine dair kanılarımızı değiştirdiği için aldı.

Şarkı sözü yazarlığına yalnızca Beat kuşağı şairlerinin bilinç akışı teknikleri veya direkt olarak edebi kaynakların şarkılara yedirilmesi veya şarkıların yapılarının ve tematik kapsamlarının geliştirilmesi gibi hem şarkı sözü hem de müzikal anlamda yenilikler getirmede; aynı zamanda bizim için daha önceden hiç olmadığı kadar önemli olan şarkılar yaptı. O her takip edilesi şarkı sözü yazarının olası gördüğü şeyi değiştirdi. Dylan şarkı sözü yazarlığı sanatında çok önemli bir karakterdi, ki söz yazarlığı sanatı sadece "müziğe göre şiir" olarak şarkı sözü veya bir performans sanatı değildi, bu nedenle diğer artistik türler gibi "edebiyat" olma hakkına sahipti. Buna belki de şarkı sözü yazarlığına "edebiyat" olma rolünün geri verilmesi diyebiliriz. Çünkü, Dylan'ın sanatının merkezinde öyküsel baladlar ve blues'un yeniden canlandırılması ve yeniden hayal edilmesi vardır. Tarihsel olarak bu gelenekler bizim yazılı ve sözlü edebiyatı koruma altına almak için balad metinlerini toplarken, müziğin göz ardı edilmesinden başlayarak yanlış şekilde bölümlere ayırmaktan kaynaklanıyor.

Dylan'ın da söylediği gibi, onun şarkı sözü yazarlığı bu birbirinden farklı geleneksel kaynaklardan sadece içerik anlamında değil aynı zamanda adaptasyon ve dönüşüm süreçleri anlamında da yararlanıyor. Tek başına bu, halk ile popüler ve "yüksek" sanat arasındaki sınırların yeniden yapılandırılmasını sağladı. Ki bu yapılandırma onun kötü şöhretli akustikten elektroniğe, olaylı ve şifreli sosyal yorumlara geçiş gibi radikalde. Dylan'ın çalışmaları bu sınır üzerinde devam eder.

Mehmet Ali & Akşamsefası

“““

Rüzgarda Uçuyor

*Bir adamın katetmesi gereken ne kadar yol var
Ona erkek demeniz için*

Evet, ve kaç deniz aşmalı beyaz bir güvercin

Kumlarda uyumadan önce

Evet, ve top güllerini kaç kez atmalı

Sonsuza dek yasaklanmalarından önce

Cevap, dostum, rüzgarla esiyor

Cevap rüzgarda uçuyor

Bir adam kaç kez yukarı bakmalı

Gökyüzünü görebilmesi için

Evet, ve bir adamın kaç kulağı olmalı

İnsanların ağladığını duyabilmesi için

Evet, ve kaç ölüm olmalı onun bilmesi için

Ne kadar çok insanın öldüğünü?

Cevap, dostum, rüzgarda esiyor

Cevap rüzgarda uçuyor

Kaç yıl geçmeli bir dağın varolabilmesi için

Şırla yıkılmaması için

Evet ve kaç yıl geçmeli bazı insanların yaşayabilmesi için

Özgür olmaları için izin verilmeden önce

Evet ve bir adam kaç kere çevirebilir başını

Sadece görmemek için

Cevap, dostum, rüzgarda esiyor

Cevap rüzgarda uçuyor

Bon Dylean

”””

Bir şarkı sözü yazarı ve Berklee'de şarkı sözü yazarlığı öğretmeni olarak, ben ve öğrencilerim Dylan'ın şarkılarını inceliyoruz ve "Tangled up in Blue"daki girift kafiye tasarımı ve mısradan kaçınmadaki ustalıklı, "All along the watchtower"daki sürrealist anlatımla, "It Takes a Lot To Laugh, It Takes a Train to Cry" gibi blues geleneğindeki şarkıların sonu gelmez mecaz değişimleriyle boğuşuyoruz. Evet, biz şarkı sözlerini ve kayıtları inceliyoruz ama bunu her zaman şarkıların ışığında yapıyoruz.

Şarkılar sadece müziksel hoşlukla bezenmiş, ve talihsiz topluma hoplayıp zıplayan soytarılar tarafından kakalanan ve ciddi şiirlerin sulandırılmış, özensiz taklitleri olan şarkı sözlerinden ibaret değildir. Şarkılar dünyamızı şekillendiren ve ilham perilerinin inayetiyle şekillendirmeye de devam edecek olan muazzam bir edebiyattır. Dylan şarkı sözü yazarları ve şarkı sözü yazıcılığı için kaim ancak bir o kadar da modern rolün yenileyicisi ve öncüsü olması bakımından onurlandırılmayı hak ediyor. Biz de bunun karşılığı olarak ondan tüm sevgimizle çalışacağız. ■

Kaynak: bostonglobe.com

YENİ MEDYANIN KEŞFİ

Fırat Demirel

Tek kanallı TRT yayınlarından bugüne medya adına çok şey değişti. Günümüzde Youtube ünlülerinin eriştiği izleyici sayısı, siyah-beyaz kanalların erişebildiği kişi sayısı çoktan geride bıraktı. Kısacası medyanın hayatımızdaki yeri inanılmaz bir hızla değişti, değişiyor ve değişmeye devam edecek gibi duruyor. Üstelik bu evrimleşme profesyonellerle karşı amatörlerin, ünlülere karşı hayranların yükselişini de beraberinde getiriyor.

Bu dönüşümü esas alarak "Teknolojiler ve Hayran Kültürü" alt başlıklı bir kitap yazan Henry Jenkins, içinde bulunduğumuz yeni medya çağına nasıl geldiğimizi ve bilhassa hayranların bu noktadaki etkisini masaya yatırıyor. "Cesur Yeni Medya" adlı kitabıyla sıradan kullanıcıların nasıl birer medya üreticisi konumuna getirdiğini anlatıyor. Medya okur yazarı aktif hayranlara statü kazandıran bu değişimin, medya evriminin önemli bir parçası olduğunu da özellikle belirtiyor.

Jenkins'in katılımcı kültür tabirine göre artık eski pasif medya izleyiciliği kavramına tezat bir kitle var. Üstelik bu kitledeki kişiler kendi başına üretken olmanın yanı sıra, birbirleriyle de etkileşime geçerek ana medya üreticilerini kendilerine çekmeyi ve hatta ana hikayeye etki etmeyi başarıyor. Nicholas Negroponte'nin Being Digital kitabında yazdığı halyle "Kitleleşen medyanın monolitik imparatorlukları küçük ölçekli endüstrilere dönüşerek dağılıyor. Günümüzün medya baronları gelecekte ellerinde tutabilmek için merkezi imparatorluklarına sıkı sıkı sarılmış olacaklar."

Peki bu nasıl olacak?

Jenkins, bu soruya "hayran kültürü ve medya yakınlaşmasıyla" yanıtını veriyor ve en büyük değişiminlerin tüketim topluluklarında meydana geldiğini iddia ediyor. Noam Chomsky, Mark Crispin Miller gibi bazı medya eleştirmenlerini eleştirel kötümser sınıfa alan yazar, bunların öncelikle demokratik topluma ulaşmaki engellere odaklandıklarını söylüyor. Jenkins, bu süreçte genellikle okuyucuların eyleme geçme konusunda korkutmak üzere büyük medya gücünün abartılmasına da karşı çıkıyor. Medya okuryazarlığının artması gerektiğini, hatta çocukların dahi pasif bir televizyon izleyici olmaktan

öte kendi hikayelerini yazmaya teşvik edilmesi gerektiğini düşünüyor.

Cesur Yeni Medya, çeşitli medya sistemlerinin bir arada bulunduğu ve medya içeriğinin bu sistemler arasında akıcı bir şekilde dolaştığı medya yaklaşmasına hassasiyetle yaklaşan bir kitap. Kolektif zekayı Survivor yarışması üzerinden; çeşitli medya platformlarında çözülen transmedya hikaye anlatıcılığını ise Matrix film serisi üzerinden ayrıltığı bir şekilde anlatıyor. Keza kitap tarafında Harry Potter'ı ele alıyor ve kimi Hristiyan ebeveynlere rağmen çocukların medya okuryazarlığına sağladığı katkıyı inceliyor. Özetle her aşamda yeni medya dönüşümüne parmak basıyor.

MIT'de Karşılaştırmalı Medya Çalışmaları Programı'nı kuran ve halen başka bir üniversitede profesörlük kariyerine devam eden Henry Jenkins'in konuya dair tecrübesi gayet net. Dolayısıyla kitabın akademik dili çok kolay olmasa da sürpriz de sayılmamalı. Diğer yandan kitap 2006 yılında yazıldığı (basıldığı) için güncel medyâ değişimlerini yakalayamıyor. Dijital medya dönüşümünü ve kullanıcıların ürettiği içeriklerin değerini anlamayı kolaylaştırırken son 10 yıllık sürecin muhasebesini maalesef okuyucuya bırakıyor. ■

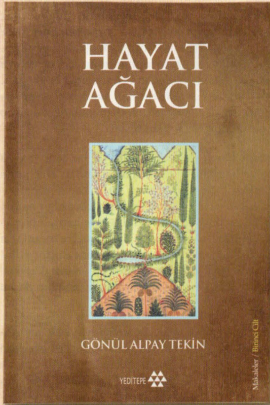

Cesur Yeni Medya
Henry Jenkins
Çev. Nihan Yegengel
İletişim Yayınları

HAYAT AĞACI

Makaleler
Birinci Cilt

GÖNÜL ALPAY TEKİN

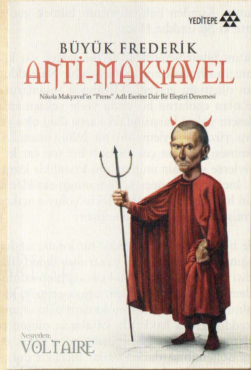
Hayat ağacı, kökleri cennette dalları Dünya'ya uzanan bir ağaç imgesi olarak Gönül Tekin'in son dönem makalelerinde giderek üzerinde yoğunlaştığı bir konu; insanların yüzyıllar boyunca seyrediledikleri gökyüzündeki yıldız kümeleri ile gök olaylarının yazınsal imgeler olarak insanların hayatlarında neleri dile getirmede kullanıldıkları sorusunu Eski Çağ Yakın Doğu eserlerine göndermelerle Osmanlı divan şiiri örneklerinden yola çıkarak incelediği bir konu. Ama bu cilde adımı vermesi, bu ciltteki makalelerin Gönül Tekin'in düşüncesinin gelişimini etkilemiş kişiler, kendilerinin Osmanlı edebiyatına bakışını genel anlamda yansıtan makaleler ve erken dönem çalışmalarını bir araya getirmesinden kaynaklanıyor. Büyük bir okuma ve paylaşma deneyimini sergileyen, sağlam bir gövdeden dallarıyla yapraklarıyla gelişen bir ağacın, Gönül Tekin'in çalışmalarının, bu yirmi bir meyvəsi ilk olarak bu ciltte bir araya geliyor.

Mehmet Ali & Akşamsefası

BÜYÜK FREDERİK ANTI-MAKYAVEL

Nikola Makyavel'in "Prens" Adlı Eserine Dair
Bir Eleştiri Denemesi

Nesreden:
VOLTAIRE

Anti-Makyavel, 1740-1786 yılları arasında Prusya kralı olan ve tarihe "Filozof hükümdar" olarak geçen Büyük Frederik tarafından prenslik yıllarında 1739'da yazıldı. Bu eserin hazırlanmasında devrin meşhur filozoflarından Voltaire'nin büyük etkisi ve katkısı olmuştur. Hatta Voltaire, eserin bizzat editörlüğünü yaparak, yayınlanmıştır. Büyük Frederik, bu eserde Avrupa siyaset felsefesinin en önemli isimlerinden Makyavel'in Prens adlı kitabını eleştirmektedir. Voltaire, Anti-Makyavel'in "Makyavel'in eserinden bile daha iyi yazıldığını iddia" eder ve bu eser sayesinde "ahlaksızlıktan ziyade ahlakın öne çıkartılması olmasının" insanlık için bir şans olduğunu söyler.

HOCA OLMAYAN NASURİDDİN YAPMIŞLAR

Büşra Yücedağ

Birçok tartışmaya davetiye çıkarmasına rağmen kimsenin sahiplenmekten vazgeçemediği hem milli hem manevi değerimiz, nükteli sözleriyle akıllarda yer etmiş, güldürürken düşündüren ve düşündürürken de yüzümüzde minik bir tebessüme sebep olan hocamız. Kimden bahsediyorum bilmek güç değil. Elbette ki Nasreddin Hoca.

Hayatını bilmememizden öte bir gerçek var ki o da hepimizin zihninde ana hatlarıyla bir Nasreddin Hoca'nın olduğu gerçeği. Mizahıyla insanların göklerde olan egolarını bir anda yerle yeksan etmesini mi desem yoksa karşısındaki karısı dahi olsa yaptığı yanlış yüzüne söylemesini mi bilmiyorum. Ancak söylenmesi gereken çok önemli bir şey var ki o da ne söylerse söylesin muhabatını kesinlikle kırmamasıdır. İnce ince düşünerek döneminin eksiklerini dönemin hükümdarlarına bile hiciv yoluyla açıkça dile getirmiş ve lafını geri çekmemiştir.

Böyle bir hocayı 200 sayfalık bir kitaba sığdırılamayacağının bilincinde olan yazarımız Ejder Okumuş kendisi gibi araştıran ve bu konuda bilgi sahibi olan akademisyen ve yazarlarla bir araya gelip bu konuyu ele almıştır. Küçük bir noktasını dahi atlamadan Nasreddin Hoca hakkında kafalarda oluşan bütün sorulara cevap vermiştir. Kişiliğinden tutun da yaşadığı dönemin şartlarına kadar inceliklerle dokuduğu kitabını özellikle biyografik romanlara ilgisi olan herkese şiddetle öneriyorum.

Kitaptaki hissi net olarak tanımlamam istenseydi herhalde şunları söylerdim. 12 kişi bir yuvarlak masa etrafına toplanmış. Önlerinde birer soru var özümseye özümseye cevaplamaları gereken. Sorular hepsinin uzmanlık alanı. Ve için en güzel tarafı da aralarındaki bağ. Örneğin biri Nasreddin Hoca'nın nerede doğduğuna değiniyorsa ve bir diğeri de Nasreddin Hoca'ya mal edilen fıkraların ona ait olup olmadığını tartışıyorsa bu iki kişi birbirlerinin konularına da değinerek adeta harmanlıyorlar meseleyi. Böylece hem daha objektif bakıyor hem de aynı konuyu birçok pencereden izleyebiliyorsunuz.

Anlaşılması gerektiği halde bir türlü anlamaya yeltenmediğimiz ve anlamak için az bir çaba sarf

ettiğimizde de onu hep yanlış anladığımız yadsınmaz bir gerçek. Hatta o öyle bir gerçek ki neredeyse onu hoca sıfatından tamamen ayırarak yargılıyor ya da bir kalıba sokuyor. İnsanların şimdiye dek anlayageldiği Nasreddin Hoca yüzyıllar öncesinde yaşamış olan Nasreddin Hoca kimliğinden ayrılmış. Üstelik bu yalnızca bizim toplumumuz için de geçerli değil onu sahiplenen birçok ülke var tıpkı bizim gibi. Bunu ayrıntılı bir şekilde ele alan akademisyen ve yazarlarımız farklı meselelerden değinmiş olsa da hep ortak bir düşüncede toplanmışlar.

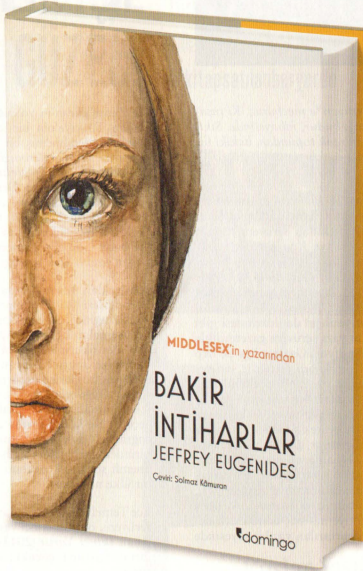
Nasreddin Hoca yalnız bir beldeye, bir şehre ya da bir ülkeye bağlı tutulup sınırlandırılmaz. Değindiği konular nasıl evrenselde hoca da o kadar evrenselleşmiştir. Nükteli sözleriyle haklıyı haksızdan daima ayıran yalanı, rüşveti, ikiyüzlülüğü ve hatta dini meselelere dil uzatanları da içine almak üzere insanların duygularına tercüman olarak kendisine düstur edindiği davranışları hocalık vasfını da önüne katarak topluma anlatmıştır. Zaten toplum tarafından da bu ölçüde sahiplenilmiştir.

Kısa ve öz konuşmanın, az kelimeyle çok şey anlatmanın, kıssadan hissenin öncüsüdür Nasreddin Hoca. Tabii ki bizim için gurur kaynağı. Ancak her milli, manevi değerimize yaptığımız gibi onu da yozlaştırarak olursak ileride elimizde bir Nasreddin Hoca fıkrası kalmayacak. Nasreddin, Nasırriddin, Hoca Ependi, Hacı Nasreddin ya da Molla Nasreddin... Ne fark eder ki hakıyla sahiplenemedikten sonra? ■

13. Yüzyıldan 21. Yüzyıla
Nasreddin
Hoca Ejder Okumuş
İnsan Yayınları

**"Neler hissettiğinizi bilmiyorum.
Biliyormuş gibi yapmaya da kalkışmayacağım."**

**"Eugenides öykü anlatıcılarına bahsedilebilecek en büyüğü hediyeyle kutsanmış;
sıradan olanı olağanüstüne dönüştürme yeteneği."**

New York Times

34 dilde yayımlanan ve Sofia Coppola tarafından beyaz perdeye de aktarılan **Bakir İntiharlar** bir modern klasik. **Middlesex** ile Pulitzer Edebiyat Ödülü'nü kazanan ve çağdaş edebiyatın kült yazarlarından birine dönüşen **Jeffrey Eugenides**, bu ilk romanında gençlik ve kaybolan masumiyete dair eşsiz bir portre çiziyor.

20 YILLIK BİR “İÇ” SERÜVENİ

Ümit Alan

“Öncelikle biz bir “iç serüven”e mecburuz. Ki insanın mecbur kalacağı budur, nihayetinde. Sıklıkla bu sonsuza yuvarlanan renk topundan, hakiki bir serüvene çıkmaya niyetlenecektir insan. Yeni çağın yeni kıtasıdır “iç”.”

Ece Temelkuran, bundan 20 yıl önce yayınlamaya başladığı *Hayat Üçlemesi*’nin ikinci kitabı *İç Kitabı*’nda böyle tanımlanmış başladığı serüveni. *Bütün Kadınların Kafası Karışık* ve *Kıyı Kitabı* ile birlikte bu üçleme, evlerden sokaklara tutuklu annelerini anlattığı *Oğlum, Kızım, Devletim*’ (1997)’le birlikte Ece Temelkuran’ın ilk dönem yapıtları. Şiirsel metinlerden oluşan *Hayat Üçlemesi*, Temelkuran hakkında çok bilinen bir yanlışın da düzeltilmesi gibi sanki. Ece Temelkuran’ın yazı serüveni gazetecilikle değil bilakis edebiyatla başlıyor. Gazeteciliğe de hep o pencereden bakıyor. Yani kendi çıktığı iç serüvenin kıyısından. Ülkenin de en içlerine, derinlerine nüfuz ederek. Milliyet gazetesindeki ilk köşe yazılarını yeniden gözden ve elden geçirerek ama kenarına kıyasına pek çok sürpriz ekleyerek sunduğu kitaplara *İçerinden Kıydan Konuşmalar* (2004), *Dışarıdan Kıydan Konuşmalar* (2004) adlarını vermesi bu yüzden belki de. 2004 yılında o kitapları ilk kez sunarken düştüğü “*Velhasıl, şimdi okuyacağımız her yazı, bepsi, sararıp solmak üzereyken kurtarıldı!*” notu şimdi daha anlamlı. Türkiye’nin baş döndürücü değişiminde, bir dönemi o kurtarılan yazılar sayesinde anlıyoruz çünkü.

“Umut” sözcüğü Ece Temelkuran yazınında sık sık sorgulanan bir sözcük. Örneğin; *Ne Anlatayım Ben Sana* (2006) kitabının girişinde “*Pek kederli bir sözcüktür ‘umut’ çünkü bütün sözcüklerden daha bızlı çağırır umutsuzluğu*” diye girmesi boşuna değil. Nitekim artık gazetelerde yazamaz hale getirilmenin, kaçınılmaz bir keskinleşmenin kaydını tutan “*Kayda Geçsin*” (2012) kitabında “*Umut pek güven duyduğum bir sözcük değil, ben inadı tercih ederim. Umutum yoksa bile inadım var.*” diyerek “iç” serüveninin belki de en değerli harcı “inadı” tarifliyor. İnat deyince dünyada ilk akla gelen coğrafya olan Latin Amerika’da, Venezuela’da yaşanan bir devrim deneyimini sorguladığı *Biz Burada Devrim Yapıyoruz Simyoria* (2006) kitabı geliyor elbette akla. Yüzyılın ilk devriminin notları tarihe düşüyor böylece.

Ece Temelkuran’ın yolcuğu, Latin Amerika’nın ardından Türkiye’nin bir iç sancısına doğru gidiyor sonra. Halledilmemiş bir iç meseleye: Ermeni meselesine. “*Aidiyetlerimizin bize ezberlettiklerinin ötesinde bir ‘biz’ olabilir mi?*” diye soruyor Ece Temelkuran Ağrı’nın Derinliği’nde. (2008) “İçine hapsolmadığımız, dışına atılmadığımız bir bir ‘ev’, bir ‘biz’ kurulabilir mi?” diye de ekliyor. Ermeni ve Türk milliyetçiliklerini ayrı ayrı sorgulayarak yapıyor bunu. Son görüşmelerinde Hrant Dink’in kendisinden özel olarak istediği bir şey aynı zamanda bu.

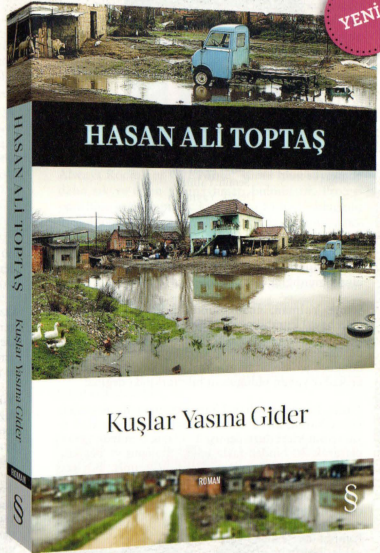
Londra’dan Beyrut’a uzanan bir hikâyeyi anlatan *Muz Sesleri* (2009) romanı, okuru muzların bir sesi olabileceğine ikna ederken, Ortadoğu’yu da “kalplerin yağmalandığı yer” diye tarifler. “*Bu senin hikâyen*” der okuruna. “*Çünkü sen de Ortadoğulusun*”. “İç”imize doğru başlayan serüven okurunu bu coğrafyanın köklerine götürmüştür bu kez. Oradan da sürer. *Düğümlere Üfleyen Kadınlar* (2013) isimli ikinci roman gelir dört yıl sonra. Yine Ortadoğu’da geçer. “Ne kadar sevilse de tamir olmayan o yaralı coğrafya” diye tanımlanır Ortadoğu kitapta. Birbirinden farklı dört kadın cölde buluşur ve o çok önemli sorunun cevabını arlar: “Bir kadın ya da bir ülke nasıl sevilir?”

Ece Temelkuran’ın bundan 20 yıl önce başlayan “iç” serüveni, ömrün ikinci yarısından notlar diye tanımlanan *İkinci Yarı* (2011) kitabıyla, aslında ömrün birinci yarısına, çocukkenki bir “an”a göz kırparak sürer.

2015 yılında gelen üçüncü roman *Devir*’le birlikte Ece Temelkuran’ın serüveninin artık başladığı gibi edebiyat üzerinden süreceği iyice belirginleşir. *Devir*, 12 Eylül gibi bir yıkımı, iki çocuğun gözünden ve Ankara’daki Kuğulu Park’taki kuğuların seşsizliği üzerinden anlatır. Bir devrin, yalnızca çocuk gözüyle bakıldığında görülecek incelikleri vardır romanda. Evet, büyük hikâyeler zaten unutulmayacak titriyle bir yerlerde kalır da, hiç hatırlanmayacak titriyle de. İşte onlar edebiyatın ve böylece “iç”e doğru seyahatlerin konusu. Ece Temelkuran’ın 20 yıllık iç serüveni, çevrildiği dillerle birlikte dünyanın birçok yerinde sürüyor ama ilk okuyana hep aynı şeyi söylüyor: “*Haydi! Kendine doğru ilk adımı at şimdi.*”

ŞİMDİ TÜRKÇE DAHA DA GÜZEL!

Hasan Ali Toptaş'tan inci gibi bir
Türkçeyle, Türkçeye yeni bir güzellik...
Yıllardır beklenen yeni roman şimdi
#kitapsatılanheryerde

YENİ

Kuşlar Yasına Gider, atların koşması kadar doğal,
kaleme iç çektirecek kadar merhametli bir roman...

Hasan Ali Toptaş yeni romanında

anlatmıyor, söylemiyor; nefeslendiriyor.

Mehmet Ali & Akşamsefası

İmza Günü:

35. TÜYAP İSTANBUL KİTAP FUARI

19.11.2016 (Cumartesi)

Saat: 14.00 - 15.00

3. SALON

STAND NO: 508

GENÇLİK BAŞIMDA DUMAN

Aslı Tunc

Hayal Et Ki Ol
Semih Yalman
Destek Yayınları

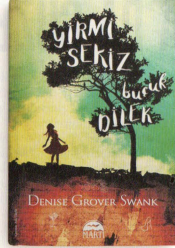
Hayallerinizi nasıl eyleme dönüştürebileceğinizi biliyor musunuz? Peki ya en son ne zaman bir hayaliniz olup olmadığını sorguladınız?

Semih Yalman, anaokulunda %98'ler seviyesinde olan hayal kurabilme yetisinin, üniversite çağlarında %2'lere kadar düştüğünü belirterek, okurları durup düşünmeye teşvik ediyor. Çoğumuz, hayatın rutin döngüsü içinde bir hayale sahip olmadan yaşamının ne kadar yavan olduğunun bile farkında değiliz.

Yazar, büyüdükçe hayal kapasitemizin düşmesinden yola çıkarak, 2013 yılından beri 50 üniversitede hayal seminerleri düzenlemiş. Yaklaşık 5 milyon gence ulaşarak 30 binden fazla hayal dinlemiş ve beş yüz hayalin gerçekleşmesi için öncülük etmiş. Böylece hayal kurmaktan vazgeçemeyip, onu gerçeğe dönüştürmek için doğru bir yol izlendiğinde hayalleri gerçekleştirmenin imkânsız olmadığını göstermiş.

Kitapta her şeyden önce ne istediğinizi belirleyip ona yaklaşmak için istekli olmanız gerektiği belirtiliyor. Kılavuz niteliğinde olan kitap, kendinizi tanımakla başlayıp, hayalinizi belirlemek, inanamak ve gerçekleştirmede ona layık olmak gibi bölümleriyle hayalden gerçeğe giden yolun haritasını çiziyor.

Gelin bir hayal kuralım. Hemen şimdi, şu an. Walt Disney'in dediği gibi; "Hayal edebilirsen yapabilirsin"

Yirmi Sekiz Buçuk Dilek
Denise Grover Swank
Çev. Aslı Güllü
Martı Yayınları

Bu kitap, listeler yapmak ve gerçekleşen her madenin üstünü çizmekten keyif alanlar için mutlaka okunması gerekenlerden.

Özel bir yeteneğe sahip Rose Gardner, gelecekte gerçekleşecek olayları önceden görebilmektedir. Genelde gördükleri, başkalarının hayatlarına dair önemsiz olaylar olduğu için çok üstünde durmaz. Ta ki günün birinde kendi ölümünü görene kadar...

Yirmi dört yaşına kadar yapmak isteyip de yapamadığı ne varsa hepsini gözden geçirir ve şimdiye kadar darki hayatını kayıp olarak kabul eder. Kalan ömrünü iyi değerlendirebilmek için, yaşamak istediği her şeyi bir liste haline getirir.

Fakat hayat bazen iyi bazen de kötü sürprizlerle doludur. Bu defa yeteneği Rose'u yanıltmış ve kendisi yerine ölen, ona son derece gaddarca davranan annesi olmuştur. Üstüne üstlük Rose bir anda annesinin ölümünden sorumlu tutularak, beklenmedik bir şekilde olayın baş şüphelisi durumuna düşmüştür.

Gizemli içeriği, kahramanlara ait sırlar ve arada tahminlerinizi haksız çıkartan ters köşe detayları ile baştan sona peşinden sürükleyen bir hikâye. Sayfaları heyecanla çevireceğiniz bu kitabı okurken sıklıkla, "Acaba ben Rose'un yerinde olsaydım ne yapardım? Diyeceğinize eminim.

EDEBİYAT DÜNYASINDA BİR GÖÇEBE

Sonbahar Tılsımı
Bella Thorne
Çev. Merve Şimşek
Pegasus Yayınları

Kızıl saçları ve sakarlığıyla yeni okulunda hemen dikkat çeken Autumn, yepyeni bir hayata merhaba demek üzeredir. Aventura Lisesi'nde kendisini kollayacak arkadaşlarının yanı sıra, karşı karşıya geleceği bir grup da olacaktır. Autumn yeni hayatına alışmaya çabalarken duygularını ve düşüncelerini babasından kalan gizemli bir günlüğe yazmaktadır. Günlüğe yazdıklarının şaşırtıcı bir şekilde gerçekleşiyor olması onu düşündürür. Bu sadece basit bir tesadüf mü, yoksa kendisine emanet edilen günlüğün tılsımı mıdır?

Bize Bıraktığın Sözler
Brooke & Keith Desserich
Çev. Gürkan Ateş
Epsilon Yayınları

Çok ender görülen bir hastalığa yakalanarak hayata veda eden Elena Desserich, sadece altı yaşında olmasına karşın çoğu yetişkinin bile farkında olmadığı pek çok gerçeğin farkında varmış ve hayatın büyük bir mucize olduğunu hatırlatmaktan vazgeçmemiştir. Elena'nın ardında bıraktığı sözler, sevginin gücü karşısında bazen ölümün bile aciz kalabileceğini anımsatırken, bu zorlu yolculukta Brooke ve Keith Desserich'in tuttuğu notlar, okurları çocukları amansız bir hastalıkla mücadele eden bir ailenin duygularına ortak ediyor.

Mehmet Ali & Akşamsefası

New York Times ve USA Today verilerine göre, kitapları en fazla satan kadın yazarlardan biri olan Amerikalı yazar Denise Grower Swank, Kansas-Missouri doğumludur ve on dokuz yaşına kadar hayatına bu eyalette devam etmiştir. Yaşamının bundan sonraki on yıllık bölümünü dört eyalet ve beş şehir değiştirerek geçirdiği için hayatının bu kısmında kendini bir göçebe olarak tanımlamaktadır.

Üçü evlatlık, altı çocuk annesi olan yazar çocuklarına ve ailesine olan düşkünlüğünü, hobileri sürülmesinde en keyif aldığı şeyin kendi mutfağında bütün çocuklarıyla birlikte dans edip keyifli vakit geçirmek olduğunu ifade etmektedir.

Yazarlık sürvenine dördüncü sınıfta yetmiş sayfalık bir deftere yazdığı ilk romanı ile başlayan Swank, bu tutkusunu lise yıllarında da devam ettirmiş ve yirmili yaşlarında çeşitli romanlara imza atmıştır. Yazdıklarını başkaları ile paylaşabilmek adına açtığı "There is Always Room For One More" isimli blog sayesinde daha sık ve etkin yazma fırsatı bulmuştur. Profesyonelliği geçiş yapmak için doğru zaman olduğunu düşündüğü 2009 yılının sonbaharında, yazmaya nereden başlayacağını bilmeyen yeni yazarlara yol gösteren ve yaratıcı yazarlığı destekleyen NaNoWriMo platformuna dahil olmuş, böylece romanlarını daha geniş kitleler ile buluşturabilmek adına ilk önemli adımı atmıştır.

Eserlerini kurgularına göre gizemli, romantik, fantastik ve genç yetişkin romanları olarak kategorize eden yazarın kitapları ve Magnolia Steele, Rose Gardner gibi serileri dünya çapında ilgi ve beğeni ile takip edilmektedir. ■

Denise Grower Swank

"DÜŞSEN DE ÖNEMLİ DEĞİL, TEKRAR AYAĞA KALKABİLİRSİN!"

Tuğçe Inceoglu

"Çok güzel ve kocaman açmış çiçeklerin olduğu bir balmın üzerinde, sevdiğim müziği dinleyerek uykuya dalsam ne güzel olurdu..."

Böyleydi son cümleleri Aya Kito'nun.

On dört yaşında amansız bir hastalığa yakalanmıştı Aya. Beyincik ve omurilikteki hücrelerin dejenere olması sonucu artık onu zor günler bekliyordu. Ama o hâlâ kendini iyi hissederken durmadan yazdı. Yaşadıklarını, yüzleştiği hastalıkla mücadelesini ve en önemlisi de hiç bitmeyen yaşama sevincini...

Ta ki bir süre sonra omurluğu işlevini yerine getiremeyip kasları gittikçe güçsüzleşene, vücut beyin komutlarını dinlemez hâle gelip giderek yürümekte zorlanana, Aya kelimeleri tam olarak çıkaramayıp elleri dışı hareket edene ve öyle ki o çok sevdiği günlüğüne artık tek bir kelime bile yazamayıp yatağa bağımlı olana kadar...

Yazdığı satırlarla belki de en büyük dersi bizlere veriyordu Aya. Meşgalelerimiz, koşturmacalarımız, memnuniyetsizliklerimiz ve şikâyetlerimiz arasında aslında özümüzü unutan bizlere... Yirmi beş yaşında hayata veda eden ama o zamana kadar da yaşama dair umutlarını yitirmeyen kocaman bir yüreğe sahipti. Hastalığına rağmen liseye giriş sınavlarında başarı sağladı, yeri geldi emekledi ama yine de gitti derslerine. Hastalık bedenini adım adım teslim alırken, aklı ve duyguları dipdiri olsa da, bedeninde gittikçe azalan yaşam kapasitesine bir anlam yükleyip hayata tutunabildi Aya. Acı kaderine karşın hayatı sevmeyi ve sahip olabildiklerine şükretmeyi seçmişti çünkü.

Sonrası mı?

Aya'nın kalan kısa ömrünün bu hazin hikâyesini annesi Shioka Kito ve doktoru Hiroko Yamamoto anlatımlarıyla taçlandırdı ve ölümden sadece iki yıl önce bu metin kitaplaştırılarak Japonya'da yayımlandı. İlerleyen yıllarda da "One Liter of Tears" ismiyle diziyi uyarlamış oldukça ses getiren Aya'nın günlüğü, *Bin Damla Gözyaşı* adıyla Türkçeye de çevrildi.

Aslında Aya'nın hikâyesi ilk değildi, son da olmaya-
caktır. Onun gibi amansız bir hastalığa yakalanıp küçük bedenleriyle büyük yaşama mücadeleleri veren pek çok minik yüreğe sahibiz.

Kronik bir hastalık olan kansere yakalanan minik Leyla'nın vefatının ardından, kaybettikleri minik Leyla gibi olan diğer hasta çocukların hâlâ hayattalarken yanlarında olmak isteyen bir grup İstanbul Tıp Fakültesi öğrencisinin emekleriyle başlayan ve şu an binden fazla tıp öğrencisinin yürüttüğü manevi bir destek projesi LEYLA'DAN SONRA... Ekibin tek amacı; kronik hastalıklarla savaşan çocuklarla kaliteli vakit geçirmek ve dileklerinin gerçekleşmesine aracı olmak...

"Bir Çocuk Bir Dilek" temalı bu proje kapsamında, Leyla'dan Sonra ekibi ile güzel bir çalışmaya imza atan Portakal Kitap sadece kitap basmakla yetinmeyip işi bir sosyal sorumluluk projesi olarak kurgulamışlar.

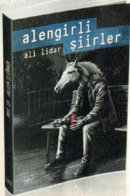
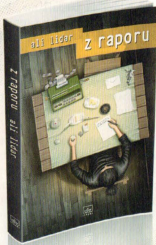
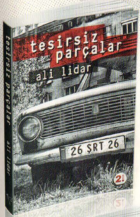
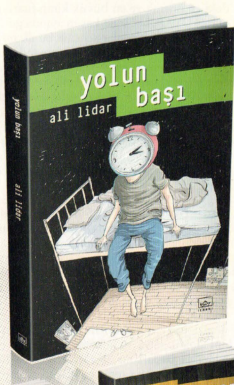
Bu kitap; Aya'nın hayatla barışık hikâyesi üzerinden aynı hastalığı çekenlere bir umudu vadediyor. Kitabı okuyanlar da onun hikâyesinden çok şey öğrenecek ve beklenmedik dönemeçler, yokuş ve inişlerle sona uzanacak yaşamın; merhamet, sabır, sevgi, inanç, fedakarlık gibi nice erdeme sınıksız bağlanmadan yaşanılabilir olmadığını anlayacak.

Yirmi beş yaşında hayata veda eden Aya Kito'nun günlüklerinde sizler biraz umut, biraz hüznün, bolca ders ve aktılacak bin damla gözyaşı bekliyor... ■

Bin Damla Gözyaşı
Aya Kito
Çev. Ümmühan Çiftçi
Portakal Kitap

niye kıskırttın tabiatı ırmakları baştan çıkarttın
gel anlat şimdi kölelikten kurtulmanın asaletini!

Mehmet Ali & Akşamsefası

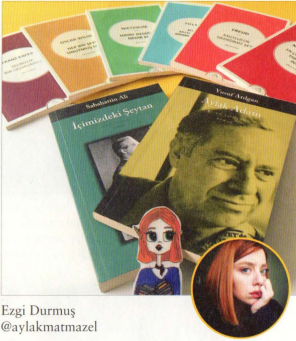

www.ithaki.com.tr
İnternet satış: www.ilknokta.com

twitter.com/ithakiyayinlari
facebook.com/ithakiyayin

kitap ve kültür dergisi | 79

Genel Dağıtım PUNT

Ezgi Durmuş
@aylakmatmazel

KASIMDA FUAR BAŞKADIR

"Niçin rüzgarlı sonbahar akşamlarımda, sessizce yan yana yürüyerek ruhlarımızın konuştuğunu dinlemiyorum?" Sabahattin Ali, Kürk Mantolu Madonna

Çünkü ruhumuz kullanılmaya kullanılmaya paslandı, onun payına düşen söz hakkını da ağzımız aldı. Naif, ruhu okşayan cümleler yalnızca geçmişte ve bazı kitapların satırlarında kaldı. Kasım romantikliğine hiç yakışmayan bir girizgâh yaptığım için kusura bakmayın. En afili aşk cümlelerini yazıp size döretmişim, on iki ay aynı olan bir duyguyu başka göstermeyi ben de çok isterdim ama bu ay daha önemli bir meselemiz var: FUAR!

Sanırım ben çocukken ülke büyük bir refah içindeydi. Zira haber bültenlerinde çatışmalar değil doğum yapan pandanın yavrusu gösterilirdi, muhabirler çarşı pazar gezer, fındığın faydalarını anlata bitiremezlerdi. En büyük sıkıntımız, hafta sonu iç kesimleri etkisi altına alacak şiddetli kar ve soğuk hava dalgası olabilirdi. Bir de her haber bülteni sonunda hayatımızı kolaylaştıracak taktikler verilirdi. Mesela, "alışverişte nelere dikkat edilmeli?" Merak etmeyin, o yaştaki düşünecek daha derin mevzularım olmadığından hepsi kalmış aklımda. Paylaşacağım sizinle şimdi bir güzel o bilgileri.

Türkiye'deki en önemli ve en büyük kitap fuarlarından biri olan TÜYAP, her sene kasım ayında gerçekleştiriliyor ve okullarla kitaplar senenin bu ilk büyük fuarında bir araya geliyor. Çok uzun zamandır beklediğim bir film vizyona gireceğim gibi heyecanlanıyorum ben fuar yaklaştıkça. Fuarı beklemeden gidip alamaz mıyım kitapları? Alırım elbette, ama sadece kitapların ve kitapseverlerin olduğu bir alanda o hazzı yaşamak bir başka. En sevdiğiniz şarkıyı playlist'ten açıp dinlemekle radyoda o şarkıya denk gelmek arasındaki farkı düşünün; ikisinin verdiği keyif bir olabilir mi? İşte benim için fuar, sevdiğim şarkıya radyoda denk gelmek gibi...

Tabii bu kadar coşkuyla beklediği bir ortama girince mantık devre dışı kalıyor insanda. Her gördüğünü almak, torbalar dolusu kitapla dönmek istiyor eve. Nitekim dönüyor da. Lakin hep bir eksik oluyor o torbada. Hep bir "ah keşke şunu da alsaydım!" denilen bir kitap geliyor aklı. Bu pısmanlıktan kurtulmanın sırrı ise alışveriş listesi yapmakta!

Kütüphanenizi boş bir buzdolabı gibi düşünün. O buzdolabını doldurmaya ilk olarak ihtiyacınız olan ürünü almakla başlarsınız. Kitaplar için de bunu uygulayın. İhtiyaçlarınızı saptayın; klasikleri tamamladıysanız örneğin, ilk olarak onları tamamlayın. Bir kütüphanenin en temel ihtiyacıdır klasikler ne de olsa. Yerli ve yabancı klasiklerden okumadıklarınızı belirleyip, öncelikli okumak istediklerinizden birkaçını alın. Sonra biraz çeşitliliği arttırın. Araştırma-inceleme kitaplarına bir göz atın. Çağımızın Meydan Larousse'u (bilmeyenler için: Eskiden gazetelerin kuponla dağıttığı deri kaplı bir ansiklopedi. Dönemin vazgeçilmez vitrin süsü de denebilir tabii.) Google olmasına rağmen, kütüphanenizde bu tarz ansiklopedik kitaplara yer vermekten kaçınmayın. Çok şükür asla televizyon izlemeyen bir toplumuz, sadece belgesel izliyoruz ama siz yine de raflardan birini bu tarz genel kültür kitaplarına ayırın. Gelelim işin en keyifli safhasına. Bu kısım tamamen damak tadınızla ilgili. Hangi tür kitaplar size daha çok tat veriyorsa birkaç örnek de onlardan ekleyin listeye. Sağlıklı alıştırmalıklar da olabilir bunlar, çıtır cerez de... Neticede mjde dğ sizin, kütüphane de.

Ve unutmayın! Bu liste sizin ihtiyaçlarınızı doğrultusunda hazırlanmalı. Hem ruhunuzu hem zihninizi doyuracak kitaplardan oluşmalı. O yüzden eksiklerinizi görmekten ve "bilmiyorum" demekten kaçınmayın. Çünkü insan "biliyorum" dedikçe bilgiye doyuyor. Oysa aç olmalıyız okumaya ve öğrenmeye. Hem rüzgarlı sonbahar akşamlarında sessizce yan yana yürümek yerine içimizi ısıtan kitaplardan konuşsak, fena mı olurdu sizce? ■

BABİL.COM'UN
RENKLİ KİTAP DÜNYASI
ÇENGELKÖY'DE
SİZİ BEKLİYOR

babilmekan
— kitabevi kafe —

Mehmet Ali & Ailemiz

8.000 ÇEŞİT KİTAP, KEYİFLİ KIRTASIYE, USTA ELİNDEN
KAHVE ÇAY ve LEZİZ ATİŞTIRMALIKLAR. EVİNİZİN RAHATLIĞINDA
KİTAP OKUMA ve ÇALIŞMA İMKANI.

Eda Selimoğlu
@kitaplarimlamutluyum

KÖR BAYKUŞ'UN GÖZÜNDEN

Baykuş, bazı toplumlar tarafından uğursuz olarak nitelendirilirken, bazı toplumlarda da tersine kutsal anlamlar yüklenmiştir. Genellikle ölümü çağrıştırdığı düşünülse de, aslında doğada bize zarar verebilecek birçok canlıyı tüketerek iyilik yapan bir kuş türüdür.

Doğunun Kafka'sı olarak adından söz ettiren Hidayet'in Kör Baykuş'u ise, genel geçerli inancı desteklercesine "Yaralar vardır hayatta, ruhu cüzzam gibi yavaş yavaş ve yalnızlıkta yiyen, kemiren yaralar. Kimseye anlatılamaz bu dertler... Çünkü henüz çaresi de, devası da yok bu dertlerin..." diye başlıyor. Derin bir hissiyat ile sürüyor.

Anlatıcı yazmasının sebebini; lambanın duvara yansıttığı gölgesine "kendisini tanıtmaya" isteği olarak açıklıyor. "İnsan ve gölgesi farklı mıdır?" diye düşünmeden edemiyorsunuz. Gölgemiz, senaryosu önceden yazılmış bir oyunun sözlerinin dışına çıkamayan bir figüran gibi gelir bana.

Bir afyon tiryakisinin dış dünyayı algılamasındaki aksaklıkları, okuyucu da düşünerek gerçek arasındaki belirsizliği bu satırlarda yaşıyor. Zaman ve mekân kavramlarından bağımsız şekillenen olay örgüsü içerisinde yer alan baba, amca, ihtiyaç hurdacı, mezarcı, anlatıcı karakterlerinin aslında, yaşamda

farklı rollere bürünmüş tek kişiler olduğunu görüyorsunuz.

Bazen nefret ettiği şeye dönüşür insan bu hayatta. Mesela ilk bakışta etten hoşlanmayan birinin, kasa-bın et keserken zevk almasını gördüğünde kasaptan da nefret etmesi olağan gelebilir. Fakat aynı kişinin günün birinde birini öldürürken bu eylemden hoşlanması yaşamdaki tezatlıkları ifade eder bir bakıma. Tıpkı anlatıcının da eserde yaptığı gibi. Kitabı okurken fark ettiğim bir diğer konu "bakmak ve görmek..." Bazen bir manzaraya o kadar yüzeysel bakarız ki, görüntünün ardındakileri fark etmeyiz. Ormana bakarken, sadece yeşili görürüz. Derinlemesine bakmazsak o bütünü içerisindeki renk armonisini ve kocaman yaşam döngüsünü göremeyiz. Göz kendisi hariç her şeyi görebilen ve gördüklerini zihninin inisiyatifinde yorumlayan mükemmel bir sisteme sahiptir. Kendi yaptıkları için ise dışarıdan başka bir göze ihtiyaç duyar ki, bu da dış dünyanın yorumuna kalmıştır.

Anlatıcı, sırf kendisini büyüten çok sevdiği halasına benzediği için halasının kızıyla evlenir. Fakat karısının asla onun olmadığını, sürekli kendisini aldatıldığını bildiği halde bu acıya katlanır. Acıyı sessizce yaşamasını anlattığı satırları ile okuyucu, sözcüklerin derinliklerinde vurgun hissini yaşıyor. Belki de acı karşısında sessiz kalmak, insanın kendisine verdiği en büyük yanıttır. Bu şekilde davranarak, hep aynı güvenli döngüde kalıyoruz. Bunun dışına çıktığımızda hep daha kötüsünü yaşayacakmış hissinde kapılarak aynı koşullar içerisinde bu sefer bir mucizenin gerçekleşmesini bekleyerek geçiyor yaşamımız. Hâlbuki çember dışında da bizi farklı güzellikler bekliyor olabilir. Bunu hiç bilmeden bu dünyadan göçüp gidiyoruz çoğu zaman. Tıpkı anlatıcının her defasında aynı resmi yapması gibi, bizler de çoğu zaman bir adım atmaktansa, olduğumuz yerde kalarak ilerlemeye çalışıyoruz. Sonuçta yaşamın hareketliliğine nispet yaparcasına, ölümü çağrıştıran durağanlık bizi hiçbir yere ulaştırıyor.

Hidayet'in yaşamına son vermeden önce yazdıkları oldukça dikkat çekici: *Annesi 'salgı salamaz ol' diye beddua eder yavru örümceğe. Küçük örümcek ağ yapamayınca ölüme kurban gider.* İnsan bu noktada düşünmeden edemiyor; acaba yazarlar ve eserleri derken, sözcükler sadece satırlarda değil, yaşamda da tüm gerçekliği ile mi yer alıyor? ■

DUNYA TARİHİNDE

AFRİKA

Tarih Öncesinden Günümüze

ERIK GILBERT
JONATHAN T. REYNOLDS

100 35. ULUSLARARASI İSTANBUL KİTAP FUARI
SALON 3 STAND NO 207 C

Mehmet Ali & Aksemsedefi

Tel 0212.520 66 42
Faks 0212.520 74 00
satis@kureyayinlari.com

facebook.com/kureyayinlari

twitter.com/kureyayinlari

www.kureyayinlari.com

Ayşe Ayhan
@bikahvebikita

3D OKUMA, 3D SİNEMAYA KARŞI!

Herkes bilir ki kitaplar her zaman filmlerinden daha güzeldir. Yine de dayanamayıp bu filmleri izleriz. Özellikle fantastik bir kitapsa beyaz perdeye yansıtılan utançla birlikte bir parça da zevk duyuyoruz izlerken. İtiraf edelim, koltuğumuza gömülürken tüm o büyümlü sahnelerin tadını çıkarırız. Anlık bir histir belki. Ama arka plandaki müziğin etkisi ve sahneye yansıtılan efektler her şeyi çok daha güzel gösterir. Üstelik işin başka boyutları da ortaya çıkmıştır. 3D, 4D, 7D sine-malar peyda olmuştur.

İşte tüm bunları düşündüğüm bir gün aklıma şu geldi: Üç boyutlu sinema var da neden üç boyutlu okuma olmasın? Böyle bir durum mümkün hale getirilirse, bu, kitap okumanın hazzını iyi bilen bir okuyucu için Nirvana'ya ulaşmak gibi olacaktır. Peki, bunu nasıl gerçekleştirebiliriz?

Aslında çoğu öğeyi hali hazırda uygulayarak okuma zevkini katlayan çok kişi var. Yine de birkaç küçük eklemede bulunmanın zararı olmaz. İlk olarak akla elbette arka plan müziği geliyor. Trafikte sıkışıp kalmış bir otobüsün içinde kulaklıkla müzik dinlerken beynimizin gerisinde şarkıya klip çeken insanlar olarak, kitap okurken düşük bir ses düzeyi ile sözsüz müziklerin üç boyutlu okumamıza katkı sağlayacağını düşünüyoruz. Kitaplara

ya da türlerle özel şarkı listelerine zaten artık her yerden ulaşabiliyoruz.

Bir diğer faktör ise mekân olacaktır elbette. Şunu başta eklemeliyim ki bir okuyucu iyi bir kitap bulduğunda nerede olursa olsun kendini dış etkenlere kapatarak kitabın içine gömülebilmelidir. Ama Paris'te küçük bir kafede geçen kitabı, hoş bir kitap kafenin sakın bir köşesinde kahvenizi yudumlarken okumanızın ne zararı olabilir? Peki ya elinizde trende gerçekleşen bir cinayet romanı varken gece yolculuk yapıyor olsanız? Veya yer altında geçen bir gerilim kitabını masanızın altında okuyacağınızı söylesem? Abartıyor muyum? Belki de... Bu konuda kendi sınırlarınızı belirlemek tamamen size kalmış.

Deneyimi çeşitlendirmek için sinema öğeleriyle sınırlı kalmamaya karar verdim ve kendime şu soruyu sordum. "Üç boyutlu okuma" dediğimiz deneyim bir sinema filminden başka neye benzebilir? Kesinlikle bir tiyatro oyununa... Peki, bir tiyatro sahnesinde en önemli dekor nedir? Elbette ışıktır. Arka plandan süzülen ışık sözlere gerek duymaksızın sabah, öğle ya da akşam olduğunu bize bildirir. Öyleyse okuma sırasında biz de ışık faktörünü kullanabiliriz. Mum ışığı her kitap türünde işimize yarayacaktır. Romantik ya da korku-gerilim... Fantastik ya da klasik... Düşünün. Bir Jane Austen romanı içindedir. Karakter gece kitap okumak ya da bir şeylere bakınmak için yatağından kalkmış. Elinde erimeye yüz tutmuş mumu ile misafir olarak kaldığı evde geziniyor. Ve siz bunları okurken yanı başınızda bir mum titreşiyor. Gözlerinizi bozmamak için mumun yanı sıra okuma lambasının ya da masa lambasının açık olduğundan emin olun. Eğer e-kitap okuyorsanız zaten böyle bir probleminiz de olmayacaktır.

Belki düşündükçe siz de okuma keyfinize keyif katacak bu deneyime ekleyecek bir şeyler bulursunuz. Hayal edin. Elinizde korku-gefilim kitabınız, koltuğunuzun bir köşesine sığınmışken, dışarıda gök gürültülü sağanak yağmur pencerenizi dövrerken, bir kenarda mumunuz titreşirken ve arka planda fark edilmeyecek kadar düşük sesle bir korku filminin müziği çalırken kendinizi kitabın başkarakteri olarak hissetmeniz kaçınılmaz olacaktır. ■

ULUSLARARASI
INTERNATIONAL
İSTANBUL

40th
35
years

KİTAP!

FELSEFE VE İNSAN

FUARI

PHILOSOPHY & HUMANITY

BOOK FAIR

NOVEMBER 12 - 20 KASIM 2016

Ziyaret Saatleri / Visiting Hours :

Hafta sonu / Weekend* : 10.00 - 20.00

Hafta içi / Weekdays : 10.00 - 19.00

(*20 Kasım / November: 10.00 - 19.00)

www.istanbulkitapfuarı.com

www.istanbulbookfair.com

kitapfuarı istanbulkitapfuarı

kitapfuarı kitapfuarı

Oğuz Atay

BÜTÜN ESERLERİ 1

Tutunamayanlar

OĞUZCUĞUM

ATAY

Emrah Ateş

Ne zaman edebiyattan konuşmaya başlasak insanlara sevdiği yazarları soruyorum. Hani derler ya (belki de demezler) “bana sevdiğin yazarı söyle sana kim olduğunu söyleyeyim,” diye, ben de bunun üzerinden eleştiriler yapıyorum insanlara. Lakin gelin görün ki ya ben kendimi anlatamıyorum yahut insanlar beni anlamak istemiyor. İsterim ki, bu defa da konuşmak yerine yazarak anlatayım derdimi; belki benimle aynı düşünen birileri vardır diye. Bu sebeple açık konuşacağım; hem de çok açık.

Hiçbir yazarı layıkıyla sevmeyi başaramıyoruz. Ya ondan habiberiz, ya da ona bir magazin unsuruymuş gibi davranıyoruz. Bizim ülkemizde bu var biliyorsunuz, konu ne olursa olsun onun magazin kısmıyla ilgileniriz. Bizden birinin Nobel’i kazanması önemli değildir, ama Nobel’i kazanan adam karısından boşanırsa iş değişir.

Son yıllarda bilhassa sosyal medya etkisiyle kitap paylaşım (bakın okuma demiyorum) sayısı çok arttı ve listenin başını Oğuz Atay çekiyor. Hadi en azından Cemal Süreya ile berabere kalıyor diyelim. Malum, internette yayınlanan neredyse tüm şiirlerin altında Cemal Süreya imzası var. Bundaki en büyük sorun interneti yanlış kullanmaktan ziyade referans alınan siteler diye düşünüyorum. Benim yazılarım bile başka isimlerle dolaşıyor internette. Hoş, Türkiye’nin en çok satan dergilerinden biri bile “çay var içersen yol var gidersen” isimli cümleyi Aşk Veysel

adıyla yayınlatabiliyor. Bu durum kaosu daha da büyütüyor haliyle... Kime güvenecek peki bu insanlar? Açıklayayım; kitaplığındaki kitaplara güvenecek öncelikle! Sevdiğiniz bir yazarla alakalı bir paylaşım yapacaksanız direkt kitabından yapın derim. Eğer sevdiğiniz bir yazarın kitabı evinizde yoksa onu sevdiğini iddia etmeyin. Benim insanlarla olan kavgam da burada başlıyor zaten.

12 Ekim Oğuz Atay’ın doğum günüydü. Yaşasaydı 82 yaşında olacaktı ve günümüzde adının nasıl da kötüye kullanıldığını, üzerinden prim yapıldığını görecekti. Türkiye’nin en çok satan dergilerinden birinin geçtiğimiz sayısında, ülkemizin çok satan yazarlarından biri Oğuz Atay’ın fotoğrafının yanına şöyle bir cümle yazmıştı “*bir kitap ol deseysin / tutunamayanlar olurdu / yine de uzatırdım elimi / en sarhoş anımda dahi tut diye.*” Şimdi bunun şiir olduğuna inanan okuyucuları bir kenara bırakalım. Bu cümleyi yazan kişinin en sevdiği yazarın Oğuz Atay olduğunu iddia etmesi üzerine biraz düşünelim isterim.

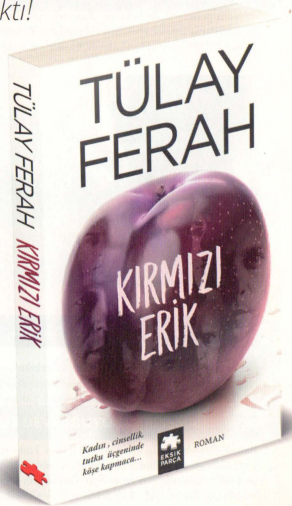
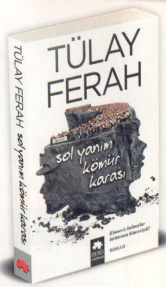
En çok satan kitaplardan biri olan *Tutunamayanlar* toplamda 724 sayfa. Ama internete girip baktığınızda paylaşılan cümleler hep aynı cümlelerdir. Koca kitapta, bu adam sadece bunları yazmış olamaz değil mi? Öyle ki, o kitap herkesin şıp diye okuyup afılacağı bir kitap hiç değil. *Tutunamayanlar*’ı okumak için biraz edebi zekâ ve sabır gerekir. Kendinizi kitaptaki karakterin yerine koymazsanız kitaptan hiçbir şey anlamazsınız. Hani su gibi aktı deriz ya, su gibi akmaz, aksine suda boğar okuyucuyu. Yüzmeyi ilk defa öğrenirken hissettiğinizi hissedersiniz; batıp batıp çıkarsınız suda. Çünkü Oğuz Atay’ın yapmaya çalıştığı şey zaten budur; okuyanı kitabın içine hapsedmek... Zor ama leziz kitaplardır Oğuz Atay’ın kitapları. Oysa bunca enteresan paylaşımlar bu izlenimi tamamen yıkıyor. Bir insan hem *Kötü Çocuk* kitabını hem de Oğuz Atay’ı nasıl aynı anda sevebilir. Yahut en sevdiği yazar Oğuz Atay olan kişi nasıl aynı anda o çok satan dergilerin de müptelası olabilir? Hiç mi rahatsızlık duymaz?

Tüm kitapçılarda
ve marketlerde!

**Sol Yanım
Kömür
Karası'nın**
yazarı

**Tülay
Ferah'nın**
yeni romanı

Kırmızı Erik
çıktı!

Behçet Necatigil, kendisine aynı anda birçok dergiden teklif geldiğinde birini seçer kalını için de "gençlere de yer kalsın" demiş. İşte edebiyatın gerçek ahlaki budur. Bu dergilerin de bu ahlaka uygun bir şekilde hareket etmesi gerekir.

Peki niçin Oğuz Atay kitapları bu kadar çok satıyor? Yine araştırmalarım sonucunda o büyük yazarı okuyan kişilerin ortak özelliklerinden yola çıkarak Oğuz Atay sevdalısı nasıl olunuyomuş onu yazayım size, dahasına siz karar verirsiniz. Bu maddeler benim gerekli gördüğüm değil, çoğunlukla gördüğüm maddelerdir;

1. Leyla ile Mecnun'un Oğuz Ataylı bölümlerini izle
2. Poyraz Karayel'in Oğuz Ataylı bölümlerini izle
3. İnternete "Oğuz Atay Tutunamayanlar özet" yaz, konuyu öğren (çoğu bunu bile yapmıyor)
4. #tutunamayanlar hastegindeki paylaşımlardan iki üç tane aşır (büyük ihtimalle o sözler Oğuz Atay'ın bile değil)
5. Herkese Albayım de, Olric de, çok yalnızım de, ağla sızla prim yap
6. Kahveli mahveli bir Tutunamayanlar kitabını internette paylaş "Çok susadım Albayım" falan yaz.

Bütün bunları yapınca on numara kitap okuru oluyorsunuz. Sadece Oğuz Atay için değil bu söylediklerim, şu anda edebiyata yön vermiş bütün büyük yazarlar için aynı leş durum uygulanıyor. Kürk Mantolu Madonna'daki Madonna'yı popstar Madonna zannedenler var yahu. Acı değil mi bu? Cemal Süreya'nın facebook sayfasına şöyle bir mesaj düşmüş gençlerde; "Yeni kitabınız ne zaman çıkacak?" "Öldüm ben!" demiş admin. İyi demiş.

Yukarıda bahsettiğim dizilerin hepsini ben de izledim bu arada. İzleyene bir lafım yok aslında. Lakin Oğuz Atay gibi Türk Edebiyatında romana mizahi dili başarıyla uygulayan bir yazara "afili filinta" muamelesi yapmayın diyorum sadece.

"Peki kardeşim paylaşmayalım mı şimdi biz kitabı?" diyeceksiniz, ona da bir laf dediğim yok. Tabii ki paylaşacaksınız; ben bile kendi yazdığım kitabı paylaşma yüzüzlüğünü gösteriyorum. Sonuçta sosyal medya insanlara ulaşmak için bir araçtır. Belki benim bu yazdığım yazı hiçbir dergide yer bulmayacak ve siz sosyal medyadan okuyacaksınız. O yüzden herkes Oğuz Atay kitaplarının reklamını kendi çapında yapsın, herkes Oğuz Atay'ı alsın-okusun ama gerçekten okusun istiyorum. Sonuçta kimse Oğuz Atay okuyoruz diye bize madalya vermeyecek. Ama Oğuz Atay'ın eserlerini okuyup anladığımızda hayatımız değişecek!

— Haksız mıyım Albayım? ■

Mehtmet Ali & Akşamsefası

CANAVARIN ÇAĞRISI / A MONSTER CALLS

2016 | Dram - Komedi | 104' | Türkçe | 04 Kasım 2016

Lo Imposible ve El Orfanato filmlerinin yönetmeni Juan Antonio Bayona'nın imzasını taşıyan film, Patrick Ness'in kaleme aldığı romandan beyaz perdeye uyarlandı.

12 yaşındaki Conor canavarlar ve peri masallarının fantastik dünyasına kaçmak isterdir. Annesinin hastalığı ile ilgilenen Conor, aynı zamanda pek sempatik olmayan büyükannesi ile zaman geçirmek zorundadır. Bulunduğu okul eğitiminin uzak ve zorbalarla doludur. Conor'un babası ise ondan binlerce mil uzakta, Amerika'ya yerleşmiştir. Conor bu korkutucu gerçeklerden uzaklaşmak için fantastik varlıkların hüküm sürdüğü hayal dünyasına küçük bir yolculuğa çıkacaktır. Bir gece saat 12.07'de yatak odasının penceresinde beliren 13 metrelik porsuk ağacı, o gecenin sonra her akşam aynı saatte Conor'u ziyaret etmeye başlar. Bu canavarın anlatacağı hikayeler vardır ve Conor'un bu hikayeleri dinleyip kafasında canlandırmaya çalışması konusunda ısrarcıdır. Bu kadim, vahşi ve acımasız Canavar, Conor'un cesaret, inanç ve gerçeklik ile dolu yolculuğunda ona rehberlik edecektir.

Hazırlayan: A. Roban Can

ARRIVAL

2016 | Bilimkurgu | 116' | İngilizce | 11 Kasım 2016

Film, ordu dilbilimcisi Dr. Louise Banks'in hikayesini anlatıyor. Bir uzay gemisi dünyaya iniş yapınca dünya adeta sarsılır. Amaçlarının ne olduğu bilinmeyen uzaylılarla iletişim kurmanın yolları aranmaya başlar. Uzaylılarla iletişim kurması için ordu dilbilimcisi Dr. Louise Banks çağılır. Doktora yardımcı olması için de fizikçi Ian Donnelly seçilir. İkisinin artık en önemli görevi uzaylıların barışçıl mı yoksa istilacı mı olduğunu belirleyebilmektir. Bu süreçte bir diğer zorluk da ordunun ısrarcı bir şekilde saldırı yanlısı olması olacaktır...

Başrollerine Superman'in sevgilisi Louis Lane rolünde boy gösteren Amy Adams ve Marvel'in Hawkeye'yi Jeremy Renner'i yerleştiren Arrival filminin yönetmen koluğunda Sicario'nun yönetmeni Denis Villeneuve oturuyor. Filmin senaryosunu ise Elm Sokağında Kabus ve Son Durak 5'in senaryolarına imzasını atan Eric Heisserer yazıyor. Filmin kadrosunda Michael Stuhlbarg, Tzi Ma, Mark O'Brien ve Forest Whitaker da yer alıyor.

ALBÜM

2016 | Dram, Fantastik | 106' | İngilizce | 11 Kasım 2016

Mehmet Can Mertoglu imzalı Albüm, senenin en çok konuşulan Türk filmi oldu. Cannes'da yakaladığı başarısını yurt içindeki festivallerde de sürdüren film, son olarak Altın Portakal'da yarıştı.

Cüneyt ile Bahar Bahtiyaroğlu, Antalya'da yaşayan, otuzlu yaşlarının sonuna merdiven dayanmış, sekiz yıldır evli bir çifttir. İkili, doğal yollardan çocuk sahibi olamadıkları için evlat edinmeye karar vermiştir ama müstakbel çocuklarının gelecekte kendilerini biyolojik olarak da ebeveyn sanmasını istiyorlardı. Bu amaçla Bahar'ın hamile kılığında olduğu fotoğraflar çekip düzmece bir hamilelik albümü oluşturmaya başladılar.

BACALAUREAT / MEZUNİYET

2016 | Dram | 128' | Rumence | 18 Kasım 2016

2016 Cannes Film Festivali'nde eleştirmenler tarafından merakla beklenen ve filmin yönetmeni Cristian Mungiu'ya En İyi Yönetmen ödülünü getiren film ülkemizde Kasım ayında vizyona giren diğer bir önemli film. Daha önce 4 Ay, 3 Hafta, 2 Gün filmi ile hafızalara kazınan yönetmen, şimdi ise karşımıza başka bir konuyla çıkıyor.

Romeo Aldea, Transilvania'da ufak bir dağ kasabasında yaşayan doktor bir babadır ve kızı Eliza'yı 18 yaşına geldiğinde, onu okutmak için yurtdışına göndereceği idealiyle büyüdür. Planları gerçekleşmek üzeredir. Eliza İngiltere'de psikoloji okumak için burs kazanır. Tek yapması gereken final sınavlarını geçmektir ki bu da aslında başarılı öğrenci için sadece bir formaliteden ibarettir. İlk yazılı sınavından bir önceki gün, Eliza tüm geleceğini riske atan bir saldırıya uğrar. Şimdi Romeo, bir karar vermek zorundadır. Durumu çözmek için birkaç yol vardır ancak hiçbir kızına öğrettiği prensiplerle uyuşmamaktadır.

Mehmet Ali & Akşamsefası

iTunes'DA BU AY

SİHİRBAZLAR ÇETESİ 2

2016

Dahice ilüzyon gösterileri ile iç içe geçen bir soygün hikayesinin ikinci filminde çeteye yeni aktörler dahil oluyor ve şölen seyre doyumsuz bir hal alıyor.

ANNEMİN YARASI

2016

Kaldığı yetimhaneyi terk edip ailesini aramaya çıkan genç çocuk aşk, fırsatlar ve meydan okumalarla dolu yeni bir hayata atılmıştır, sürprizlerle örülmüş bir film.

EYVAH ANNEM DAĞITTI

2016

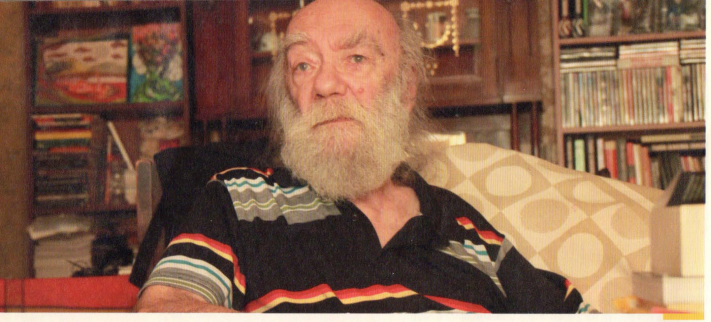
Amerikan ailesinde mükemmeliyetçiliğe odaklanıp yüzeyselleşen ebeveynliğe ve eğitim sistemindeki veli rekabetine odaklanan eğlenceli bir komedi.

BUZ DEVRİ: BÜYÜK ÇARPIŞMA

2016

Buz devri macerası hızla devam ediyor, kahramanlarımız bu sefer dünyaya çarpacak meteor tehlikesiyle başbaşa dırlar ve çözüm fiğın içinde saklı gibidir.

GIOVANNI SCOGNAMILLO'NUN ARDINDAN

Tuba Deniz

TÜRK SINEMASI ARAŞTIRMALARI

tsa.org.tr

Yedi yaşına kadar yaşadıkları Asmalı Mescit 50 numaradaki evleri, ilk meraklarının ve ilerleyen yıllardaki araştırmalarının da kaynağı olur. Merdiven altında, kendi ifadesiyle, bir Sinematek'e yakışacak kadar bol sinema malzemesi vardır ve bunlar Scognamillo'nun ilk oyuncaklarıdır.

Arka Kapak / Tuba Deniz

İstanbul'da yaşayan ve sinemayla ilgilenen gençlerin kapısını çaldığı ilk duraklardan biriydi Giovanni Scognamillo'nun evi. Dört tarafınızdır kitapların, DVD'lerin sardığı ve sehpa üstü, büfe önü gibi tüm boşlukları küçük maket oyuncaklar, maskeler, resimlerin doldurduğu loş salonda, mütevazılığı ve bilgilerini paylaşma hususundaki cömertliğinin yanı sıra marjinal kişiliğiyle o çok sevdiği fantastik film karakterlerinden biri gibiydi Giovanni. Her zaman sakini ve kafası net. Farklı konularda onlarca kitaba imza atmıştı fakat kendisini en çok nitelemekten hoşlandığı "meraklı" sıfatı onu hep daha farklı çalışmalarla, projelere sevk ettiği için her zaman gündeminde, yaptığı işlerinin yanı sıra yapacakları, yazacakları vardı. Benim yolum Giovanni Scognamillo'nun evine fotoğraf arkadaşım, asistanı Nalan Söylemez vesilesiyle 2004 yılında düştü. Çalıştığım dergi için yaptığımız söyleşiler, ziyaretlerimdeki muhabbetlerimiz sinemaya olan merakımı artırmış

ve Giovanni, bir nevi bu alanda yoğunlaşmamda önemli vesilelerden biri olmuştur. Giovanni yanına gelen gençleri her zaman teşvik ederdi, daha fazla okumaya, yazmaya ve tabii ki film izlemeye... Belki onu yaşlı haliyle tanıdığımızdan, belki yaşama enerjisinin gücünden ya da Beyoğlu Kont'u olmasını fazlaca benimsememizden ötürü hiç ölmeyecekmiş hissi uyandırsa da 8 Ekim'de aramızdan ayrıldı. Scognamillo sadece sinema tarihi açısından değil Türkiye için de hayli orijinal ve bir o kadar da kıymetli bir şahsiyetti.

Giovanni Scognamillo'nun sıra dışı kimliğini anlamak için biraz onun renkli tarihine uzanmakta fayda var. Giovanni'nin büyükbabası Gennaro 1800'lerin ortasında, bir ihtimal, İtalya'nın özgürlük kahramanlarından Giuseppe Garibaldi'nin askerlerinden biri olarak İstanbul'a göç eder. İstanbul'da evlenir ve iki çocuğu olur. Biri Giovanni Scognamillo'nun babası Leone'dur. Çalışkan tabiatlı Leone, Yunan adası Tenos'tan gelme, Ceneviz kökenli Elisabetta Filipucci ile evlenir ve tek çocukları Giovanni Scognamillo 25 Nisan 1929 tarihinde dünyaya gelir.

Babası Leone Scognamillo, Türkiye'deki ilk kuşak filmcilerdendir. Kısa bir süre memurluğun ardından filmciliği kendine iş edinir. Elhamra Sineması'nda başlangıçta veznedar iken daha sonra müdürlüğe atanır. Cemil Filmler'in işletmesinde ve daha sonra Atlas Film'de çalışır. Dans, tiyatro gibi tutkuları olan ama daha çok kendisini aile hayatına adanmış annesi

Elisabetta Filippucci ise hayat dolu bir kadındır. Giovanni'nin yakın çevresindeki hemen herkes gibi o da sinema ile bir şekilde ilişkilidir, sessiz filmlere Fransızca ara yazılar yazar. Bir İspanyol Musevisi olan eniştesi Victor Castro ise Süreyya Sineması'nın müdürüdür.

Yedi yaşına kadar yaşadıkları Asmalı Mescit 50 numaradaki evleri, ilk meraklarının ve ilerleyen yıllardaki araştırmalarının da kaynağı olur. Merdiven altında, kendi ifadesiyle, bir Sinematek'e yakışacak kadar bol sinema malzemesi vardır ve bunlar Scognamillo'nun ilk oyuncaklarıdır; film kutuları, sektör dergileri, paket paket sinema programları, posterler... Bunların yanı sıra, babasının işinden ötürü, özgürce film izleme imkânına sahiptir. Aile ortamında da sürekli ilk sesli filmler, eski oyuncular, yeni oyuncular, iş yapan ve yapmayan filmler gibi konuların konuşulması onun için sinemayı bir ilgi alanından ziyade yaşama şekline dönüştürür.

“Bir tarafım gerçekçi, maddeci bir tarafım da fantastik.” diyen Scognamillo'nun ikinci tarafının izlerini de belki Asmalı Mescit'teki evde aramakta fayda var. Evin girişi katındaki karanlık mutfak, onun içindeki kuyu, ruhlukla ilgilenen annesinin arkadaşlarıyla yaptığı ruh çağırma seansı ve anneanesinden sıkça dinlediği gizemli Zenci Paşa hikâyesi... Her ne kadar bu hikâyeleri çok önememediğini dile getirirse de Scognamillo'nun gizemciliğe, mistik olana, bilinmeyene dönük ilgisinin ilk tetikleyici unsurlarıdır. Dracula, Frankenstein gibi karakterler, korku edebiyatı, korku sineması, canavarlar, vampirler her zaman ilgisini çekecek ve bu alanda çok sayıda kitaba imza atacaktır: *Frankenstein'in Laneti*, *Beyoğlu Kabusları* ve *Diğer Öyküler*, *Korkunun ve Dehşetin Kapıları*, *Mumya'nın Mezarı*, *Canavarlar Yaratıklar Manyaklar*...

Sinema salt film izlemek değildir Scognamillo için, işin mutfaklığı ile ilgilenmek de elzemdir. Bu yaklaşımın hakkını tam manasıyla verir. Henüz ilkokul öğrencisiyken Cumartesi-Pazar günleri sinemanın kapısında bilet keser, makine dairesinde bobin sarar, filmleri kontrol eder. İlerleyen yıllarda film setlerinde de görev alacaktır. 1960'lı yıllarda Türkiye'de çekim yapmak isteyen yabancı yapımcılar için bir servis kurar; Fransız, İtalyan ve İspanyol filmlerinde yapımcı görevlisi ve yönetmen yardımcısı olarak çalışır. Bu yıllar içerisinde Sean Connery, Pedro Armendariz, Maximilian Shell gibi çok sayıda meşhur oyuncu Türkiye'ye gelir.

Giovanni her daim “Sinemayı yazacaksam sinemayı bilmem gerekiyor.” düsturundan hareket eder, bu sebeple yüzden fazla filmde çalışır; oyunculuk, yönetmen yardımcılığı, prodüksiyon amirliği yapar. Bir

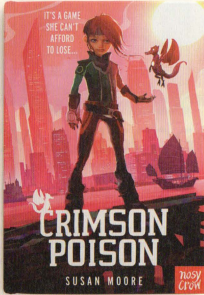
Türk Sinema Tarihi
Giovanni Scognamillo
Kabalcı Yayınevi

yandan sinemanın pratiği ile meşguldür, diğer taraftan film eleştirileri yazmaya başlamıştır. İlk zamanlar kendisi için yazar, bu yazılardan biri hasbelkader Halit Refiğ'e ulaşır. Refiğ yazıyı çok beğenir, o yıllarda *Akşam* gazetesinde yazmaktadır fakat artık yönetmenlik yazmaya karar verdiği için gazeteden yeni ayrılmıştır. Yerine Scognamillo'yu teklif eder. *Akşam*'da haftalık yazılar yazmaya başlayan Scognamillo daha sonra *Yön Dergisi* ve *Akis*'ten de teklif alır ve böylece piyasaya girmiş olur. *Yeni Sinema*, *Film*, *Sinema 65*, *Hayat*, *Ses*, *TV'de Yedi Gün* gibi çok sayıda yayın organında yazılar yazar. Scognamillo, sinemaya dair kaynak kitaplara da imza atar. İlk olarak Ağah Özgüç ile 1965 *Sinema Yıllığı*'ni hazırlar, ardından yine Özgüç'le *Türk Sinemasında Kadın ve Seks* kitabı üzerinde çalışır ve devamı gelir: *Türk Sinemasında Altı Yönetmen*, *Türk Sinema Tarihi*, *Amerikan Sineması*, *Batı Sinemasında Türkiye ve Türkler*, *Dünya Sinema Sanayi*, *Yeşilçam'dan Önce Yeşilçam'dan Sonra*, *Fantastik Türk Sineması*, *Bay Sinema Türker İnanoğlu*, *Türk Sinemasında Şener Şen*...

Çizgi roman karakterlerine ilham olan, her zaman bir Beyoğlu aşığı olarak tanınan ve daha çok İtalyan asıllı bir Levanten olarak hatırlanan Scognamillo, sinema meraklılarına çok geniş bir düşünme alanı ve kaynak bırakıp aramızdan ayrıldı. Yeri doldurulamayacak isimlerden biriydi... ■

tsc
Türk Sineması
Araştırmaları

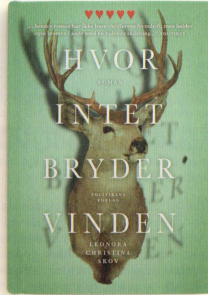
Bilim ve Sanat Vakfı
Türk Sineması Araştırmaları
birimi tarafından hazırlanmıştır.

Crimson Poison
Susan Moore

Fütüristik dünyayı gerçeğe taşıyan uçan kayıklar, evcil robotlar ve video oynatan giysiler gibi detaylar ile dolup taşan Crimson Poison, her sayfasında tırmanan macera dolu akışıyla okuyucuya muhteşem bir deneyim vaat ediyor. Nat Walker, ailesinin kurduğu Oyun Krallığı'nın öksüz varisidir. Anne babasının ölüm sebebi gizemini korurken Nat, onu ve sahip olduğu serveti "evlat edinmeye" can atan halasından kurtulmanın yollarını arar. Koruyucusu Jamuka, acil bir durum sebebiyle Moğolistan'a geri çağırıldığı zaman Nat Jamuka'nın kabilesindeki insanları öldüren zehir hakkında çok önemli bir bilgiyi keşfeder. Onu takip etmeye karar vermesi ile, ölümcül bir intikam oyununun ağına düşer. Yıkım ve baskı, karlı step iklimini tehdit etmektedir.

Serinin ikinci kitabında ise Nat'in maceraları, uzun zamandır aranan kayıp Çin kılıcını aramak üzere Londra'ya taşınır. Londra, Hong Kong'dan sonra hiç davetkar gözükmesine de, yüzyıllardır saklı kalmış sırların açığa çıkmasıyla, Nat ailesi, geleceği ve kendi hakkında bilgilere ulaşacaktır.

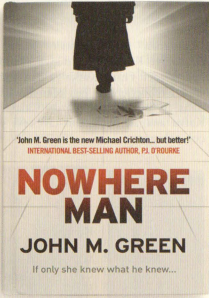

Hvor Intet Bryder Vinden
Leonora Christina Skov

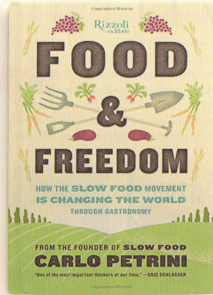
Karakterlerin yetenekle inşa edildiği bu sürükleyici roman, gerilim türünü seven herkes için ilk satırdan itibaren sizi içine alıyor ve sayfaları ardı ardına çevirmenizi sağlıyor. Roman, yedi Danimarkalı sanatçı ve bilim insanına gizemli bir hayırsever tarafından kimsenin yaşamadığı Stormo odasında bir çalışma tatili sunulmasıyla başlıyor. Uygarlıktan uzakta geçirecekleri bir haftayı ipe çeken karakterler, düşüncüklerinden fazlasıyla karşılaşmalar ve kendilerini dış dünyayla hiçbir iletişim kurmadıkları ve adadan ayrılmalarının mümkün olmadığı camdan bir evde bulurlar. Biri ormanda kaybolup diğeri öldüğünde kalanlar bir şeylerin doğru gitmediğini kabul etmek durumunda kalırlar.

Aralarında bir canı mı vardır? Sıradaki kurban kim olacaktır? Kısa zaman sonra hayat hikâyeleri ve en derin sırları birbirine girer, takıntılarının büyük resmini görürüz ve kişisel sorumluluklar şekillenmeye başlar. Klasik gizem hikâyelerinden etkilenmiş bu çağdaş gerilim romanı, yedi birbirinden çok farklı insanın bastırıldıklarıyla yüzleşmesi gerektiğinde ne yaptıklarını çarpıcı biçimde göz önüne seriyor.

ORADA BİR KİTAP VAR UZAKTA

Nowhere Man
John M. Green

Food & Freedom
Carlo Petrini

Yazdığı romanların ondan fazlası sinemaya uyarlanan Michael Crichton'dan bile daha iyi olarak tanımlanan John M. Green, ekonomist olmasının sağladığı detaycı yaklaşımla muhteşem bir kurgu oluşturuyor.

Zengin borsacı Michael Hunt, üniversite profesörü karısı Sonya ile bile paylaşmadığı bir geçmişle sahip gizemli bir adamdır. Fakat bilinmezlerle dolu kocası Michael, onu milyonlarca dolarlık bir borç ve Sydney'deki kıyı evlerine konmuş bir hacizle bırakıp kaybolduğunda, Sonya yavaş yavaş parçaları bir araya getirmek zorunda kalacaktır. Küresel mali kriz boy gösterdiğinde, Sonya'nın dünyası daha da içinden çıkmaz bir hal alır. Ancak bir takım gizli dokümanı keşfettiğinde, karşılaştığı bu belgeler onun hayatını sonsuza dek değiştirecektir. Bunlar onun borçlarını ödemesini, Michael'i bulmasını, en azından neden çekip gittiğini ve neden yalan söylediğini anlamasını sağlayacak anahtarlardır. Ve onları kullanarak Sonya her şeyi riske atmış olacaktır. Sonya'nın borsa, aşk, cinayet ve komplo içeren gerilim yüklü hikayesi, Sydney'den Princeton Üniversitesine süren bir yolculuk...

Mehmet Ali & Akşamsefasi

Carlo Petrini, Slow Food oluşumunu kurmasından bu yana geçen yaklaşık otuz yılda, sürekli olarak adil beslenme konusunda çaba sarf etti. İtalya'da kendi çevresinde başlattığı akım gittikçe büyüyerek tüm dünyaya yayıldı. Yiyeceklerin özgürlüğe giden bir yol olduğu, insani ve umut dolu, bu savın içeriği son derece basit: İnsanlar kendilerini besleyebilir, özgür olabilirler. Diğer bir deyişle, insanlar yiyeceklerle ulaşma yöntemlerini ve yiyeceklerin üretim ya da satış aşamalarının kontrolünü geri kazanırlarsa, hayatın diğer alanlarında da kontrolleri güçlenir. Amazon ormanlarındaki kabile liderlerinden Endonezya kırsalındaki pirinç tarlalarında çalışan insanlara uzanan geniş bir yelpazede, yaptığı konuşmaların rotasını takip eden bu şairin yolculuğu boyunca Petrini, okuyucuya inanılmaz bir deneyim sunarken, başarıya ulaşmış girişimleri de ilk ağızdan aktarıyor. Farklı coğrafyalardaki insanların farklı yiyecek sıkıntılılarıyla baş ettiğine şahit olan Petrini, örnek olay incelemeleri ile hikayeleri bir araya getirerek gelecekte yapılacak çalışmalar için bir model meydana getiriyor.

KİTAP VİTRİNİ

Hatice Yalçın

Devletin Başı
Andrew Marr
Çev. Mehmet Gürsel
Yapı Kredi Yayınları

Britanya'nın AB'den çıkıp çıkmayacağı oylanmıştı geçen aylarda. Devletin başı, işte bu Brexit hakkında yazılmış ilk romanlardan biri. Referandumun sonuçlarını manipüle etmek isteyen bir grubun etrafında gelişen roman, okurunu İngiltere'nin iktidar koridorlarında dolaştırıyor.

Rüya Dedektifi
Bülent Ata
Erdem Yayınları

Bülent Ata hem edebiyat hem mizah kültürüyle yayın camiasının üretken kalemlerinden... Bu kitabında rüyaların bilgi havuzundan gözüne damla kaçanların hikâyesini yazmış. Çaresizlikten aşka, hüzünden umuda kadar hayatın her türlü cıvılsını rüya âlemlerinin somut eşyaları haline getiriyor.

K
Roberto Calasso
Çev. Leyla Tonguç Basmacı
Everest Yayınları

Unutulmaz protagonistler Joseph K. (Dava) ve K.'yi (Şato) dünya okurlarına hediye eden Franz Kafka'ya dair yazılmış en iyi rehberlerden biri olan bu kitabın daha iyi bir ismi olamazdı. Calasso'nun Kafka analizi, Kafka'nın tarihteki yerine çok yaklaşıyor.

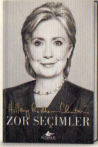
Kitaplığımı Yerleştirirken
Walter Benjamin
Çev. Deniz Kurt
SUB Basın Yayım

Kitapları neden biriktiririz? Alman edebiyat eleştirmeni ve kültür tarihçisi Walter Benjamin'den kitap biriktirmek üzerine kült bir metinle karşı karşıyayız. Ve o can alıcı soru: "Peki kitaplar nasıl bir koleksiyonun eşşğini aşip koleksiyoncunun eşyası hâline gelir?"

Suriye Mektupları
Cenap Şahabettin
Çizgi Kitabevi

Suriye 100 yıl önce Anadolu ile birleşik bir ülkedydi. Sınırlar, paylaşım savaşları, ayrışıklar, farklı modernleşme kurguları derken bugün Türkiye ve Suriye iki ayrı ülke... Servet-i Fünun'un büyük imi Cenap Şahabettin o nefis Türkçeşyle 100 yıl önceki Suriye'yi anlatıyor.

Zor Seçimler
Hillary Rodham Clinton
Çev. İrem Sağlamer
Pegasus Yayınları

ABD başkanlık seçimleri tüm dünyanın gündeminde ve adaylardan Hillary Clinton'un kitabı tam da bu dönemde çıktı. Clinton, dışişleri bakanlığında geçen dört yılını anlatırken seçilirse nasıl bir başkan olacağını da ipuçlarını bu kitapla veriyor.

Balık Tutan Şaşı Kedi
Sokağı'nda
İlay Yüksel
Ares Kitap

Gitmek, yola koyulmaktır. Ayrılışın öyküsüdür. Bazen de geri dönüş için sebep aramaktır. Her gidiş yeniliktir. Bir gidiş bittiginde yeni bir gidiş beklenir tüm heyecanlarıyla. Yeni bir gidiş yepyeni bir başka yaşamdır. İlay Yüksel gitmenin öyküsünü anlatıyor bize.

Bakir İntiharlar
Jeffrey Eugenides
Çev. Solmaz Kamuran
Domingo Yayınevi

Yaklaşık 10 yıl önce okurla buluşup tükenen bu kitap yeniden okurla buluştu. Okuru, ilk kez çıkıyormuş gibi heyecanlandıracak bir haber bu. İntihar eden beş kız kardeşin üzerinden bir ruh dünyası kuran roman, gençlik ve masumiyet üzerine modern bir klasik.

Mehmet Ali & Akşamsefâsi

Müptezeller
Emrah Serbes
İletişim Yayınları

Behzat Ç. ile rüşünü ispat eden ve polisiye hapsolmayan Emrah Serbes, Erken Kaybedenler ile girdiği dünyanın dehlizlerinde dolaşmaya devam ediyor. Yoksulların, kaybedenlerin, hayattan yaralı delikanlıların keskin ve hüzünlü hallerini tüm sertliğiyle resmediyor.

Hatırla Barbara Yağmur Yağıyordu
Onur Caymaz
Kırmızı Kedi Yayınevi

Roman, öykü ve şiirleriyle Türkçenin lirik/sert kalemi Onur Caymaz bu sefer denemeleriyle karşımızda. Kitap, Caymaz'ın olaylara, insanlara, sanata ve hayata bakınca gördüklerini anlattığı 99 yazıdan oluşuyor. Kurgunun dışına çıkmış olması ise elbette Caymaz'ın üslubunu etkilemiyor.

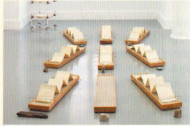
Stratejik Liderlik
Mustafa Özel
Küre Yayınları

Romanla, tarihle, şiirle iç içe bir zihin dünyası olan Mustafa Özel ele aldığı konuların netlik ayarını çok iyi yapabilen bir entelektüel iktisatçı. Tarihin güçlü figürleri üzerinden anlattığı liderlik konusunda da birikimini ve analizlerini okurdan esirgmiyor.

35. TÜYAP KİTAP FUARI BAŞLIYOR

Büyükten küçüğe ilgili herkesin heyecanla beklediği İstanbul Kitap Fuarı, 12-20 Kasım tarihleri arasında Tüyap'ta, kitapla okuru, okurla yazarı buluşturacak. Bu yıl 35.si düzenlenecek olan Kitap Fuarı, uluslararası pek çok yazar ve şairi konuk edecek. Fuar'ın bu seneki onur konluğu Almanya. Bu sebeple "Worte Bewegung/Sözcüklerin Etkisi" sloganıyla bir dizi etkinlik gerçekleştirilecek. Bu etkinlik kapsamında Alman edebiyatından çocuk aktivitelerine kadar geniş bir yelpazede hazırlanan program fuarın ilk 4 günü (12-15 Kasım) Uluslararası Salon'da ziyaretçilerle buluşacak. Çocuklara felsefeyi sevdiren yazar olarak bilinen Oscar Brenifier ve Hasan Gürpinar'ın düzenleyeceği "Çocuklar için Felsefe" etkinliği programın dikkat çeken etkinliklerinden sadece biri. Bunun yanı sıra, Fuar'ın bu seneki onur yazarı Prof. Dr. Ioanna Kuçuradı olarak belirlendi, tema ise "Felsefe ve İnsan" olacak.

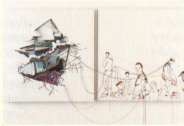
Tarih: 12-20 Kasım 2016 **Yer:** TÜYAP Fuar ve Kongre Merkezi – Büyükdere

'EVİ YENİDEN KURMAK' MÜMKÜN MÜ?

Eda Soylu'nun mekan düşüncesi üzerine kurduğı sergi, ev kavramına ve bu kavramın yapı-sökümüne uğrayıp yeniden kurulabilmesi konusuna eğiliyor. Küratörlüğünü Prof. Dr. Hasan Bülent Kahraman'ın yaptığı sergide, farklı evlerin yıkımından toplanmış parçalar ve sanatçının kendi evinden "söküp" galeri mekanına getirdiği parçalar mevcut. Bu parçalarla ev, hane, mekan kavramlarının yıkım ve yeniden inşası irdeleniyor.

Tarih: Ekim 2016 – 13 Ocak 2017
Yer : Galeri KHAS

MADDENİN TÜRLÜ TÜRLÜ HALLERİ

Genç sanatçı ve tasarımları desteklemek amacıyla kurulan ARMAGGAN Art&Design Gallery, "Maddenin Halleri 4" sergisini düzenliyor. Farklı malzemeleri kullanan, teknikleri farklı sanat görüşleri bir ölçide keşif sanatçı ve tasarımcıların oluşturduğu 15 grubun çalışmalarının yanı sıra, 7 de bireysel proje var. Daha önce birbirini hiç tanımayan bu kimseler birlikte bir "şey" üretiyorlar.

Tarih: 27 Eylül - 4 Aralık 2016
Yer : Karaköy A Morgans Original

BÜYÜK VALİDE HAN'DA, 'İKİ TARAF'

BLOK art space, Çukurcuma'da bulunan ana merkezine ek olarak farklı sanatsal çalışma, proje ve etkinlikleri destekleyecek yeni bir mekân katıyor bünyesine. Bu kapsamda, İstanbul'un en büyük hanı olarak bilinen Büyük Valide Han'ın içinde bulunan 210 odadan (53 numara) birini atölye programları için sanatseverlere açıyor. Açılış ise, Çansu Çakar'ın "İki Taraf" sergisi ile gerçekleştiriliyor.

Tarih: 23 Ekim – 17 Aralık 2016
Yer : Büyük Valide Han

B Ü T Ü N E S E R L E R İ : 111

NECİP FAZIL KISAKÜREK

Sanat, tiyatronun da baş sermâyesi olan kelâmın muhtelif formlarında, hikâye, roman, şiir vesâirede dâima iki buudludur; üçe varmaz.

Va hayal ki, Allahın yarattığı muazzam sahnenin ismidir, orada kendisini hakikatteki, realitedeki katlılığıyla tecessüm etmiş bulamaz.

Tiyatro, sanatın üç buud kazandığı yerdır. Bütün bir realite katlılığı içinde zamanı ve mekânı kaldıran hâdise; istikbâli seyretmek, mâziyi seyretmek...

Ve seyrettiğimiz yerdeki zaman-mekân vahdeti, bizimle kendi arasında ayırır.

Necip Fazıl Kısakürek

BÜYÜK DOĞU YAYINLARI

Uzunçayır C. Sarılar İş Merkezi Nu:24/16

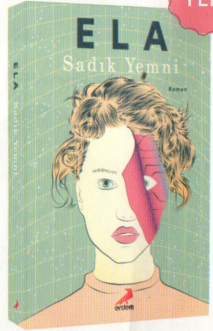
Hasanpaşa, Kadıköy - İstanbul

www.bdy.com.tr

Sadık Yemni yeni kitaplarıyla Erdem Yayınlarında

35. Uluslararası İstanbul Tüyp Kitap Fuarı

İMZA GÜNÜ
09 Kasım Cumartesi
Saat: 14.00

Nazarzede Kliniği

Elle tutulamayan...
Göründüğü yerde olmayan...
Dokunduğunda dağılan kitap:
NAZARZEDE KLİNİĞİ
Dünün masalı,
Yarının efsanesi,
Bugünün hikâyesi...

f /erdemyayingrubu
i /erdemyayingrubu
t /erdemyayingrubu

Dağıtım: Sedir Yayınları A.Ş.

Telefon: 0212 486 34 00

E L A

Sadık Yemni “Bir Yapı Zekâ Romanı”
ile karşımızda. Ela, bugün ve
gelecek arasında verilen büyük bir
mücadeleyi anlatıyor.

erdemyayinlari.com

erdem
YAYIN GRUBU
“Okumak yapmaktır”

MEZUNİYETİ OLMAYAN OKUL

Suavi Kemal Yazgıç Nesil Yayınları

Okul yıllarımda öğrenciliğin karne, diploma, tak-dirname gibi formal olan boyutuyla hiç ilgilen-me-miş buna karşılık öğrenciliğin bizzat kendisini çok sevmiştim. O yıllarda acaba ne yapmadı da bu oku-lar bittikten sonra da öğrenci kalmanın bir yolunu bulsam diye hayaller kurardım. Ben kendi hayalimin karşılığını editörlükte buldum. Zira bir editör ne ka-dar ustalaşırsa ustalaşsın, mesleğinin inceliklerine ne kadar vâkıf olursa olsun bir yönüyle öğrenci kalmayı başarmak zorunda. Hiçbir editörün, “Ben bu işi ta-mama erdirdim, öğrenebileceğim bir şey kalmadı.” deme lüksü yok.

1968 yılında kurulan Nesil Yayınları’nda başlayalı çok olmadı. 50 yıla yaklaşan geçmişinde 3 binden fazla kitap yayınlayan bu yayınevinin çatısı altında, eksilmeyen bir heyecanla yeni şeyler söylemeye çalışıyoruz.

Öncelikle uzun vadeli bir projeden bahsetmek isterim. Will Durant’ın alanında temel başvuru kaynak-ları arasında sayılan 11 ciltten oluşan *The Story of Civilization*’unu *Medeniyetin Hikâyesi* ismiyle Türk-çeye kazandırma azminde olduğumuzu da vurgula-mak isterim. Medeniyet merkezli yazılarıyla ufukla-rımızı zenginleştiren Yusuf Kaplan’ın hummalı bir faaliyetle Türkçeye tercüme ettiği bu kaynak kitabın yayınının ise her yıl iki cildi yayınlanmak süretiyle beş yıllık bir mesaiyi kapsaması planlanıyor.

Turan Kışlakçı’nın *Kur’anda Ortadoğu Jeopolitiği* kitabı ise bu anlamda bir başka referans kitaplardan biri olmaya aday. Bölgenin hem geçmişi hem de bugününe vâkıf olan Kışlakçı’nın yazdıkları Ortado-ğu’yla ilgili perspektifimize zenginlik katacak.

Geçtiğimiz günlerde *Bir Osmanlı Var İmiş* adlı ki-tabı raflarda yer alan Koray Şerbetçi’nin yeni kitabı *Osmanlı’nın İngilizlerle İmtihanı* ise geçmiş anlatır-ken esasen geçmişin güncelliğini koruyan boyutuna ışık tutacak bir çalışma. Bu kitap, bize geçmişin bir türlü geçmediğini hatırlatıyor.

Mehmet Ali & Akşamsefası

Mesnevi okumalarıyla yakından tanıştığımız Fatih Çıtlak’ın *Mesnevi Şerhi*, yakın tarihte Tahir’ül Mevlevi’ye, Şefik Can’a ulaşan Mesnevi şerhleri gele-neğinin 21. yüzyılı yakalayan yeni halkası olarak ses getiren bir çalışma olacak.

Başkalarının başarı hikâyelerini okumaktan sıkı-lanların Ömer Ekinci’nin *Senin Yolun* adlı kitabını okumak için biraz daha sabretmeleri gerekecek. Psi-kiyatr Dr. Nihat Kaya’nın *Aldatma Psikolojisi*’ni örnek olaylar üzerinden anlattığı kitabının eli kula-ğında. Senai Demirci’nin kitaplarını okurlarla buluşturmaya devam eden Nesil Yayınları’nın bir başka yazarı olan Ömer Sevinçgül ise *Gizli Saklı Mevzu-lar*’dan sonra felsefe tarihinde kısa, keyifli, kolay bir yolculuğa çağırıyor okurlarını.

Çantacı Necmi olarak bilinen Necmettin İlgen ağa-beyin anılarından oluşan *Çantacı Necmi’den Nükte-ler* keyifle okunabilecek bir kitap.

Radyolardan seslerine aşına olduğumuz Venhar Sa-ğiroğlu ilk kitabı *Aşkın Suskunluğu* ve Ferudun Öz-demir yeni romanı *Allah Büyükle* ile okurlarıyla bu-luşma heyecanı yaşıyor. İlk kitabı *Ağlamak Geliyor İçimden* ile genç kuşakta büyük ilgi toplayan Bilal İlgören *Allah İçin Sev* adlı yeni kitabıyla cıta-yı bir tık yukarı taşımayı amaçlıyor.

Tarihe odaklanan araştırma ve incelemeleriyle oku-duğumuz İsmail Bilgin’in Çanakkale Savaşı’yla ilgili yeni kitabı gündemimizde yer alan bir başka kitap. Senaryolarıyla tanıştığımız Erem Şentürk’ün ilk ro-manı da şiirleriyle özel bir dil yakalayan Esra Elö-nü’nün *Çakı* adlı ilk romanı da Nesil Yayınları’nın gündeminde.

Kitapları ilk kez Nesil Yayınları ile buluşan pek çok yazarın yanı sıra Nesil deyince akla gelen Yavuz Ba-hadroğlu, Halit Ertuğrul gibi sevilen yazarları da unutmus değiliz. Onlar da birer kütüphane cesame-tine ulaşan çalışmalarına yeni kitaplar dâhil ederek okurlarını mutlu edecekler. ■

GÖZE BATMASIN, GÖZE ÇARPSIN

Kitap kapaklarını tasarlarken dikkat ettiğin detayları üç maddede özetler misin?

Göze batmasın, göze çarpsın; Henüz tasarlamadığım kitabın, kitapçı vitrinindeki duruşunu düşünürüm, bunu önemseyerek işe başlarım.

Kapak resmi düşünmemek; Kitabın konusunu resimlemeye çalışmamak.

Yazarın tasarımı ile yarışmamak; Okura, "Kapağı tasarlayan kişi kitabın yazarıyla bir yarışa girişmiş kendi kendine" diye düşündürmemek.

Metis Yayınları'nda yaptığı Murathan Mungan kitap kapaklarıyla çok sevilen Pınar Kazma ile konuştuk...

Tasarımda iltimas gösterdiğin renkler ve yazı karakterleri var mı?

Karşılaştığım kitap ve kitap tasarımı problemlerinin çözümünde ihtiyaç duyduğum renk ve font tercihleri her zaman değişir, bunu sevdim ve kullandım diye tasarlamıyorum.

İlk dikkat ettiğim şey meseleyi doğru kavrayıp kavramadığım, yani tasarladığım kitabı ve tasarımını yaptığım kitabın yazarını doğru anlamış mıyım?

Tasarım süreci sırasında seçtiğim renkleri, yazı karakterlerini de bu anlama süreci sonunda bulacağım ve kapakta kullanacağım mesaj şekillendiriyor, çözüm için en doğru olacak renk ve font tercihi en sevdiğim renk ve fontlardan çıkmıyor çoğu zaman.

Ortak reçetelerim yok. Ama Helvetica'sız bir dünyada her şey biraz eksik olurdu.

Şimdiye kadar tasarladığın kitap kapakları arasında en sevdiğin tasarım hangi kitaba ait?

Öyle bir ayırım yapamıyorum, genellikle en son işim, en sevdiğim isim oluveriyor, ama Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan *Gül* ve *Telve*, Seyhan Erözçelik için yaptığım tasarımı severim hala.

En beğendiğin kitap kapağı hangisi?

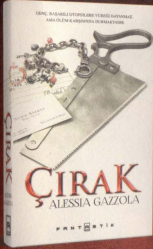
Aslında "ah bu ne güzel olmuş!" dediğim işler çok, her gün bir iş beğeniyorum, ikonik bir kitap kapağı yok.

Sait Maden'in tasarladığı kitap kapakları gibi zamansız, tarih atılmamış, genel geçer tasarım akımlarının etkisinde olmayan işlere hayranım.

Keşke ben tasarlasaydım dediğin yerli ya da yabancı bir kitap var mı?

Bu denizden bir damla su seçmeye benziyor. Bir tek kitap değil de, genelde istikrarlı bir şekilde iyi işler yapan yayınevlerinin işleri, mesela eskiden beri Penguin Books tasarımları, bizde Metis'in tasarımları bende bu imrenme hissi yaratır. ■

GENÇ, BAŞARILI
OTOPSİLERE
YÜREĞİ DAYANMAZ.
AMA ÖLÜM KARŞISINDA
DURMAKTADIR.

ÇIRAK
ALESSIA GAZZOLA

OTOPSİ
YAPMAYI ÖĞRENDİ.
AMA ÇIRACIN
BİLMEDİĞİ BİR ŞEY VAR.
ÖLÜMÜ ASLA
BİR KİTAP GİBİ
OKUYAMAZSIN.

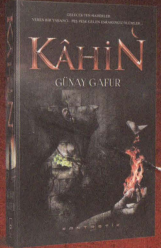
SONSUZA DEK
SAKLANAMAYACAK BİR SIR
ALESSIA GAZZOLA

ÇIRAK, USTA
OLMAK ÜZERE...
HEM OTOPSİLERDE
HEM DE BAŞINA
DERT AÇMAA.

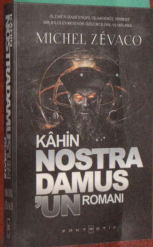
PRENSESİN KEMİKLERİ
ALESSIA GAZZOLA

GELECEKTEN
HABERLER VEREN
BİR YABANCI...
PEŞ PEŞE GELEN
ESHRARENDİZ
ÖLÜMLER...

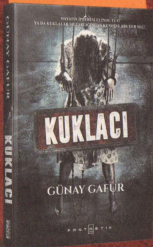
KÂHİN
GÜNAY GAFUR

ÖLÜMÜN BAKI ENDEL OLMADIKTIR
SİNGİRİŞ BİR DİĞİT EVRENİNDE
ÖZGÜRGE DOLAŞABİLİR.

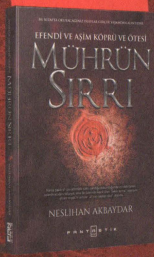
KÂHİN NOSTRA
DAMUSUN ROMANI
MICHEL ZÉVACO

HAZATIN İPELİNİ ELİNDE TUTU
YA DA KUKLALAR MEZARLIĞINDAN
KENDİNE BİR YER SEÇİ

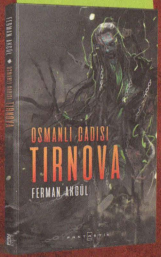
KUKLACI
GÜNAY GAFUR

BİR KİTAPTA OKUYACIĞINIZ
DIZAYIN BERGEM YAŞAMADAN
ALINTIDIR.

EFENDİ VE AŞİM KÖPRÜ VE ÖTESİ
MÜHRÜN SIRRI
NESLİHAN AKBAYDAR

ÜNLÜ SANATÇI FERMAN AKGÜL
BAZI HİKAYELERİNDE EDOAN ALLEN
POEMÜN KARARLIK YOLLARINA CAPTIYOR.

OSMANLI CADISI
TIRNOVA
FERMAN AKGÜL

SIRLAR
ORTAYA
ÇIKANA KADAR
HİÇ KİMŞE
GÜVENDE DEĞİLDİR

Mehmet Ali & Aksoysefası
www.fantastikkıtap.com

FANTASTİK
KİTAP

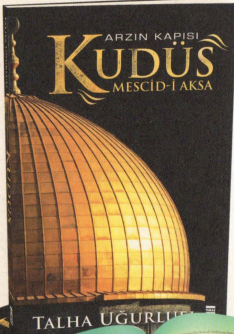

/fantastik_kıtap

/fantastikkıtap

BİR KUDÜS YOLCULUĞU

Kitapları, televizyon programları ve gezileriyle binlerce insanı keyifli bir tarih yolculuğuna çıkaran **Talha Uğurlu** anlatıyor. **Arzin Kapısı Kudüs** ilk defa kullanılan fotoğraflar ve şehir kartıyı sizi şehrin damarlarında gezdiriyor, tam bir görsel şölen sunuyor.

Kudüs... **Dünyada hiçbir şehir dinler tarihi açısından Kudüs'le yarışamaz.** Üç semavi dinin de bu beldeyi aziz tuttuğunu, onun için mücadele ettiğini biliyoruz.

Ya bilmediklerimiz... Anlatılmayanlar... Görülmeyenler...

- İsrailoğullarını Kudüs'e taşıyan peygamber kimdi?
- Hz. Musa Kudüs'ü görmüş müydü?
- Golyat ve Hz. Davud'un karşılaşması nasıl oldu?
- Hz. Süleyman'ın atasını kemiren kurdun öyküsü neydi?
- Selahaddin Eyyubi'nin Kadınlar Mescidi geçmişi Tapınak Şövalyeleri'nin yönetim merkezi miydi?
- Hitler, Yahudi sürgünü fikrini Roma imparatoru Hadrianus'tan almış olabilir mi?

Bu kitabı okuduğunuzda Taht-ı Süleyman'dan Antonia Kulesi'ne, Mescid-i Aksa'dan Kubbetü's-Sahra'ya birçok mekânı görmüş gibi olacaksınız.

TAMAMI
RENKLİ VE RESİMLİ

İstanbul TÜYAP Kitap Fuarı
3. Salon 204 Nolu Stant